

Acta

1 / 2020

IV. ročník

ISSN 1803-7607

Moraviae

Odborný časopis pro ekonomy, manažery,
informatiky, právo, správně, psychologie, filozofie, politologie

V tomto vydání:

Acta Moraviae

**Vědecký časopis pro ekonomii, management a informatiku
Evropského polytechnického institutu s.r.o., Kunovice**

Vědecko-profesionální časopis Evropského polytechnického institutu s.r.o., Kunovice publikuje příspěvky autorů, které se věnují zejména implementaci výzkumu a učebním technikám. Časopis se zaměřuje na ekonomii, management, ekonomickou praxi a využití informační technologie.

Redakční rada přijímá příspěvky od členů akademie, z podnikatelské, státní i veřejné sféry, které se vztahují k výše zmíněným disciplínám. Časopis také publikuje recenze nově publikovaných knih a souvisejících publikací.

Publikace je vydávána ve formě výtisku a v elektronické podobě na internetu.

Vydavatel:

Evropský polytechnický institut, s.r.o.

Šéfredaktor:

Prof. Mgr. Iveta Hashesh, PhD., MBA

Redakční rada:

Prof. Mgr. Iveta Hashesh, PhD., MBA, prorektor, Česká republika
Prof. Dr. Yaroslav Vykylyuk, DrSc., prorektor, Ukrajina
Doc. Ing. Alena Longauerová, CSc., Slovenská republika
Dr. Radim Dvořák, PhD., MBA, ředitel, Česká republika
Mgr. et. Mgr. Daniel Hanuš, MF, Česká republika
Dr. Jan Telus, rektor, Polsko
Prof. Dr. Igor Kopotun, vice-rector, Česká republika
Ing Bc. Jelena Štěrbová, MBA, UH Car, Česká republika
Dr.h.c. Prof. Ing. Viera Cibáková, CSc., rektor, Slovenská republika
Prof. Alan Guinn, h. prof., USA
Prof. Dr. PhD akademik Alexander Bandurka, rektor, Ukrajina
Prof. Dr. psychologie Elena Evdokimová, Ukrajina
Prof. Dr. ek. Věda, Igor Senchuk, děkan, Ukrajina
Prof. JUDr. Vladimír Tabolin, Ruská federace

Časopis neprošel jazykovou úpravou. Návrhy jsou posouzeny.

© Evropský polytechnický institut, s.r.o., Kunovice, 2020

Evropský polytechnický institut, s.r.o. je řešitelem projektu „Kurz managementu a řízení lidských zdrojů pro řídící pracovníky na základních a středních školách“. Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Šéfredaktor:

Prof. Mgr. Iveta Hashesh, PhD., MBA

Výkonný editor:

Adela Matečná

Registrační číslo:

MK ČR E 18733

Identifikační číslo:

ISSN 1803-7607

Zveřejněno:

2 publikace za rok

Distribuce:

Vydavatel (cena: 180 Kč)

Acta Moraviae

Odborný časopis pro ekonomii, management a informatiku

Evropského polytechnického institutu, s.r.o. Kunovice

Acta Moraviae 13/2015, VII. ročník

Acta Moraviae

**Odborný časopis pro ekonomii, management a informatiku
Evropského polytechnického institutu, s.r.o. Kunovice**

Vydavatel:

Evropský polytechnický institut, s.r.o.
Osvobození 699
686 04 Kunovice
Česká republika
Tel.: 00420 572 549 018
e-mail: epi@edukomplex.cz

Šéfredaktor:

Prof. Mgr. Iveta Hashesh, PhD., MBA

Recenzenti:

Doc. JUDr. Dušan Korgo, PhD.
JUDr. Radomíra Veselá, PhD.
Ing. Marie Kománková
Ing. Ivana Májíčková, MBA

Klasifikace podle JEL (http://www.aeaweb.org/journal/jel_class_system.php):

- A Obecná ekonomie a její lekce
- B Historie ekonomie
- C Matematické a kvantitativní metody v ekonomii
- D Mikroekonomie
- E Makroekonomie a vládní finance
- F Světová ekonomika
- G Finance
- H Veřejná ekonomika
- K Právo a ekonomika
- N Historický vývoj ekonomických teorií
- P Ekonomické systémy a ekonomický výzkum

Sekce článků:

- V - vědecký
- P - shrnující
- J – článek jiného typu

Výkonný editor:

Adela Matečná

Vydavatel:

Evropský polytechnický institut, s.r.o., Kunovice

Registrační číslo:

MK ČR E 18733

ISSN 1803-7607

Obsah:

Úvod	7
I. Transfér informací pro manažery a podnikatele	8
Barevná kompozice loga firmy a psychologie barev	9
Petra Bujáčková	9
Jaká bude budoucnost BRICS?	13
Jakub Trávníček	13
Vzdělávací systém vyžaduje změny	19
Oldřich Kratochvíl, Iveta Hashesh	19
Informace o projektu stáže pro mladé 2	23
Vladimír Vojkovský	23
Situace výroby a prodeje obuvi v ČR	25
Radim Dvořák	26
Nejen pro pracovníky nad 50 let je optimálním řešením absolvování profesní kvalifikace	32
Iva Matušíková	32
Vybraná problematika teorie a praxe rozkladových komisí	35
Daniel Hanuš	35
Datové schránky pro právnické osoby v ČR	42
Marie Kománková	42
Finančná stabilita a posilňovanie menovej únie	48
Alena Longauerová	48
Rozhodčí řízení a jeho uplatnění v právním řádu České republiky	60
Lukáš Rezek	60
II. Představujeme Vám	65
III. Doporučujeme	67

ÚVOD

Vážení čtenáři,

toto číslo Acta Moraviae uvádí novou koncepci tohoto odborného časopisu, který je od nynějška určen odborné veřejnosti, podnikatelům, manažerům, provozním pracovníkům podniků, arketérům, obchodníkům. V regionech Břeclav, Hodonín, Uherské Hradiště, Zlín, Kroměříž. Soukromá vysoká škola EPI s.r.o. usiluje o instalaci rofesní vysoké školy v ČR tak, jak je to standardní v okolních vyspělých zemích. Usilujeme o to od roku 1990, kdy jsme vznikli za podpory NCEA Irsko. Snažíme se prosadit strukturu vysokého školství v souladu s doporučením OECD z roku 1992, po níž volá podniková výrobní sféra.

Po celá ta léta nám chybí bakaláři, kteří jsou profesně zaměřeni – mají potřebné znalosti vědního oboru, ale jsou také schopní manuálně realizovat inovace a provoz HIT. Celá koncepce školství potřebuje zásadní změny. Nestačí jen dílčí opatření kosmetického řádu. Zabetonovali jsme se tvrdě na začátku cesty od socialistického, centralizovaného pojetí systém, ke standardnímu vzdělávacímu systému moderních zemí světa. První otázka, na kterou by si měli politici, manažeři a podnikatelé odpovědět, jakou úlohu má hrát vzdělávací systém ve společnosti znalostí a jaké cíle je třeba před jednotlivé stupně postavit. Odchází nám nejkvalifikovanější síla do zahraničí – lékaři, inženýři, ekonomové. Je třeba změnit filosofii přístupu k poskytování vzdělání. Protože vzdělávání nikoho není zadarmo a musí na něj vydělat všichni pracující v ČR. Potřebujeme definovat výchovné cíle vzdělávacího procesu mladého člověka, cíle v oblasti občanství a osobních hodnot naší mladé generace. Odpovědnost nese stát, ale též vedoucí pracovníci podniků a dalších institucí, společenské komunity atd. Jde přece o naše děti, vnuky a mladé pracovníky. Je třeba dosáhnout toho, aby nám neodcházeli mladí lidé z regionů, a my jsme je v podnicích a veřejné správě nemuseli nahrazovat imigranty.

Je jisté, že podnikům budou chybět v této koncepci technici. Co je horší, absolventi středních i vysokých odborných škol nejsou připraveni se okamžitě zapojit do provozů a výroby a vývoje a co je horší, nemají žádné pracovní návyky a potřebu nést odpovědnost. Robty budou řešením provozů, ale tvůrčí a kreativní úlohy musí řešit lidé, především správně připravení profesní bakaláři.

Rozvoj našich regionů nelze ralizovat odděleně od vývoje v jejich kolí a nakonec i v globálním prostoru. Vývoj není globálně nijak příznivý. V našich regionech však můžeme udělat pro jejich pozitivní rozvoj mnoho. Pokusme se nejen diskutovat tyto otázky, ale především činit takové kroky, které ocení naši nástupci.

Zveme všechny manažery, podnikatele a specialisty, aby se postupně na bázi tohoto odborného časopisu podíleli na formování rozvoje podnikatelského i sociálního prostředí, vyměňovali si mezi ssebou dobré myšlenky, informovali se o úspěších, které mohou následovat další kolegové.

Přejí novou redakční radě, aby se jí tento cíl dařilo plnit.

Oldřich Kratochvíl, rektor EPI

I. TRANSFÉR INFORMACÍ PRO MANAŽERY A PODNIKATELE

BAREVNÁ KOMPOZICE LOGA FIRMY A PSYCHOLOGIE BAREV

Petra Bujáčková

Evropský polytechnický institut, s.r.o.

Abstrakt: Článek je určen začínajícím podnikatelům, jako návod, jak vytvořit firemní logo. Shrnuje základní problematiku psychologie barev a jejich účinek na podprahové vnímání jedince. Analyzuje skryté informace, které jsou v barvách zakódovány a jaké asociace evokují konkrétní barvy ve spojitosti s firmami. Dále analyzuje složitost výběru barevného schématu pro logo firmy a jeho význam z hlediska prezentace firmy. Po prostudování (přečtení) článku by si měl čtenář zodpovědět následující otázky. Co chci u svých klientů logem evokovat? Kdy a kde bude mé logo umístěno? Nebylo by výhodnější najmout si na tuto práci odborníka?

Klíčová slova: psychologie barev, symbolika, barva, barevná kompozice, evokovat, asociace, spojitost, logo, firma, klient, designer

Každý člověk již někdy slyšel o symbolice barev, o tom, jak ovlivňují naše podprahové vnímání. Spousta populárně naučných publikací zaměřujících se na neverbální komunikaci člověka a efekt prvního dojmu radí, jak zapůsobit u přijímacího pohovoru, zdůrazňují, jaké barvy je vhodné si obléct na pracovní schůzku, firemní meeting, či na první schůzku, abychom si zajistili lepší vyhlídky na úspěch. Většina autorů se shoduje na tom, že v kombinaci bílé a černé barvy působíte elegantně, seriózně, ale nevzbuzujete nežádoucí pozornost. Dejte si však pozor na šedou, červenou nebo tmavě modrou barvu. Šedá barva evokuje strach, neprůbojnost a snahu o přílišnou konformitu. Červená barva je vyzývavá až agresivní. Tmavě modrá barva naopak nutí vašeho partnera v komunikaci, aby se vyptával a zjišťoval detaily vašich návrhů, čímž si mohou udělat medvědí službu například vysokoškolští studenti u státní závěrečné zkoušky.

Problematika symboliky barev a jejich vlivu na člověka, neboli psychologie barev, má však mnohem širší rozsah než je pouhá barva našeho oblečení. Většina barev je spjata se symbolikou konkrétní kultury. Například v ČR je bílá barva symbolem nevinnosti a čistoty, proto si ji rády oblékají nevěsty, černá barva naopak evokuje pocity smutku a deprese, neboť je spojována se smrtí a koncem. Toto barevné pojetí se však napříč kulturami liší. V Číně je bílá barva symbolem smutku a smrti, ve starověkém Egyptě byla zase černá barva spojována s oslavou života a znovuzrození [6]. Další významy spojované s určitými barvami vyplývají ze skutečnosti, s jakými předměty jsou tyto barvy spojovány. Modrá barva bývá obecně pokládána za barvu klidu a nekonečnosti, neboť modrá je například obloha, či barva oceánu. Zelená je naopak barvou života a energie, jelikož se na jaře probouzí nový život a všude kolem pučí zeleň. Z tohoto důvodu také nevěstky v 15. století nosily zelené šaty jako symbol plodnosti [6]. Červená je barva vášně a protikladů, proto bývá spojována jak s láskou, tak s nenávistí a agresí („vidět rudě“). Modrá a zelená barva mají sice uklidňující efekt, ale vedou k pasivitě, proto jsou vhodnější do nemocnic a do čekáren než do kanceláří. Je prokázán také

vliv barev na fyziologii člověka. Těchto účinků využívali již starověcí Egypťané v léčitelství. Moderními pokusy bylo skutečně prokázáno, že pomocí studených barev, především modré, je možné snížit teplotu člověka a naopak teplé barvy, především červená a sytě oranžová, mohou teplotu člověka zvýšit i o několik stupňů celsia [9]. V tomto výčtu by bylo možné pokračovat na desítkách stran a přidávat další a další konotace a asociace, jako státní barvy atd.

Působení barev na jedince je ve velké míře, přes všechny obecné znaky, značně subjektivní. Každý jedinec má v daný moment jiné preference, má oblíbenou jinou barvu. Tento fakt je spojen především s naší životní zkušeností. Fialovou barvu si spojíme s barvou naší dětské dečky. Zelenou barvu měla naše oblíbená hračka. Barvy si můžeme spojovat také s různými osobami a podvědomě do nich promítat pocity libosti či nelibosti s těmito osobami spojenými. Navíc se výběr barvy, kterou v daný okamžik preferujeme, v průběhu času mění. Naši volbu mohou ovlivnit nejrůznější události a především naše nálada. Chodba vymalovaná oranžovou barvou se nám sice jako nová velmi líbila, po půl roce k ní však naopak můžeme cítit přímo odpor.

Stále většího významu nabývají barvy na poli marketingu a reklamy. S rostoucí konkurencí a tlakem na zákazníka, prostřednictvím nejrůznějších nabídek, doprovodných akcí a výhod, u zákazníků stále častěji při výběru zprostředkovatelů zboží a služeb rozhodují takové „maličkosti“ jako barevná kompozice loga, letáku, či reklamní brožury. Barvy nám totiž předávají zakódované nonverbální sdělení, které jedinci umožňuje snadnější vnímání a pochopení jim podávané informace. Ve spojitosti s nabízením jistého zboží a služeb totiž barvy evokují trochu odlišné asociace. Pro názornost přikládám tabulku barev s asociacemi, které vyvolávají u lidí ve spojitosti s firmami. [3]

Barva	Vyvolávané asociace
Bílá	Barva chladu, svobody, čistoty a nevinnosti, opticky navozuje zvětšení prostoru, stimuluje přemýšlení, ve spojení s černou, fialovou, či zlatou je znakem luxusu a elegance.
Žlutá	Zatěžuje oko a strhává na sebe pozornost, může evokovat pocit frustrace, v komunikaci však evokuje stabilitu, prosperitu, energičnost a očekávání.
Oranžová	Značí entusiasmus a inovátorství, působí pozitivně, slouží k přilákání pozornosti, jako barva podzimu se pojí se sklizní, tedy s hojností a bohatstvím.
Červená	Vzbuzuje silné a intenzivní emoce, zhoršuje soustředění, vzbuzuje chuť k jídlu, přitahuje pozornost.
Růžová	Barva lásky, melancholie, opojení a jemnosti, oblíbená barva u žen.
Fialová	Barva majestátnosti, elegance a moudrosti, působí elegantně, exoticky až mysticky, výraznější vliv má na ženy.
Modrá	Navozuje pocit důvěryhodnosti a kvality, působí seriózně, obchodně, s důrazem na dobré mravy, dále evokuje uspořádanost, systematickост a případně také nejméně podněcuje chuť k jídlu.
Zelená	Bývá spojována se zdravým životním stylem, přírodou a ekologičností, značí pokrokové

	technologie, svěží nápady a progresi, hlásá sociální odpovědnost a péči o životní prostředí.
Hnědá	Asociuje stabilitu a pragmatičnost, nestrhává pozornost, jako barva půdy zdůrazňuje inteligenci, stálost, spolehlivost a fundamentálnost, je znakem konzervatismu a jistoty.
Šedá	Bývá spojována s nudou, smutkem, prací, úřady, nevýrazností či chladem.
Černá	Barva zla, negativity, smrti a zármutku, ve spojení s bílou strhává pozornost a je znakem luxusu a elegance, bývá spojována s muži.

Tabulka č. 1: Asociace barev z hlediska firemního loga

Zdroj: vlastní

Právě z důvodu prvního dojmu, jaký chce firma vyvolat, je třeba zvolit si vhodné logo. Výhledově se vyplatí zaplatit si odborného designéra profesionála, který vám vytvoří nejen logo, ale i návrh prezentace firmy. Logo firmy totiž není krátkodobým výstřelkem sezónní módy, ale mělo by vaši firmu reprezentovat v řádech desetiletí, nejlépe pak celou dobu její existence. Dobře fungující logo firmy je jednou z jejích nejceněnějších komodit, stačí se podívat na firmu Coca-Cola.

Při tvorbě loga je velmi důležité, aby logo bylo výrazné, viditelné a dobře čitelné už na první pohled z dálky. Je třeba brát zřetel také na možná barevná pozadí. Na to, že každá barva se během dne vlivem intenzity světla mění, má odlišné odstíny ráno, v poledne i večer. Jinak také působí v tučné variantě písma. Dále nesmíte zapomínat na vhodnost umístění barev. Pokud máte v plánu umístit reklamu v blízkosti silnice, měli byste se vyhnout reflexním barvám, či případné kombinaci bílé a červené nebo oranžové. Fluorescenční či reflexní barvy jsou navíc běžné pro akční a slevové nabídky.

Pokud chcete mít logo nejen funkční, ale navíc estetické, neměli byste zapomínat na kontrast a vhodnou barevnou škálu firemního loga. Mezi jeden ze základních typů barevných škál spadá melodická škála. Ta je tvořena jednou vybranou barvou ve dvou tónech a kombinací černé a bílé barvy. Pomocí černé a bílé můžeme vytvořit nepřeberné množství odstínů zvolené barvy, doplnit je případně odstíny šedé a vytvořit barevný koncept s kontrastem, který je harmonický a ladí jako koncert sólového hráče. [2, s. 94]

Dalším typem barevné škály, jejíž výběrem nemůžete šlápnout vedle je tzv. harmonická škála. Ta získala svůj název od harmonického akordu. Akord je souzvuk 3 tónů určité vzdálenosti na hudební osnově, které se vzájemně doplňují a vytvářejí nový hudební celek. Na tomto principu je založena také harmonická škála barev, která se skládá z jedné hlavní, dominující barvy a tří dalších barev, které v konceptu vystupují jako doplňkové. Výběr doplňkových barev však není náhodný. Je třeba, aby barvy ve výsledné kompozici nevytvářely přílišný kontrast, který by mohl ve výsledku vzbuzovat disharmonický až rušivý dojem. Nejprve je nutné zvolit si na spektrálním kruhu dvanácti barev dominantní barvu. Následně se posuneme v tomto kruhu o 4 barvy dál ve směru hodinových ručiček a tím získáme jednu ze tří doplňkových barev. Pokud tuto barvu smícháme s následujícími dvěma barevnými odstíny ze spektra v různých poměrech, získáme spoustu barevných nuancí, kterými můžeme doplnit dominantní barvu. Odstín dominantní barvy však musí zůstat zachován, aby byl výsledný efekt opravdu harmonický. [2, s. 96]

Na těchto dvou příkladech typů barevných škál vidíte, že vybrat vhodnou barevnou kompozici pro logo firmy je přímo věda. Z tohoto důvodu je prozíravější svěřit se do rukou specialisty, než vytvořit si něco „svépomocí na koleni“. Kvalifikovaný designér by vám navíc měl předložit různé vhodné barevné odstíny pro pozadí, na nichž se může logo firmy vyskytovat, aby tak byl ještě zvýrazněn výsledný efekt.

Z tohoto článku tedy vyplývá, že výběr barevného schématu loga je velmi důležitý a barevná kompozice by rozhodně neměla být náhodná. Logo firmy je často tím prvním, co váš budoucí zákazník uvidí a je tedy opravdu důležité, jak na něj zapůsobí. Přestože se vám tento problém může zdát maličkostí, hraje logo firmy velmi vážnou roli v reklamě. Logo firmu reprezentuje, a proto by mělo zosobňovat její účel. Z tohoto důvodu by si každá firma před výběrem barev pro své logo měla zodpovědět 4 základní otázky. Co chci u svých klientů logem evokovat? Kde bude mé logo umístěno? V kterou denní dobu chci oslovit cílovou skupinu klientů? A poslední a nejdůležitější otázka. Pustím se do toho svépomocí, nebo investuji do budoucnosti a najmu si na tuto práci odborníka?

Literatura:

- [1] HANUŠ, K. O barvě. 4. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984.
- [2] PARAMON, J. M. Teorie barev. Praha: VASUT, 2002. ISBN 80-7236-046-9.
- [3] BARÁK, P. Psychologie barev v logu. Malbardesign [online]. Litvínov: malbardesign.com ©2004-2016 [cit. 13.05.2016]. Dostupné z: <http://www.malbardesign.com/cz/index.php/blog/28-psychologie-barev-v-logu>
- [4] DIVÍŠKOVÁ, I. Psychologie barev. Jinudy. Grafický design [online]. Libchavy: DIVÍŠKOVÁ, I., ©2012 [cit. 13.05.2016]. Dostupné z: <http://www.jinudy.cz/clanky/psychologie-barev/>
- [5] FRÁŇOVÁ, V. Psychologie barev – Úvod. ONLIO [online]. Praha: ONLIO, ©2008 [cit. 13.05.2016]. Dostupné z: <http://www.onlio.com/clanky/psychologie-barev-1.html>
- [6] HANZLOVSKÝ, M. Psychologie barev. CELOSTNIMEDICINA.CZ. Informační server o zdraví [online]. ROZHON, M. Celostnimedicina.cz ©2004 [cit. 13.05.2016]. Dostupné z: <http://www.celostnimedicina.cz/psychologie-barev.htm>
- [7] iDNES.cz. Jaké vybrat logo? Každému oboru sluší jiná barva. iDNES.cz [online]. Praha: MAFRA ©1999-2016 [cit. 13.05.2016]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/jake-vybrat-logo-kazdemu-oboru-slusi-jina-barva-frw-/ekoakcie.aspx?c=A061027_131118_ekoakcie_plz
- [8] ONDRA, M., PISKLÁKOVÁ, L. Psychologie barev v podnikání. Co o sobě barvou řeknete? Newwaveservice [online]. Ostrava: New Wave Service, s.r.o. ©2016 [cit. 13.05.2016]. Dostupné z: <http://www.newwaveservice.cz/blog/2014/10/10/psychologie-barev-v-podnikani-co-o-sobe-barvou-reknete>
- [9] FRÁŇOVÁ, V. Psychologie barev. Online a.s. [online]. ©2016 [cit. 13.05.2016]. Dostupné z: <http://www.onlio.com/clanky/psychologie-barev-1.html>

Kontakt:

Mgr. Petra Bujáčková
Evropský polytechnický institut, s.r.o.
Česká republika
bujackova@edukomplex.cz

JAKÁ BUDE BUDOUCNOST BRICS?

Jakub Trávníček

Evropský polytechnický institut, s.r.o.

Abstrakt: Země sdružené v organizaci BRICS (Brazílie, Rusko, Indie, Čína a Jihoafrická republika), kromě Evropské unie, Japonska, USA a Kanady největšími hráči na poli světové ekonomiky. Míru spolupráce zemí BRICS neovlivňují jen ekonomické, ale i politické a další faktory. V článku analyzují, zda se bude ekonomická a politická spolupráce zemí BRICS v budoucnu prohlubovat, nebo zda bude stagnovat. Jestli zůstane organizace BRICS ve stejném složení, nebo přibere další státy, např. Indonésii, Mexiko, nebo naopak, je pravděpodobné, že někteří členové organizaci opustí. Analyzují též vztah zemí BRICS k Evropské unii a České republice a snaží se odpovědět na otázku, jaká je budoucnost těchto vztahů, jak tyto vztahy ovlivňují a jak mohou v budoucnu ovlivňovat ekonomiku a podniky České republiky a našeho regionu.

Klíčová slova: BRICS, ekonomická spolupráce, politická spolupráce, hospodářský potenciál, problematické vztahy

Jaká bude budoucnost BRICS?

Země sdružené v organizaci BRICS (Brazílie, Rusko, Indie, Čína a Jihoafrická republika) jsou, kromě Evropské unie, Japonska, USA a Kanady, největšími hráči na poli světové ekonomiky. Míru spolupráce zemí BRICS neovlivňují jen ekonomické, ale i politické a další faktory. V článku analyzují, zda se bude ekonomická a politická spolupráce zemí BRICS v budoucnu prohlubovat, nebo zda bude stagnovat. Jestli zůstane organizace BRICS ve stejném složení, nebo přibere další státy, např. Indonésii, Mexiko, nebo naopak, zda je pravděpodobné, že někteří členové organizaci opustí. Analyzují též vztah zemí BRICS k Evropské unii a České republice a snažím se odpovědět na otázku, jaká je budoucnost těchto vztahů, jak tyto vztahy ovlivňují a jak mohou v budoucnu ovlivňovat ekonomiku České republiky.

Země skupiny BRICS (Brazílie, Rusko, Indie, Čína, Jihoafrická republika) se na začátku milénia vyznačovaly především rychle rostoucí ekonomikou. Postupně se zvětšoval jejich vliv na vývoj globální ekonomiky, a to hlavně díky jejich velikosti a bohatství na přírodní zdroje (v zemích BRICS žije přes 40 % všech obyvatel Země a zabírají čtvrtinu zemské plochy). Celkový hrubý domácí produkt dosáhl v roce 2010 součtu 18,3 bilionů amerických dolarů, což je stejný objem, jaký vyprodukovaly dvě nejbohatší země světa - USA a Japonsko. S výjimkou JAR dnes patří země BRICS

do desítky největších ekonomik světa, výrazně se podílejí na globálním ekonomickém růstu a mezinárodním obchodě a mají velký růstový potenciál.¹

O těchto zemích se ve vzájemných souvislostech začalo mluvit před patnácti lety a zprvu šlo jen o mediální konstrukt některých ekonomů, kteří vycházeli z určité podobnosti těchto zemí. Dle některých ekonomických studií z této doby se postavení čtyř zemí (Brazílie, Rusko, Indie, Čína) ve světové ekonomice do roku 2050 má zvýšit natolik, že překonají svou ekonomickou vahou dosavadní členy skupiny G-7 (USA, Kanada, Německo, Francie, Itálie, Velká Británie, Japonsko).²

Na počátku tisíciletí se předpovědi ekonomů naplňovaly a ekonomiky těchto zemí rostly rychleji než ekonomiky rozvinutých zemí. Tempo růstu v Číně v průběhu let 2000 – 2009 dosáhlo ročního průměru 10,0 % (v Indii 6,9 %, v Brazílii 3,3 % a v Rusku 5,4 %). Podíl zemí BRIC na světovém vývozu se v tomto období zvýšil ze 7,1 % na 14,6 % a na světovém dovozu z 5,7 % na 12,5 %. Čína se stala celosvětově největším vývozcem a druhým největším dovozcem.³ Po vypuknutí krize v roce 2008 se však objevilo mnoho překážek k naplnění prognóz těchto ekonomů. Došlo ke zpomalování tempa růstu ekonomiky zemí BRICS a Rusko a Brazílie se dokonce dostaly do recese.⁴ Vypadá to tedy spíše tak, že blíže skutečnosti je názor Ruchira Sharmada, který ve svých studiích uvádí, že ekonomiky BRICS nemohou udržet své tempo růstu HDP. Země BRICS jsou podle Sharmada v „lepší“ období svého cyklu, ale z historie vyplývá, že žádná z rozvíjejících se zemí neudržela v období od roku 1950 své tempo růstu déle než čtyři desetiletí.⁵

BRICS není skupinou ekonomicky a politicky si navzájem podobných zemí, v podstatě je spojuje jen jejich hospodářský potenciál a odhadovaný ekonomický růst. Přestože se jedná o pět zemí s odlišnou charakteristikou, jsou si vědomé tohoto potenciálu a v posledních letech se postupně prohlubuje jejich vzájemná spolupráce.⁶ Jako první projevilo snahu o navázání mezinárodní spolupráce mezi zeměmi BRICS Rusko. První summit vysokých představitelů se uskutečnil právě v Rusku v roce 2009. Přestože se BRICS ekonomiky pravidelně setkávají na nejvyšší úrovni, lze BRICS označit za relativně novou a neformální skupinu bez zakládací listiny, stanov a pevného sekretariátu.

Rusko začleněním do BRICS z ekonomického hlediska mnoho nezískává. Převážná část ruského zahraničního obchodu se realizuje s Čínou a obchod s Indií, JAR a Brazílií je téměř zanedbatelný. Důvod, proč Rusko spolupracuje s těmito zeměmi, je spíše politický, protože z čistě ekonomické stránky by bylo efektivnější navázat jen bilaterální spolupráci s Čínou.⁷ Čína je největším obchodním partnerem Ruska od roku 2011 a dá se říci, že má s Ruskem společný cíl, kterým je nezávislost na

¹ ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Globální ekonomický výhled - leden 2013* [online]. [cit. 24.6.2016]. Dostupný na WWW: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/gev/gev_2013/index.html, str. 13

² CIHELKOVÁ, Eva a kol. *Světová ekonomika. Obecné trendy rozvoje*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2009. 273 s. ISBN 978-80-7400-155-0. str. 201

³ NEUMANNOVÁ, Petra. *BRICS jako alternativa nadregionální hospodářské a mocenské spolupráce*, Praha 2012, Bankovní institut vysoká škola Praha. str. 12-14

⁴ WILSON, Dominic; PURUSHOTHAMAN, Roopa. *Dreaming with BRICS: The Path to 2050* [online]. [cit. 24.6.2016]. Dostupný na WWW: <http://www.goldmansachs.com/our-thinking/archive/archive-pdfs/brics-dream.pdf>

⁵ SHARMA, Ruchir. *Broken BRICS: Why the Rest Stopped Rising*. *Foreign Affairs*. 2012, č. 12, str. 6.

⁶ NEUMANNOVÁ, Petra. *BRICS jako alternativa nadregionální hospodářské a mocenské spolupráce*, Praha 2012, Bankovní institut vysoká škola Praha. str. 18

⁷ DÝŠEK, Miroslav. *Měnová a finanční spolupráce zemí BRICS*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2015. str. 57

západu.⁸ Pro Čínskou lidovou republiku, v absolutním měřítku největší ekonomiku celého uskupení, je BRICS také spíše nástrojem vlastního prosazování. Pokud by se Čína přímo vymezila západu, ztratila by důležité obchodní a politické vazby. V případě, že postupuje společně s dalšími zeměmi, nevytvoří se proti ní tak silná opozice. Obzvláště, když jsou Rusko a poslední dobou i Brazílie většími kritiky stávajícího systému.⁹ Z geopolitického hlediska je pro Čínu BRICS také významný v tom, že jeho členy jsou dva jeho největší a nejmocnější sousedé – Rusko a Indie – kteří mají potenciál Čínu teoreticky významně vojensky ohrozit. Spolupráce v rámci BRICS je proto součástí snahy o přesvědčení Ruska a Indie, že rostoucí moc Číny pro ně nebude hrozbou. Zlepšováním vztahů v rámci BRICS Čína snižuje i možnost zapojení těchto států do případné americké koalice k zadržování Číny.¹⁰

Naopak Brazílie, Indie a Jihoafrická republika jsou motivovány především ekonomickými podněty. Společný postup zemí BRICS může těmto státům zajistit obchodní příležitosti, které by jinak nezískaly. JAR se především jedná o znovuzařazení do globální ekonomiky, ze které byla vyloučena za doby trvání apartheidu.¹¹ Pro Brazílii je důležitá zejména smlouva o obchodu v národních měnách mezi Brazílií a Čínou. Zahraniční obchod Brazílie s ostatními státy BRICS je zanedbatelný. Brazilská účast v iniciativě BRICS je tedy spíše bilaterálním přiblížením k Číně, přičemž základem tohoto partnerství je především obchod, nikoliv politika.¹²

U Indie můžeme říct, že její zahraniční politika v širším kontextu slouží především k získání a udržení obchodních partnerů. Je to opatrná hra na všechny strany, protože kvůli své koloniální historii se Indie nechce přiklonit k jedné mocnosti ze strachu z neoimperialismu.¹³

Nejvýznamnějším počinem v rámci spolupráce těchto zemí bylo založení banky BRICS s názvem Nová rozvojová banka v roce 2015. Plán na její založení se objevil už v roce 2012, ale vše bylo zdrženo spory o její financování. Nejvíce její založení prosazovalo Rusko, pro které je alternativou k Západem řízeným finančním institucím, které v roce 2014 omezily půjčky na projekty v Rusku v rámci protiruských sankcí kvůli ukrajinské krizi. Úkolem banky je financovat rozvojové projekty v zemích BRICS, její základní kapitál je 50 miliard dolarů, který se má během několika let zdvojnásobit na 100 miliard dolarů a má být využíván od roku 2016.¹⁴ Sídlo banky je v Šanghaji a počítá se také se zřízením pobočky v Johannesburgu, která má usnadnit distribuci rozvojových půjček v Africe. Počítá se také s postupným přijímáním nových členů z řad rozvojových i rozvinutých zemí

⁸ DÝŠEK, Miroslav. *Měnová a finanční spolupráce zemí BRICS*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2015. str. 43

⁹ GLOSNEY, Michael. *China and the BRICS: A Real (but Limited) Partnership in a Unipolar World*. In: *Polity* [online]. [cit. 24.6.2016]. Dostupný na WWW: <http://www.palgravejournals.com/doi/10.1057/pol.2009.14>. Str. 100

¹⁰ LEMBAR, Ondřej. *Čínské geopolitické perspektivy v rámci uskupení BRICS*. Olomouc: Univerzita Palackého, Filozofická fakulta, 2015, str. 31

¹¹ DÝŠEK, Miroslav. *Měnová a finanční spolupráce zemí BRICS*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2015. str. 58

¹² JENKINS, Rhys. *China and Brazil: Economic Impacts of a Growing Relationship*. In: *Journal of current Chinese affairs*. [online]. [cit. 24.6.2016]. Dostupný na WWW: http://en.theorychina.org/view_2489/politics/201209/W020120921358984655158.pdf

¹³ STRATFOR. *Emerging economies: the geopolitics of the BRICS nations*. Austin, TX: Stratfor, 2012, 293 s. str. 176-179

¹⁴ CTK. *Vznikla Nová rozvojová banka, založily ji státy BRICS* [online]. [cit. 24.6.2016]. Dostupný na WWW: <http://zpravy.e15.cz/byznys/finance-a-bankovnictvi/vznikla-nova-rozvojova-banka-zalozily-ji-staty-brics-1211738>

a navyšováním kapitálu. Podíl kapitálu zemí BRICS však nesmí klesnout pod 55 %, čímž si zakládající členové chtějí zajistit stálou kontrolu nad touto institucí.¹⁵

S tím souvisí i možnost rozšiřování skupiny BRICS o další státy. K prvnímu rozšíření původní skupiny BRIC došlo v roce 2010, kdy byla přičleněna JAR. Nejvíce se o vstup JAR do BRICS zasazovala Čína, která si uvědomuje potenciál afrického kontinentu pro svůj zahraniční obchod. Nadnárodní společnosti, které mají sídlo v JAR, totiž poskytují infrastrukturní podporu prakticky po celé Africe.¹⁶ Někteří ekonomové uvádějí, že vzhledem ke svým ekonomickým ukazatelům by se měly stát členy BRICS Jižní Korea a Mexiko. K tomu, aby země přitáhly investory, musí mít mladou a rozrůstající se populaci, což jim dává možnost vybudovat ekonomiku na velkém množství pracovně aktivních lidí, ale také spotřebitelů (to splňuje např. Nigérie, kde se očekává růst populace ze stávajících 158 milionů na 326 milionů do roku 2050). Dále by tyto země měly mít relativně stabilní politický systém, instituce zajišťující dodržování zákonů, makroekonomickou stabilitu, otevřený obchod a systém investování, efektivní vzdělávání a přístup k technologiím. Z tohoto hlediska mají kromě výše zmíněných států největší potenciál Turecko, Indonésie a Vietnam. Některé analýzy dokonce poukazují, že by Mexiko nebo Indonésie mohly být mnohem slibnější partnerem v BRIC než Brazílie.¹⁷ Vystoupení Brazílie z BRICS se však nedá očekávat, protože zastoupení v Jižní Americe může být důležité z geopolitického hlediska. V případě, že Turecko nebude přijato do EU, dá se v budoucnosti očekávat jeho vstup do BRICS, podobně spekulují ekonomové o možnosti vstupu zemí, které z EU vystoupí.

Evropská unie je nejvýznamnějším obchodním partnerem skupiny BRICS. Nejintenzivnější vztahy s EU v rámci skupiny má díky své zeměpisné poloze Rusko. Téměř polovina veškerých ruských exportů míří právě do EU. EU se také více než ze 40 % podílí na dovozu Ruska, což je nejvíce v rámci uskupení. Pro ostatní země BRICS představuje EU kolem 20 % veškerých svých exportních aktivit.¹⁸ Ve většině zemí BRICS tedy zaujímá EU roli hlavního obchodního partnera. Výjimkou je Indie, kde jsou importy z Číny a EU srovnatelné. Podílově významným partnerem je EU též v Jihoafrické republice, kde dovoz z EU tvoří přes 30 %.¹⁹ Největším problémem vztahů mezi EU a BRICS je současný vztah Ruska a EU, který se vyhroutil díky situaci na Ukrajině. Od roku 2005 se sice před Ruskem rýsovala slibná budoucnost v oblasti hospodářského růstu, Rusko ale nedokázalo diverzifikovat svou ekonomiku a stalo se ještě více závislým na vývozu energetických surovin. Pád ceny ropy a ekonomické sankce kvůli konfliktu na Ukrajině v průběhu roku 2014 srazily jeho ekonomický růst. K ekonomickým problémům Ruska přispívají i dlouhodobé demografické potíže.²⁰

¹⁵ TOTTEN, Jordan. *BRICS New Development Bank Threatens Hegemony Of U.S. Dollar*. *Forbes* [online]. [cit. 24.6.2016]. Dostupné na WWW: <http://www.forbes.com/sites/realspin/2014/12/22/brics-new-development-bankthreatens-hegemony-of-u-s-dollar/>

¹⁶ CARMODY, Pádraig. *Another BRIC in the Wall? South Africa's Developmental Impact and Contradictory Rise in Africa and Beyond*. In: *European Journal of Development Research* [online]. Str. 223-241 [cit. 26.4.2016]. Dostupné na WWW: <http://www.palgravejournals.com/doi/10.1057/ejdr.2012.8>

¹⁷ WILSON, Dominic; PURUSHOTHAMAN, Roopa. *Dreaming with BRICs: The Path to 2050* [online]. [cit. 24.6.2016]. Dostupný na WWW: <http://www.goldmansachs.com/our-thinking/archive/archive-pdfs/brics-dream.pdf>

¹⁸ THE ECONOMIST. *Seeking protection*. [online]. [cit. 26.4.2016]. Dostupné na WWW: <http://www.economist.com/node/21542780>

¹⁹ EUROPEAN COMMISSION. *Countries and Regions: South Africa* [online]. [cit. 26.4.2016] Dostupné na WWW: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/south-africa/>

²⁰ DÝŠEK, Miroslav. *Měnová a finanční spolupráce zemí BRICS*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2015. str. 57. str. 42

Vzhledem k politice Putina a k jeho evidentní snaze orientovat ekonomiku Ruska více na Čínu se v blízké budoucnosti nedá očekávat zlepšení politických a ekonomických vztahů mezi Ruskem a EU.

Pro Českou republiku je ze zemí BRICS nejdůležitějším partnerem Rusko, do kterého ČR nejvíce vyváží a v dovozu se umístila na druhém místě (navíc objem vývozu v mld. USD se od roku 2002 zvýšil více než desetinásobně). Následuje Čína, která je důležitým partnerem hlavně v rámci dovozu. Export do Číny je proti importu téměř zanedbatelný. Do Ruska vyváží Česká republika hlavně stroje a dopravní prostředky – konkrétně silniční vozidla a stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu. Do Číny vyvážíme hlavně stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu a stroje a zařízení k výrobě energie.²¹ Ekonomické vztahy s Ruskem jsou doposud poznamenány socialistickou minulostí a ekonomickým propadem Ruska v 90. letech minulého století. S ekonomickým růstem Ruska se tyto vztahy postupně oživovaly, ale v poslední době jsou poznamenány zapojením ČR do sankcí vůči Rusku. Větší orientace české ekonomiky na Rusko se tak do budoucna díky Putinově politice jeví jako problematická.

Čína uznala nově vzniklou Českou republiku hned první den její samostatné existence. Vztahy na nějakou dobu narušila skutečnost, že Česká republika v té době podporovala Tchajwan, což se samozřejmě nelíbilo čínským představitelům. Vztahy se mohly obnovovat až po prohlášení představitelů ČR, že podporují princip jedné Číny. V roce 2000 se vztahy opět poškodily, jelikož česká strana umožnila účast dalajlámy na konferenci Fórum 2000. Za obnovu vztahů je možné považovat pravidelné zasedání Smíšeného ekonomického výboru vzniklého Dohodou o hospodářské spolupráci mezi vládou České republiky a Čínské lidové republiky, která vznikla v roce 2004.²² Od této doby se ekonomické vztahy s Čínou slibně rozvíjejí, především zásluhou prezidenta Zemana a současné české vlády. Dá se také očekávat jejich slibnější rozvoj do budoucna než jako je tomu v případě Ruska.

Dá se předpokládat, že budoucnost BRICS bude do značné míry ovlivněna geopolitickými problémy. K problematickým vztahům mezi Ruskem a EU se přidružuje stále nedořešená hranice podél bývalé McMahonovy linie mezi Indií a Čínou a značná finanční a diplomatická podpora Pákistánu ze strany Číny, protože vztahy mezi Indií a Pákistánem jsou od roku 1947 díky sporu o Kašmír velmi nepřátelské. Čína se zase cítí ohrožená možným rostoucím zapojením Indie ve východní Asii a v roce 2008 nesouhlasila s trvalým členstvím Indie a Brazílie v Radě bezpečnosti OSN. Státy BRICS tedy rozhodně prozatím nejsou schopné vystupovat jednotně. Příkladem nejednotnosti může být např. jejich rozdílný postoj při volbě prezidenta Světové banky v roce 2012 nebo rozdílný postoj při řešení konfliktů v Sýrii a Libyi, které v současnosti negativně ovlivňují dění ve světě.²³ Dalšími faktory, které brzdí rychlejší rozvoj vzájemných vztahů je obava z čínské ekonomické dominance, neshody v energetické politice či čínská měnová politika ohrožující konkurenceschopnost ekonomik ostatních zemí.²⁴ Jeden z hlavních vnitřních rozporů v BRICS je rozdílný přístup k USA. Brazílie a Rusko

²¹ ČSÚ. *Databáze zahraničního obchodu* [online]. [cit. 26.4.2016]. Dostupné na WWW: <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>

²² MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČR. *Čína: obchodní a ekonomická spolupráce s ČR* [online]. [cit. 26.4.2016]. Dostupné na WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asie/cina/ekonomika/obchodni_a_ekonomicka_spoluprace_s_cr.htm

²³ STRATFOR. *Emerging economies: the geopolitics of the BRICS nations*. Austin, TX: Stratfor, 2012, 293 s. str. 181

²⁴ LEMBAR, Ondřej. *Čínské geopolitické perspektivy v rámci uskupení BRICS*. Olomouc: Univerzita Palackého, Filozofická fakulta, 2015.

prosazují, aby BRICS vystupovalo jako uskupení, které bude ekonomicky více konkurovat a vyvolávat konflikty s USA a dalšími bohatými státy světa, to je ale v rozporu se zájmy Indie, která svoji zahraniční politiku staví na dobrých vztazích s USA, a Číny, jejíž zahraniční politika je založena spíše na spolupráci než na konfliktu. Právě tento postoj Číny a její narůstající vliv v Asii jsou hlavními body rozporů s Ruskem.²⁵ Dá se předpokládat, že strategické, politické a ekonomické rozdíly uvnitř BRICS neumožní pokračování protizápadního spojení a přeměnu mezinárodních ekonomických norem. Důležité však do budoucna bude, aby vedoucí vyspělé státy a BRICS upřednostnily ekonomickou spolupráci za účelem zotavení v současnosti velmi křehké světové ekonomiky.²⁶

Kontaktní údaje:

Mgr. Jakub Trávníček

Evropský polytechnický institut, s.r.o.

Česká republika

travnicek@edukomplex.cz

²⁵ THE WORLD BANK. *GDP at market prices (current US\$)*. [online]. [cit. 26.4.2016]. Dostupný na WWW: <http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>

²⁶ LUCKHURST, Jonathan. *Building Cooperation between the BRICS and Leading Industrialized States*. Latin American Policy. 2013, roč. 4, čís. 2, s. 251-268.

VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM VYŽADUJE ZMĚNY

Oldřich Kratochvíl, Iveta Hashesh

Evropský polytechnický institut, s.r.o.

Abstrakt: *Uběhlo již téměř 400 let, kdy nám předal J. A. Komenský (1592 - 1670) na svoji dobu velice moderní teorii výchovy a vzdělávání populace. Jsme jeho pokračovatelé, a přesto se nám nedaří realizovat jeho doporučení „škola hrou“. Žáci a studenti se do školy jen málo těší. Společenské dění i profil žáka a studenta se za uplynulých 400 let změnil, ale metody vzdělávání zásadních změn nedosáhly. Položme si otázku, proč se žáci a studenti do školy netěší a hledejme opatření, která by řediteli na své škole a učitelé u svých žáků pomohla problémy alespoň částečně řešit.*

Klíčová slova: *prusský model školy, Peter Gray, vzdělávací systém, projekt*

Výzkumy ukázaly, že od narození člověk touží zjistit, jak kolem něj věci fungují a toto fungování ovládnout. Jak konstatuje Peter Gray, tato touha nekončí v raném dětství. Pokračuje tak dlouho, dokud děti a dospělí mohou jít svojí cestou. Nakonec tato touha je podstatou vědy. Fyzické prostředí a touha poznávat jej je determinantou rozvoje člověka. Aby člověk cítil volnost zkoumat a učit se, musí se cítit bezpečně a nesmí být šikanován.

Další determinantou je sociálního prostředí. Děti jsou přitahovány přirozeně ke svým kamarádům a vyhledávají spolupráci s otrochu staršími a zdatnějšími dětmi. V kolektivu se děti a mladí lidé učí vycházet s ostatními, respektovat potřeby ostatních, naučit se ustupovat, vyjednávat a jednat asertivně. Jinak by se hra rozpadla. Získávají zkušenosti, které je nemůžeme naučit.

Pečlivě také sledují jednání dospělých a snaží se být stejně úspěšní, jako oni. V naší společnosti jsou děti významně odděleny od pracovního světa. To jim znemožňuje vidět, co dospělí dělají a toto začlenit do svých her. Přitom pozitivní vzor dospělých modeluje myšlení žáků i studentů často na celý život.

J. A. Komenský vytvořil třídy z dětí stejného věku. Ve své době to bylo unikátní řešení pro řešení tehdejšího problému potřeby plošného vzdělávání populace. Toto řešení dnes vykazuje mnohé potíže, které potřebujeme eliminovat. Dítě, které je ve skupině stejně starých dětí, má omezený rozsah aktivit omezený vědomostmi a schopnostmi stejně starých dětí. Ve spolupráci se staršími dětmi neexistují prakticky hranice toho, co umí takový tým vymyslet.

V kolektivu stejně starých dětí vyniká obvykle to, které disponuje nejvyššími fyzickými kompetencemi. Pokud začne šikana, není v týmu síla, která by jí čelila. Jinak je tomu v kolektivu složeném ze starších a mladších dětí. Pokud v takovém týmu mladší dítě začne obtěžovat stejně staré, obvykle se najde starší dítě, které tomu zabrání. Přirozeně se tak eliminuje šikana.

Děti se učí od svých starších kamarádů a ti se naopak učí tím, že učí své mladší kolegy. Mladší se učí vyptávat, starší se učí argumentovat a zdůvodňovat. Mladší děti jen nenapodobují chování a jednání starších dětí. Mladší děti starší kamarády pozorují, přemýšlí a hodnotí, co vidí, a začleňují do svého chování to, co považují za správné.

Věkově promíchaná hra je méně soutěživá, ale o to více kooperativní, kreativní a rozvíjející nové dovednosti. Pozornost se přesouvá do cíle porazit spoluhráče k cíli zábavy a spolupráce.

Gray definuje aktiva promíchaného prostředí následovně [3]:

1. dovoluje mladším dětem účastnit se aktivit, které by nemohly provádět jen s vrstevníky;
2. podporuje nesoutěživé a kreativní formy her, které jsou ideální k získání nových schopností;
3. umožňuje těm, kteří jsou napřed či pozadu najít ostatní na stejné úrovni;
4. dovoluje mladším dětem inspirovat se aktivitami starších a naopak;
5. umožňuje mladším dětem získat pomoc a rady, aniž by ztratily svoji autonomii;
6. umožňuje starším dětem učit se prostřednictvím vyučování;
7. umožňuje starším dětem procvičovat pečování o mladší a vyvinout si smysl zodpovědnosti a zralosti. Když děti oddělujeme podle věku, jak ve škole, tak i v ostatních prostředích, o toto vše je ochuzujeme. Okrádáme je o příležitosti plně využít své přirozené a hravé způsoby učení jeden od druhého.

Prusský model školy z konce 18. století dnes trpí ve své filosofii následujícími vadami (Gray, Desatero školského systému) [2]:

1. Šestileté děti nastupují do škol jako duté prázdné nádoby, do kterých je třeba natlačit co nejvíce informací, aby se z nich stali „kompletní“ dospělí.
2. Každé dítě je stejné a děti se musí ve stejném věku naučit identické věci.
3. Děti se nerady učí. Musíme je k tomu nutit a pak testovat „naučené“.
4. Děti nemohou participovat na tom, co se mají učit.
5. Namísto záživného objevování „proč?“ stačí dětem pouze normalizované „protože!“.
6. Instinktivní hru a nezastavitelnou touhu zkoumat u dětí potlačujeme.
7. Život není hra, ale práce a povinnosti.
8. Aktivní pohyb je zbytečný, stačí sedět v lavici.
9. Děti se nejlépe učí, když jsou rozděleny do skupin podle věku.
10. Děti musí chodit do školy, jinak by se požadované učivo nemohly naučit.

Takto koncipovaný vzdělávací systém dobře trénuje, místo toho, aby inspiroval. Tento stav nevyhovuje vývoji populace, sociálních vztahů, ani vývoji technologií. Žáci a studenti mají k dispozici znalosti celého světa na internetu, mohou si hrát a studovat kdekoli na světě s využitím mobilních technologií, mohou spolupracovat se svými kamarády kdekoli na světě. Potřebují k tomu jediné: tvořivost, kreativitu, touhu poznávat. A to je hlavním úkolem učitele. Okamžitě změnit celý systém nemůžeme. Ale můžeme upravit vzdělávací procesy na své škole a ve svém předmětu tak, aby bylo studium hrou, a aby se dosáhla spolupráce žáků a studentů v několika ročnících.

Cílem vzdělávání má být stav, kdy si každý student vyjasní své očekávání a kdy si řídí své vlastní vzdělávání, kdy si studenti stanoví své vlastní cíle a nesnaží se jen plnit požadavky učitele.

Co lze udělat dnes, aby se děti do školy těšily? Učení má být poznávání, jak věci fungují a jak to lze ovládat. Většina vzdělávacích metod je založena na tom, že učitel vysvětlí žákům teorii a potom ji poctivě procvičuje. Chybí zde prvek, který jsme preferovali v předešlém textu. Chybí zde zkoumání, objevování, učení omylem. Učení má být poznávání, jak věci kolem člověka fungují a jak to lze ovládat. Mladý člověk by měl hledat způsob, jak ovládat a využívat děje kolem sebe a na jaké teoretické základně to lze činit. To ovšem znamená zcela přebudovat technologie výuky. Radost žáků z poznávání však stojí za to nad tímto problémem přemýšlet.

Pokud si má žák, nebo student řídit svoje vzdělávání sám, musí vědět, kam má dojít. Třídní učitel, nejlépe ve spolupráci s rodiči, by mu měl pomoci vytvořit jeho životní cíl. K němu tak, jak to doporučuje pravidlo, ty oblasti vzdělávání, které mu pomohou jeho cíl realizovat. Na naší střední škole a později i na vysoké škole jsem tuto techniku motivace dlouhou dobu používal. Překvapilo mě, že se životní cíl žáků a studentů sice upřesňoval, ale základní cíle se prakticky neměnily.

Před několika léty jsem na naší střední škole zkoušel propojení žáků a studentů různých ročníků. Vytvořili jsme projekty, které vedl vždy student čtvrtého ročníku a v týmu měl po jednom studentovi z prvního, druhého a třetího ročníku. Tým řešil projekt, který skončil obhajobou studenta čtvrtého ročníku před maturitní komisí jako praktická práce. Vedoucí týmu vypracoval s týmem na začátku roku projekt a ten si po celý čtvrtý ročník vedl. Vedl porady týmu, evidenci práce, kontroloval, jak se plní harmonogram. Hodnotil své mladší spolupracovníky a oni hodnotili jej na konci každého pololetí. Jakmile se tento systém zavedl, velmi rychle se zlepšily vztahy mezi studenty napříč celou školou. Šikana zmizela. Tým nedovolil blížít svému členu. Tento systém jsme pracovně nazvali 4-3-2-1.

Skupinovou výuku jsme zkoumali také v průběhu výuky odborných předmětů. V tomto případě byla třída rozdělena na malé týmy, v jejichž čele stál student s nejlepším prospěchem. V týmu měl žáky s hodnocením v předmětu 2,3,4 i neprospívající. Výuka probíhala tak, že po krátkém zadání řešeného úkolu z běžného života a stručném vysvětlení teorie, kterou mají žáci k dispozici, začaly týmy problém řešit. Řešení týmu potom presentoval jeden člen týmu, obvykle ten, který byl považován za nejslabšího. Samozřejmě, že k tomu měly týmy kvalitní dokumentaci a přístup na internet. Průběh učení byl fantastický. Uvnitř týmu studenti úzce spolupracovali, dokonce sami vysvětlovali slabším žákům teorii proto, aby, pokud to je možné, vyřešili problém jako první. Učili se komunikovat navzájem a hledat řešení. Učili se hrou.

K tomu, aby se žáci do školy těšili, je třeba také změnit hodnotící systém, který žáky hodnotí podle průměrných požadovaných znalostí. Část žáků a studentů si sebou nese stigma podprůměrnosti a nikdy nezažije radost z úspěchu. Bojí se zkoušení, bojí se testů. A ti, kteří mají v určité oblasti talent, snadno splní požadavky učitele a nemají důvod růst. Řešením je nejen výše uvedená možnost, aby si žák sám usměrňoval, kam chce jít, čím se bude jednou živit a v čem chce být lepší než ostatní, ale též klasifikační systém, který mnohem humánněji vyhodnotí úsilí žáka a studenta, jeho individuální schopnosti. Vždyť život není o známkách ze školy. Je o tom, jaké sociální kompetence si žák na škole vybuduje. Úcta k osobnosti každého, i toho nejslabšího žáka, je základní podmínkou pro vytvoření příznivé atmosféry ve škole mezi žáky i mezi žáky a učiteli. Mnoho roků jsem jako třídní učitel u svých studentů trval na tom, aby, když má některý spolužák svátek, nebo narozeniny, mu spolužáci ten den zpřijemnila blahopřáním. Po krátké době se třída přímo předháněla, aby nezapomněla popřát vyučujícímu, který je učil a měl svátek nebo narozeniny.

Žáci se ve škole musí cítit bezpečně. Je věcí učitelů, aby ve spolupráci se svými žáky bezpečnou školu vytvořili. Učitelé musí jako kolektiv zajistit, aby nikdo nemohl být šikanován. Třídní učitelé musí dosáhnout toho, aby se od svých žáků dověděli již o náznacích šikany. Žáci si musí své bezpečí hlídat sami a ihned reagovat na nebezpečí. Tato paradigmatika školy je třeba neustále žákům vysvětlovat. Učitelé musí tvořit celek, který nedopustí žádný exces. A naopak, žáci musí chránit učitele, učitelé se musí chránit navzájem a garantem systému bezpečnosti školy musí být ředitel. Není-li škola bezpečná, nemohou se do ní žáci těšit a výchova i vzdělávání selhává.

V této stručné úvaze bych rád upozornil ještě na jeden faktor, který rozhoduje o úspěšnosti vzdělávacího procesu na každé škole. Žáci a studenti musí poznat, že učitel, i když je velice náročný, je férový a že je má rád. Že vše, co činí, dělá pro jejich prospěch. Nikdy nevíme, jaká trápení v sobě naši svěřenci nosí. A tak radost z pobytu ve škole, to že se ve škole cítí bezpeční, jim významně zlepší jejich život.

Literatura:

- [1] KRATOCHVÍL, Oldřich, Iveta HASHESH a Christopher R. CAMPBELL. Řízení a pedagogika. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2014. ISBN 978-80-7314-312-1.
- [2] KRATOCHVÍL, Oldřich, Iveta HASHESH a GUINN, Alan. Aplikovaná didaktika. 2., aktualiz. vyd. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2012. ISBN 978-80-7314-288-9.
- [3] TÓTH, R. Desatero školského systému [online]. 2013 - 2015 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z [www: http://www.svobodauceni.cz/clanek/desatero-skolskeho-systemu](http://www.svobodauceni.cz/clanek/desatero-skolskeho-systemu)
- [4] GRAY, P. Proč bychom měli přestat oddělovat děti podle věku III: Starší děti jsou vynikajícími vzory, pomocníky a učiteli [online]. 2011 - 2016 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z [www: http://www.mises.cz/clanky/svoboda-uceni-cast-x--649.aspx](http://www.mises.cz/clanky/svoboda-uceni-cast-x--649.aspx)

Kontaktní údaje:

Prof. Ing. Oldřich Kratochvíl, PhD., MBA, CSc., Dr.h.c.

Evropský polytechnický institut, s.r.o.

Česká republika

rektor@edukomplex.cz

Prof. Mgr. Iveta Hashesh, PhD., MBA

Evropský polytechnický institut, s.r.o.

Česká republika

hashesh@edukomplex.cz

INFORMACE O PROJEKTU STÁŽE PRO MLADÉ 2

Vladimír Vojkovský

Evropský polytechnický institut, s.r.o.

Abstrakt: Tento článek je určený studentům soukromé vysoké školy EPI, s.r.o. Kunovice jako podklad k předání základních informací a kontaktů pro zapojení se studentů do praxe v rámci projektu Stáže ve firmách, který je spolufinancovaný z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Hlavním cílem projektu je poskytnutí dalších možností studentům pro zapojení se do praktické činnosti ve firmách a praktickou přípravu na budoucí povolání.

Klíčová slova: Vysoká škola EPI, s.r.o. Kunovice, OHK Hodonín, MPSV ČR, stáže ve firmách pro mladé, studující stážisté, Bc. Bakalář, Mgr. magistr, PhD. doktor, poskytovatel stáže, cíle, nabídka a podmínky projektu Stáže, mentor, informační kontakty, registr de minimis, manuál apraktické aplikaci projektu, postup spolupráce EPI, OHK Hodonín, podniky a MPSVČR-ÚP Hodonín.

Tento článek je určený studentům soukromé vysoké školy EPI, s.r.o. Kunovice jako podklad k předání základních informací a kontaktů pro zapojení se studentů do praxe v rámci projektu Stáže pro mladé ve firmách, který je spolufinancovaný z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Hlavním cílem projektu je poskytnutí dalších možností studentům pro zapojení se do praktické činnosti ve firmách a propojit studijní aktivity vysoké školy s praktickou přípravu studentů na budoucí povolání.

Zapojením se do projektu Stáže pro mladé se studujícím zpřístupňuje a umožňuje možnost zaměstnat se ještě před případným uzavřením pracovního poměru trvalejšího charakteru.

Účastnit se toho projektu mohou studenti VŠ posledních ročníků, tzn. u vysokých škol, se jedná o studující poslední 2 semestry magisterského a také bakalářského studia.

Poskytovatelem stáže jsou subjekty soukromého sektoru, jako je podnikající fyzická, nebo právnická osoba (např. akciová společnost, společnost s ručením omezeným, příspěvková organizace, nebo osoba samostatně výdělečně činná), se sídlem a místem podnikání kdekoliv v České republice, které jsou právoplatně registrovány.

Konkrétně se jedná o osoby zapsané v obchodním rejstříku, osoby, která podnikají na základě živnostenského oprávnění; osoby, které podnikají na základě jiného než živnostenského oprávnění

podle zvláštních předpisů a osoby, které provozují zemědělskou výrobu a jsou zapsány do evidence podle zvláštního předpisu.

Poskytovatelem stáže může být také subjekt spadající do soukromého neziskového sektoru.

Poskytovatelem stáže nemohou být subjekty veřejného sektoru, jako je státní a veřejná správa a jimi zřízené organizace.

Firmy, které se zapojují do tohoto projektu, musí být zřízeny a právoplatně zapsány ve veřejném rejstříku poskytovatelů stáží splňující podmínky existence jako ekonomické subjekty déle než šest měsíců od vypsání karty stáže v systému SEP

Poskytovatel zajišťuje pro stážistu kvalifikovaného mentora z řad svým zaměstnanců a je povinen zároveň vytvořit podmínky pro řádnou realizaci stáže.

Student, stážista, kterého si vybere pro stáž podnik, společnost, fyzická osoba, apod. bude vykonávat předem stanovenou a sjednanou náplň práce pod dohledem zkušeného pracovníka – mentora, kterého určuje poskytovatel stáže.

Osobu mentora je potřeba chápat jako odbornou osobnost, která svým jednáním a chováním usiluje dát dobrý příklad stážistům, respektuje názory jejich, aktivně jim naslouchá, ve své činnosti je důsledný a chápavý.

Mentor rovněž poskytuje podporu vedení a organizaci stáží, a vytváří objektivní pohled na to, jak a kam se může student dále vyvíjet a čeho může dosáhnout v určeném pracovním prostředí a ve svém budoucím postavení v praxi.

V projektu je zavedeno povinné školení mentorů, jakožto osob, které jsou odpovědné za vedení stáže. Toto školení je zaměřené na zvýšení mentorských kompetencí. Podrobnější informace o projektu jsou na internetových stránkách www.stazevefirmach.cz.

Pro podnikatelskou sféru tento projekt umožňuje vychovat si budoucí odborníky, dále dává podnikatelům možnost zaměstnat stážistu po ukončení stáže, možnost získat názory a nápady na organizaci a řízení společnosti prostřednictvím neutrálního, stereotypy nezátíženého člověka.

Zapojením se do projektu podnikateli jako poskytovateli vzniká možnost zaměstnat mladé zájemce o zaměstnání na dobu 1 až 4 měsíců v rozsahu 50 až 300 hodin a příležitost „odzkoušet“ možného budoucího pracovníka a sjednat si další spolupráci.

Proplacení fixních nákladů na stáž (v délce 1 – 6 měsíců) spolufinancovaných z fondů EU; prezentaci firmy v katalogu stáží.

Mzda stážisty a náklady na stáž v podobě částečné refundace mzdy budou subjektům poskytující stáže uhrazeny následně z finančních prostředků tohoto projektu.

Poskytovatel stáže musí vytvořit podmínky pro řádnou realizaci stáže a také splňovat podmínky nařízení Evropské komise týkající se podpory malého rozsahu (de minimis).

Více informací o centrálním registru podpor malého rozsahu (de minimis) je uveřejněno na webových stránkách Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže v sekci Registr de minimis. Stážistou se může stát osoba s trvalým pobytem v ČR mimo území hl. města Prahy, pokud je střední a vysoké školy posledních ročníků, tzn. u vysoké školy jde o studenty vždy posledních 2 semestrů bakalářského a magisterského studia.

Pro doplnění je potřeba uvést, že stážistou rovněž může být rovněž osoba starší 40 let, která je ohrožena nezaměstnaností, osoba starší 50 let, která je nezaměstnaná již jako absolvent studia déle než 3 měsíce, také jsou to rodiče na nebo po rodičovské dovolené; osoby zaměstnané na dohodu o pracovní činnosti nebo na dohodu o provedení práce.

V rámci realizace projektu Stáže pro mladé a podpory individuálního přístupu zájemců jsou v každém regionu zřízena kontaktní místa, která slouží jako informační a poradenská centra pro uchazeče o stáž popř. poskytovatele stáží. Individuální poradenská činnost pro uchazeče o stáž je zaměřena například na motivaci v oblasti dalšího vzdělávání, pomoc při registraci do projektu, pomoc při výběru stáže, aj.

S ohledem na výše uvedené bylo pro Jihomoravský kraj zřízeno kontaktní pracoviště. Fond dalšího vzdělávání, regionální kancelář, Jihomoravského kraje na adrese Kotlářská 53, 602 00 Brno-Veverí.

Pro přihlášení do projektu je nutná registrace studenta.

Pro e-mailovou nebo telefonickou podporu při práci v systému se doporučuje kontaktovat výše uvedenou infolinku. Další informace studenti zájemající se o stáže naleznou v Manuálu pro poskytovatele a v Metodickém pokynu k aktuální verzi Manuálu pro poskytovatele stáží.

V zajištění registrace a vypsání karty stáže Vám pomůže a poradí Průvodce poskytovatele systémem SEP. Současně si prosím přečtěte také Všeobecné podmínky SEP.

Základem pro každého zájemce je odkaz na aktuálně vyhlášené stáže, které vyhláší firmy a organizace po celé republice v různých oborech činností.

Základní informace jsou k dispozici na:

<http://www.stazepromlade.cz/cz/pro-zajemce>

<http://www.ohkhodonin.cz/> - Okresní hospodářská komora Hodonín

<http://portal.mpsv.cz/upcr/kp/jhm/kop/hodonin> - Úřad práce Hodonín

<http://www.stazevefirmach.cz/> - Fond dalšího vzdělávání, regionální kancelář, Jihomoravského kraje, Brno-Veverí

Kontaktní údaje:

Ing. Vladimír Vojkovský

Evropský polytechnický institut, s.r.o.

Česká republika

v.vojkovsky@email.cz

SITUACE VÝROBY A PRODEJE OBUVI V ČR

Radim Dvořák

SNAHA, a.s.

Abstrakt: Výroba - domácí obuvnický průmysl vyráběl před rokem 1989 přibližně 60 milionů párů bot ročně. V současné době dosahuje objem obuvi vyrobené v ČR ročně přibližně jednu třetinu původního množství. Vývoj situace ve výrobních obuvnických závodech v ČR po privatizaci v 90. letech zaznamenal obrovský pokles výroby. Ruku v ruce s tímto trendem jde rovněž nezáměr mladé generace o vzdělávání v obuvnickém sektoru, a to může vést k další devastaci celého odvětví, který byl ještě před pár lety chloubou českého zpracovatelského průmyslu.

Prodej - statistická data uvádějí, že v ČR se ročně realizuje v maloobchodních prodejnách kolem 33 mil. párů obuvi všech kategorií, import z toho činí více než 75%. Ročně si tedy občan ČR koupí v průměru 3,5 páru nové obuvi, z toho je 2,8 páru z dovozu.

Klíčová slova: domácí obuvnický průmysl, výroba obuvi, prodej obuvi

1. Situace ve výrobě obuvi v ČSSR před r. 1989

Struktura obuvnického průmyslu v období několik let před jeho privatizací byla z větší části dána centrálním plánováním výrobní hospodářské jednotky (VHJ), kam náležely největší národní podniky z oblasti výroby obuvi, a to Svit, Botana, Sázavan a ZGK (Závody Gustava Klimenta). Po r. 1982 došlo ke sloučení VHJ s Generálním ředitelstvím Českého obuvnického průmyslu a vznikl oborový podnik (o.p.). Hlavním záměrem tohoto kroku mělo být dle vyjádření tehdejších stranických špiček „zajištění vědeckotechnického rozvoje v oblasti výroby obuvi v ČSSR“. Výsledek však byl velmi rozdílný a již koncem 80. let lze zřetelně pozorovat následky tohoto opatření, kdy docházelo na jedné straně k proexportnímu sjednocování celého o.p., ale na straně druhé k omezování přílivu nových výrobních technologií, moderních surovin a materiálů, designu a zpracování. Výroba, a s ní i export v porovnání s předešlými lety hledání optimálního modelu centrálně plánovaného obuvnického průmyslu sice postupně rostla, nicméně pouze nežádoucím extenzivním způsobem. Roční výroba celého o.p. koncem 80. let vykazovala přes 70 milionů vyrobených párů obuvi a celý o.p. zaměstnával přes 38 tisíc pracovníků.

Samostatnou, i když na centrální úrovni řízenou organizaci měly v době před r. 1989 v oblasti výroby obuvi družstevní obuvnické výrobní závody. Všechna výrobní družstva spadala pod Ústřední svaz výrobních družstev se sídlem v Praze, kterému byly politickým vedením tehdejšího Československa vytýčeny úkoly, mimo jiné „vyrábět a rozšiřovat sortiment zboží a služeb široké spotřeby v průmyslově slabých oblastech“. Vznikala tak výrobní družstva s názvem SNAHA a s přídomky oblastí, ve kterých působily (Jihlava, Mnichovice, Brno, Jaroměř, Karlovy Vary, České Budějovice, Brtnice a další). Většina těchto výrobních družstev SNAHA se zabývala výrobou obuvi, určené především pro uspokojení domácího trhu. Objem výroby obuvi všech výrobních družstevních závodů

SNAHA činil před r. 1989 necelé 4 mil. párů a tento výrobní družstevní sektor zaměstnával necelých 10 tis. pracovníků. Nutno si však uvědomit, že družstevní podniky SNAHA se nezabývaly pouze výrobou obuvi, nýbrž také výrobou dalších výrobků kožedělného nebo galanterního charakteru, dále prodejem a opravami obuvi. Družstevní podniky SNAHA provozovaly vlastní síť prodejen v celé ČR a téměř v každé prodejně SNAHA fungovala i opravena.

2. Privatizace obuvnického průmyslu v ČR v letech 1990 - 1994

Privatizace o.p. Svit [2]

Při privatizaci obuvnického průmyslu v ČR po r. 1990 byly uplatněny všechny metody privatizace ve smyslu tehdejších postupně přijímaných zákonů. Jako první byl uplatněn zákon o zmírnění následků některých majetkových křivd č. 403/1990 Sb. („malý“ restituční zákon) a zákon č. 91/1991 Sb. o mimosoudních rehabilitacích („velký“ restituční zákon), dále zákon o privatizaci č. 427/1990 Sb., o převezech vlastnictví státu k některým věcem na jiné, právnické nebo fyzické osoby a zákon č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, až po zákon o kuponové privatizaci. Struktura oborového podniku Svit byla počátkem devadesátých let zrušena a oborový podnik byl převeden na formu státního podniku, jehož organizační jednotky byly označeny jako kombinátní závody a skládaly se z jedenácti kombinátních (obuvnický, gumárenský, plastikářský, obuvnický závod Slavičín, obuvnický závod Havířov, koželužský závod Otrokovice, strojírenský, opravářský, energetický, dopravní a správní) a šesti odštěpných závodů (Závody Gustava Klimenta Třebíč, Sázavan Zruč nad Sázavou, Botana Skuteč, Kožnak Otrokovice, Incoma Zlín a Výzkumný ústav kožedělný Zlín). Postupnou realizací a uplatňováním restitučních a privatizačních zákonů docházelo k postupné privatizaci samostatných závodů mimo Zlín, ať již bývalých odštěpných závodů Svit Zlín, případně jeho kombinátních závodů. Tak došlo k rozdělení logistického celku Svit ve smyslu geografického. Dalším fenoménem bylo uplatnění privatizačních projektů na privatizaci jednotlivých součástí Svit přímo v areálu ve Zlíně a následkem bylo, že jinou metodou byly zprivatizovány jednotlivé vnitřní organizační celky Svit, jako například výroba el. energie, stavební výroba, doprava, strojírenská výroba, výroba gumárenských a plastikářských výrobků a další. Tímto rozhodnutím došlo k rozdělení logistického celku Svit ve smyslu organizačního. Zbýlý podnik Svit, který byl před privatizací transformován ze státního podniku na akciovou společnost „okleštěný“ o závody a provoz, který jej činily konkurenceschopným byl zprivatizován kuponovou metodou v obou vlnách kuponové privatizace v r. 1992 a 1994. Bohužel se nepodařilo najít pro Svit v době, kdy byl ještě homogenním celkem, strategického partnera podobně, jako se to podařilo např. v případě Škody Auto. Možným důvodem proč se nepodařilo najít pro Svit strategického zahraničního partnera z oboru může být i neodborně až naivně zadané poradenství renomované agentuře s cílem najít optimální organizační strukturu. S informacemi, ke kterým měli přizvaní konzultanti přístup nebylo naloženo ve prospěch zadavatele s cílem nalézt vhodného zahraničního partnera, závěrečné analýzy byly zveřejněny. Je nasnadě, že i tyto informace posloužily konkurečním firmám, aby učinily strategická rozhodnutí zda se budou ucházet o privatizaci celku nebo jen ekonomicky zajímavých částí podniku Svit. Zdálo by se, že logickým pokračovatelem a strategickým partnerem státního podniku Svit by mohl být Baťa Shoe Organization, nicméně pro provedené analýze tato společnost projevila zájem a úspěšně zprivatizovala pouze nejlukrativnější části státního podniku Svit, tedy Velkoobchod obuvi Zlín se sítí prodejen obuvi v ČR a nově vybudovaný závod vybavený moderní výrobní technologií v Dolním Němčí.

Privatizace družstevních obuvnických závodů Snaha

I zde, v případě privatizace družstevnických obuvnických závodů se uplatnily privatizační zákony. V případě relativně menších výrobních obuvnických podniků v porovnání s o.p. Svit se uplatňovaly počátkem 90. let metody transformace družstevních podniků na obchodní společnosti podle nového hospodářského zákoníku č. 103/1990 Sb. Užitím této metody privatizace jednotlivé družstevní obuvnické závody Snaha našly konkrétního vlastníka, nicméně ve většině případů se jednalo o stávající management družstev, které byly navyklé plnit rozhodnutí a zadání svazu výrobních družstev a kterým zcela chyběla samostatná strategická rozhodování, flexibilně reagující na trendy a potřeby měnícího se domácího trhu, který byl postupně zaplavován levnými dovozy obuvi převážně asijské výroby. Sledujeme-li počty vyrobené obuvi a výrobní sortiment zprivatizovaných obuvnických výrobních družstev v 90. letech, dojdeme k závěru, že ještě počátkem 90. let vykazovaly objemy v podobné výši jako před r. 1989, s postupem času, kdy objemy dovozů levné obuvi do ČR začaly převyšovat objemy vyrobené obuvi domácími výrobci, tedy koncem 90. let docházelo k prudkému poklesu výrob v těchto závodech. Nutno říci, že modely obuvi, vyráběné v těchto závodech ještě dlouhou dobu po privatizaci se téměř vůbec nezměnily, nepřicházely nové kolekce a v důledku této skutečnosti český zákazník postupně ztrácel o tyto výrobky zájem.

3. Situace ve výrobě, dovozu a prodeji obuvi v ČR po r. 2000

Jak vyplývá z údajů Českého statistického úřadu (ČSÚ) a České obuvnické a kožedělné asociace (ČOKA) v tabulce č.1 uvedené níže lze vysledovat trend v dovozu obuvi do ČR. Od 90. let po otevření českého trhu individuálním importérům docházelo k prudkým meziročním nárůstům dovozu obuvi všeho druhu, zejména levné celoplastové obuvi. Tento trend vrcholil v 2011, kdy se do ČR dovezlo neuvěřitelných 188,5 milionů párů.

A jaká je situace domácích producentů české obuvi po r. 2000? Existuje řada výrobních obuvnických závodů v ČR, které kooperují se světovými výrobci, nicméně pro tyto firmy není pouhá práce ve mzdě „motorem“ rozvoje a motivem pro technologické inovace. Řada výrobních závodů proto logicky přechází na konstrukčně složitější výrobky s moderním designem a tudíž s vyšší přidanou hodnotou. Většina výrobců, kteří v ČR obuv vyrábějí, musela obstát v silné tuzemské a zahraniční konkurenci a pochopila, že je nutné vyrábět specializovaný produkt a zvolit optimální marketing. Obuvnické výrobní společnosti, které nepodchytily tento trend postupně koncem 90. let a po r. 2000 vyhlášovaly úpadky. Jako příklad uvádím situaci v bývalých družstevních výrobních obuvnických závodech Snaha, kde je současná situace taková, že ze všech bývalých družstevních obuvnických závodů Snaha se výrobě obuvi věnují pouze dva (Snaha Jihlava a Snaha Jaroměř) a roční produkce těchto obuvnických závodů je v porovnání se situací před r. 1989 zanedbatelná. Podobná situace je v privatizovaných obuvnických závodech bývalého o.p. Svit, ovšem to samé lze říci o samotném Svit a.s., který vyhlásil úpadek v r. 2002.

V poslední době lze však vysledovat velmi pozitivní signály u dobře řízených českých obuvnických firem, kdy jsou úspěšné se svými novými inovovanými modely obuvi na globálním světovém trhu. Některé z těchto českých obuvnických firem vyvážejí 70-80% své produkce, zejména na náročné trhy do zemí EU. Dokonce poslední čtyři roky jsou cílovými teritorii zejména Německo, Rakousko, Maďarsko, Polsko, ale i Francie a Anglie (viz tabulka č. 2). [1]

Tab. č. 1: Přehled dovozů obuvi do ČR v letech 2005 – 2016

2005		2006		2007	
<i>počet párů</i>	<i>tis. Kč</i>	<i>počet párů</i>	<i>tis. Kč</i>	<i>počet párů</i>	<i>tis. Kč</i>
73 435 644	8 265 929	101 714 917	8 936 926	142 751 226	10 607 018

2008		2009		2010	
<i>počet párů</i>	<i>tis. Kč</i>	<i>počet párů</i>	<i>tis. Kč</i>	<i>počet párů</i>	<i>tis. Kč</i>
161 906 011	11 502 732	118 455 014	11 307 909	140 169 441	11 636 215

2011		2012		2013	
<i>počet párů</i>	<i>tis. Kč</i>	<i>počet párů</i>	<i>tis. Kč</i>	<i>počet párů</i>	<i>tis. Kč</i>
188 558 847	13 299 301	110 363 177	12 488 470	104 147 634	9 511 883

2014		2015		04/2016	
<i>počet párů</i>	<i>tis. Kč</i>	<i>počet párů</i>	<i>tis. Kč</i>	<i>počet párů</i>	<i>tis. Kč</i>
100 234 454	16 081 378	67 300 904	19 342 492	21 022 739	6 826 664

Zdroj údajů: Český statistický úřad (ČSÚ), ČOKA [1]

Od roku 2012 dochází k postupnému snížení dovozu obuvi z Číny, oproti roku 2011 to bylo o 75 mil. párů, což představovalo snížení o 45 %. Tento trend pokračoval i v roce 2013, kdy došlo k dalšímu snížení dovozů o 13 mil. párů na cca 80 mil. párů (meziroční snížení o cca 14%). Průměrná dovozní cena se zvýšila v roce 2013 oproti roku 2012 o 10,-Kč, tj. na 69,-Kč/1 pár. V roce 2014 došlo k dalšímu nepatrnému poklesu celkového objemu dovozů obuvi z Číny cca o 4 mil. párů a ke zvýšení dovozní ceny o dalších 10,-Kč/ 1 pár, tedy na 79,-Kč/1 pár. V roce 2015 došlo opět k prudkému poklesu dovozů obuvi z Číny, a to dokonce cca o 36 mil. párů a průměrná cena se zvýšila dvojnásobně, tedy činila 157,-Kč. Zřejmě z tohoto důvodu, kdy v Číně se již ceny zvyšují, není již tak velký zájem velkoobchodů o velké dovozy. Pokud bude tendence u dovozů jako v prvních čtyřech měsících roku 2016, mělo by i v letošním roce opět dojít k poklesu dovozů obuvi z Číny cca o 10 mil. párů a také k dalšímu zvýšení dovozní ceny. Nicméně i tak je celkový objem dovozů obuvi z Číny do ČR relativně vysoký a průměrná dovozní cena zůstává i nadále nízká. Pro srovnání dovozní cena obuvi z Vietnamu, na který rovněž EU uvalila v roce 2009 dle našeho názoru zcela neopodstatněně dodatečná antidumpingová cla, se pohybuje dlouhodobě v rozmezí 300,-Kč až 460,-Kč/1 pár, v roce 2014 činila 486,-Kč a v roce 2015 dokonce 541,-Kč za pár.

Tab. č. 2: Přehled vybraných nejvyšších vývozů obuvi z ČR v letech 2005-2016

2005			2006			2007		
<i>země</i>	<i>tis. párů</i>	<i>PC/pár</i>	<i>Země</i>	<i>tis. párů</i>	<i>PC/pár</i>	<i>země</i>	<i>tis. párů</i>	<i>PC/pár</i>
SVK	6 860	110,-	SVK	21 025	52,-	SVK	11 096	89,-

<i>Německo</i>	2 499	568,-	<i>Německo</i>	2 382	467,-	<i>Německo</i>	3 881	460,-
<i>Polsko</i>	1 272	294,-	<i>Polsko</i>	1 353	412,-	<i>Polsko</i>	1 422	425,-
<i>Francie</i>	1 075	144,-	<i>Francie</i>	1 202	279,-	<i>Rumunsko</i>	1 024	16,-
<i>Norsko</i>	972	53,-	<i>Itálie</i>	934	572,-	<i>Itálie</i>	1 021	511,-
2008			2009			2010		
<i>země</i>	<i>tis. párů</i>	<i>PC/pár</i>	<i>Země</i>	<i>tis. párů</i>	<i>PC/pár</i>	<i>země</i>	<i>tis. párů</i>	<i>PC/pár</i>
SVK	43 908	23,-	SVK	23 470	43,-	SVK	17 145	65,-
<i>Německo</i>	3 924	392,-	<i>Německo</i>	3 632	429,-	<i>Německo</i>	4 907	361,-
<i>Polsko</i>	1 543	397,-	<i>Rakousko</i>	2 176	324,-	<i>Rakousko</i>	3 875	287,-
<i>Mad'arsko</i>	1 206	244,-	<i>Mad'arsko</i>	1 961	158,-	<i>Mad'arsko</i>	1 840	190,-
<i>Itálie</i>	1 065	253,-	<i>Polsko</i>	1 250	436,-	<i>Polsko</i>	1 437	354,-
2011			2012			2013		
<i>země</i>	<i>tis. párů</i>	<i>PC/pár</i>	<i>Země</i>	<i>tis. párů</i>	<i>PC/pár</i>	<i>země</i>	<i>tis. párů</i>	<i>PC/pár</i>
SVK	24 466	55,-	SVK	8 530	121,-	SVK	11 293	110,-
<i>Německo</i>	6 755	317,-	<i>Německo</i>	6 257	338,-	<i>Německo</i>	19 291	149,-
<i>Rakousko</i>	4 712	324,-	<i>Rakousko</i>	4 494	398,-	<i>Rakousko</i>	5 857	388,-
<i>Mad'arsko</i>	4 337	96,-	<i>Mad'arsko</i>	1 014	342,-	<i>Francie</i>	3 247	448,-
<i>Polsko</i>	1 376	293,-	<i>Polsko</i>	754	432,-	<i>Mad'arsko</i>	2 922	143,-
2014			2015			04/2016		
<i>země</i>	<i>tis. párů</i>	<i>PC/pár</i>	<i>Země</i>	<i>tis. párů</i>	<i>PC/pár</i>	<i>země</i>	<i>tis. párů</i>	<i>PC/pár</i>
SVK	16 460	96,-	<i>Německo</i>	8 984	496,-	<i>Německo</i>	4 097	425,-
SVK	7 810	442,-	<i>Rakousko</i>	5 803	521,-	<i>Rakousko</i>	2 208	470,-
SVK	5 232	485,-	<i>Mad'arsko</i>	4 263	162,-	<i>Mad'arsko</i>	1 631	125,-
<i>Mad'arsko</i>	3 201	164,-	SVK	4 131	350,-	SVK	1 122	404,-
<i>Francie</i>	2 522	694,-	<i>Anglie</i>	3 098	568,-	<i>Anglie</i>	582	518,-

Zdroj údajů: Český statistický úřad (ČSÚ), Generální ředitelství cel (GŘC), ČOKA

Podle dlouhodobých statistických údajů (spotřební koš domácností) činí spotřeba obuvi v ČR cca 3,5 až 4 páry obuvi na jednoho obyvatele a rok. Zásadním důvodem problémového uplatnění kvalitní české obuvi, ale i další kvalitní dovozové obuvi ze zemí EU (zejména Německo, Itálie, Portugalsko, Španělsko, Francie) na českém trhu zůstávají dlouhodobě zvýšené dovozy obuvi z Číny, ale i dalších zemí za nízké ceny. Tím je deformováno tržní prostředí na domácím trhu. V posledních letech rovněž z důvodu celosvětové recese a poklesu spotřeby domácností působily negativně tendence spotřebitelů šetřit a poklesl i nákup kvalitní obuvi v klasických kamenných obchodech. Nicméně v loňském a letošním roce (2015) již můžeme sledovat určité oživení poptávky, zejména po kvalitní české obuvi.

4. Situace na trhu práce ve výrobě obuvi v ČR

Obuvnický sektor z důvodu dramatického poklesu výroby za poslední dvě dekády, na jedné straně vlivem masivních dovozů levné nekvalitní obuvi z Asie a na straně druhé nevhodným způsobem privatizace nejen o.p. Svit, ale rovněž jeho kombinátních a odštěpných závodů a dále družstevních obuvnických závodů Snaha nepřitahoval investory a nový, pro rozvoj sektoru tolik potřebný zahraniční kapitál. Domácí výrobci nemohli z těchto důvodů ze stále se snižujících výnosů v 90. letech zajistit tolik potřebné investice do rozvoje nových výrobních technologií a s tím spojené

výchovy nastupující generace. Tento jev způsobil velký úbytek domácí výrobní síly. Svoji úlohu na tomto stavu sehrál rovněž velký pokles zájmu mladých absolventů základních škol o učňovské obory jako celek, obuvnické obory nevyjímaje. V ČR zůstala za dobu útlumu obuvnického sektoru pouze jediná střední odborná škola – Střední průmyslová škola polytechnická Zlín - která otevírá obor „zpracování usní, plastů a pryže“. Bohužel se nepodaří každoročně obsadit mladými zájemci ani jednu třídu tohoto oboru, tak škola otevírá tento obor nepravidelně. Vysoké školství se z celé škály obuvnických oborů, jako je příprava výroby, zpracování materiálů, technologie výroby, obuvnické stroje a další obory věnuje pouze designu a návrhářství obuvi. Tento obor se přednáší na několika českých vysokých školách, nicméně absolventi mnohdy nenacházejí na obuvnickém trhu práce uplatnění.

Strategická rozhodnutí „osvícených“ managementů některých obuvnických závodů v ČR však ukazuje, že tradiční český obor, který již v roce 1894 Tomáš Baťa založením jedné z nejvýznamnějších obuvnických výrobních společností na světě právě ve Zlíně položil, zaznamenává v posledních letech rozvoj. Je to dáno jednak trendem, kdy český zákazník dává přednost tradičním českým značkám před „no name“ zbožím z dovozu a dále skutečností, že vkusná obuv vyvinutá mladými českými nadanými designery za pomoci vyspělých softwarových řešení a následné fundované řemeslné zpracování z kvalitních materiálů přinese vkusný moderní výrobek, který může úspěšně konkurovat známým globálním módním značkám. Tento trend by mohl přilákat do tradičního českého výrobního oboru výroby obuvi mladou generaci, a to napříč celým oborem. Od designérů přes odborníky při práci na moderních CNC strojích až po řemeslníky, kteří provádí kompletaci obuvi.

Literatura:

- [1] Dr. Vlasta Mayerová, J. Bobálová Studie k situaci ve výrobě, dovozech, vývozech, ve spotřebě a prodeji obuvi v ČR a ve světě, Zlín, květen 2016
- [2] Baťovy závody, Svit národní podnik dostupné na: www.zlin.estranky.cz

Kontaktní údaje:

Dr. Radim Dvořák, PhD.

SNAHA, a.s.

Česká republika

dvorak@snaha.cz

NEJEN PRO PRACOVNÍKY NAD 50 LET JE OPTIMÁLNÍM ŘEŠENÍM ABSOLVOVÁNÍ PROFESNÍ KVALIFIKACE

Iva Matušíková

Evropský polytechnický institut, s.r.o.

Abstrakt: *Všude kolem nás jsou šikovní lidé, kteří ve své profesi jsou všeobecně považováni za perfektní profesionály, ale na svoji pracovní pozici nemají potřebné vzdělání a do školních lavic již nechtějí. Všude kolem nás jsou lidé bez zaměstnání, a naopak, podniky hledají pracovníky v určitých profesích, které by dobře zaplatily, ale lidé s potřebným vzděláním ze školy nejsou k dispozici, protože absolvovali studium v oboru, v němž dnes není uplatnění. Možným řešením je získání tzv. profesní kvalifikace.*

Klíčová slova: *Vzdělání, rekvalifikace, pracovní pozice*

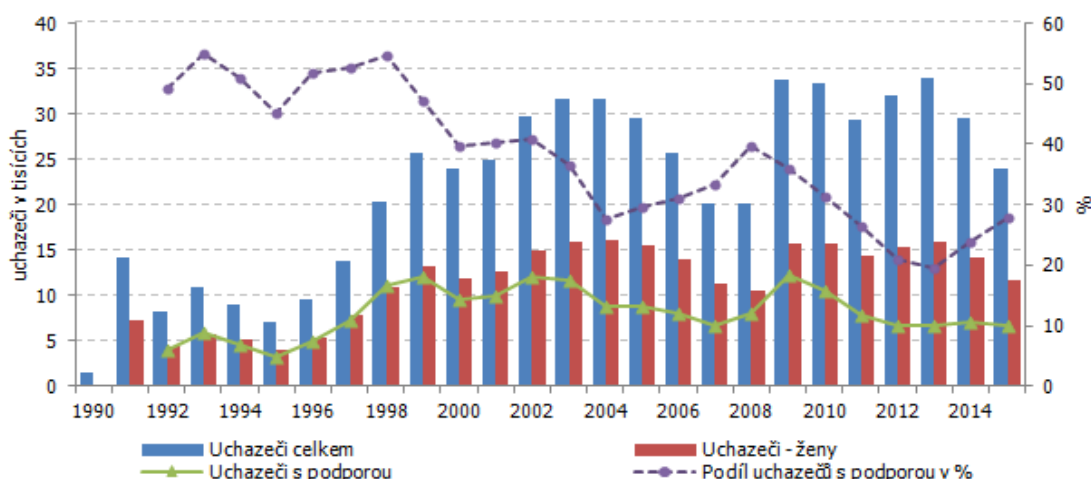
Lidé starší 50 let, kteří pracují dlouhá léta ve své profesi a nemají potřebné školní vzdělání (učiliště, maturitu, vysokou školu) obvykle již nemají zájem si graduované vzdělání dokončit přesto, že se stále více setkávají při uplatnění s věkovou diskriminací, obvykle podloženou argumentací, že podnik získal na dané místo kvalifikovanější osobu. Někdy tomu je i naopak. Podnik hledá na místo kvalifikovanou osobu, ale preferoval by pracovníka se životními zkušenostmi, který má bydliště v blízkosti firmy a tak není nebezpečí, že až si najde lepší pracovní pozici, z firmy odejde. Mnoho společností zkušenější pracovníky s delší praxí vyloženě vítá.

V takové situaci je pro zaměstnance ve věkové kategorii 50+, ale i mnohem mladší, kteří nechtějí do školních lavic, tzv. profesní kvalifikace. Profesní kvalifikace je pro zaměstnavatele potvrzením, že uchazeč disponuje znalostmi a dovednostmi potřebnými pro vykonávání konkrétní pracovní pozice.

„Postavení věkové skupiny 50+ není na pracovním trhu ideální, a proto by uchazeči v tomto věku neměli další vzdělávání podceňovat, neboť jim rozšíření kvalifikace může v očích zaměstnavatele významně pomoci. Díky profesním kvalifikacím mohou zájemci získat certifikát, který je pro firmy potvrzením, že jejich držitelé jsou, bez ohledu na jejich věk, vybaveni potřebnými znalostmi a dovednostmi pro vykonávání konkrétní profese, a to znalostmi a dovednostmi, které byly ověřeny před měsícem, nebo před rokem, ale rozhodně ne před třiceti lety, kdy uchazeči z věkové skupiny 50+ opouštěli počáteční vzdělávání“ popisuje Ivo Jupa, hlavní manažer Národní soustavy kvalifikací [1].

Národní soustava kvalifikací je průběžně budovaný, státem podporovaný a občany i zaměstnavateli využitelný registr profesních kvalifikací existujících na pracovním trhu v ČR. Umožňuje zájemcům získat celostátně uznávaný certifikát o jejich profesní kvalifikaci, aniž by museli zasednout do školních lavic. Pomáhá všem, kdo se vydávají na cestu za lepší prací s cílem získat plnohodnotnou kvalifikaci a lepší pracovní uplatnění. [1]

Počet nezaměstnaných na konci roku 2015 dosáhl ve Zlínském kraji 23 874 uchazečů o práci. Z celkového počtu registrovaných nezaměstnaných byl počet dosažitelných, tedy těch, kteří by mohli ihned nastoupit na pracovní místo, celkem 23 286 osob, tj. 97,5 %. Pokud by se podařilo zapojit tyto lidi do systému rekvalifikace, mohli by se v krátké době zapojit do pracovního procesu.

Graf č. 1: Uchazeči o zaměstnání celkem, ženy a s nárokem na podporu v nezaměstnanosti ve Zlínském kraji (k 31. 12.)
Zdroj: [2]

Dne 8. 6. 2016 jen portál JobDnes.cz nabízí 3254 volných míst.

Soukromá vysoká škola EPI s.r.o. nabízí následující rekvalifikační kurzy akreditované:

- Administrátor PC
- Administrátor WWW serveru
- Čtení a kreslení technické dokumentace
- Pracovník grafického studia
- Programátor WWW aplikací
- Tvorba WWW stránek
- Základy obsluhy osobního počítače
- Daňový specialista
- Daňová evidence
- Účetnictví
- Vedoucí provozu – mistr/mistrová

Pokud by se podařilo propojit organizaci těchto kurzů s personalisty podniků, kteří mají přehled, jaké profese potřebují, bylo by možné vyhledat vhodné uchazeče, do systému rekvalifikace je začlenit a následně zapojit do pracovního procesu.

Bližší informace:

Ing. Iva Matušíková, MBA

572 548 035

epi@edukomplex.cz

Literatura:

- [1] NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ. NSK: České firmy nyní nabízení 100 000 pracovních míst, nejvíce od roku 2008. [online]. 2011 - 2016 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z [www: http://www.nuv.cz/nsk-50](http://www.nuv.cz/nsk-50)
- [2] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Nezaměstnanost ve Zlínském kraji k 31. 12. 2015 [online]. 2016 [cit. 2016-05-12]. Dostupné z [www: https://www.czso.cz/csu/xz/nezamestnanost-ve-zlinskem-kraji-k-31-12-2015](https://www.czso.cz/csu/xz/nezamestnanost-ve-zlinskem-kraji-k-31-12-2015)

Kontaktní údaje:

Ing. Iva Matušíková, DiS., B.B.S., MBA
Evropský polytechnický institut, s.r.o.
Česká republika
matusikova@edukomplex.cz

VYBRANÁ PROBLEMATIKA TEORIE A PRAXE ROZKLADOVÝCH KOMISÍ

Daniel Hanuš

Evropský polytechnický institut, s.r.o.

Abstrakt: Příspěvek se bude zabývat problematikou právní úpravy rozkladových komisí jako poradních orgánů ústředních státních úřadů. Budou rozebírány základní právní souvislosti vzniku, fungování a významu rozkladových komisí jako poradních orgánů. Rovněž budou zohledněny praktické souvislosti jejich činnosti ve vztahu ke správnímu řízení. Vymezeno bude jejich specifické postavení ve vztahu k řádným opravným prostředkům ve správním řízení.

Klíčová slova: rozklad, rozkladová komise, správní řád, odvolání

Klasifikace podle JEL: K, stat' přehledová P

Úvod

Praxe rozkladových komisí souvisí s fungováním ústředních správních úřadů v České republice již po velmi dlouhou dobu. Byť se zdá, že se problematika této správněprávní činnosti nedotýká běžných občanů našeho státu, realita je poněkud jiná. Jsou však mnozí lidé, kteří se s činností rozkladových komisí, a to zejména jejich praktickými výstupy, jako účastníci správních řízení, nikdy nesetkají. Právě z tohoto důvodu vyvstává potřeba představit odborné (i laické) veřejnosti tento správněprávní institut, který má povahu řádného opravného prostředku – tedy odvolání proti rozhodnutím ústředního správního úřadu, a to v různých oborech této odborné správní činnosti.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) vychází ze zásady dvojí instance. Odvoláním umožňuje účastníkům řízení bránit se proti rozhodnutí orgánu prvního stupně. Tento institut má několik funkcí. Tou první je ochrana před nezákonností, ke které mohlo dojít buď v průběhu procesních kroků v rámci správního řízení nebo byla shledána účastníkem v rámci procesního nebo meritorního rozhodnutí ve věci. Rovněž lze prostřednictvím odvolání napravit rozhodnutí, které je věcně či formálně nesprávné.²⁷ Správní řízení je velmi komplikovaným a náročným procesem co do právních vztahů a skutečností. V rámci tohoto procesu není vyloučeno, že může docházet (a také dochází) k omylům, chybám a procesním vadám. V rámci opravného (myšleno odvolacího) řízení je proto důležité vyhodnotit, zda tyto omyly, chyby a právní procesní vady měly vliv na výsledné správní rozhodnutí. Kromě těchto objektivních skutečností zakládajících nezákonnost či nesprávnost, může účastník řízení rovněž subjektivně vnímat rozhodnutí za nezákonné či nesprávné, a to i v případě, že toto rozhodnutí žádnou výše uvedenou vadou netrpí. Právě z těchto důvodů zde

²⁷ VOPÁLKA, V. Řádné opravné prostředky. In: HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo. Obecná část*. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7179-254-3, s. 384.

existuje opravný systém, který je doplněn o rovinu vnější soudní kontroly. Opravné řízení považujeme za relativně samostatnou součást správního řádu. Povaha tohoto řízení spočívá v přezkoumávání rozhodnutí vydaných v řízení nalézacím, přičemž přezkum je činěn z hledisek zákonnosti, důvodnosti a správnosti postupu. Správní řád nevyužívá dělení opravných prostředků na „řádné“ a „mimořádné“ jak tomu činí zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „soudní řád správní“), v § 5, kde je podmíněna ochrana práv ve správním soudnictví vyčerpáním „řádných opravných prostředků“.²⁸

Rozklad

Rozklad je řádným opravným prostředkem proti rozhodnutí, které vydal ústřední správní úřad, ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu v prvním stupni (§ 152 odst. 1 správního řádu). Ústředním správním úřadem²⁹ je nejčastěji ministerstvo, avšak mohou jimi být také jiné správní úřady. Jmenujme například Český statistický úřad, Česká národní banka, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Úřad pro ochranu osobních údajů aj. Někdy však může speciální zákon stanovit, že o rozkladu rozhoduje někdo jiný.³⁰ V obecných případech o rozkladu rozhoduje ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu (§ 152 odst. 2 správního řádu). Z hlediska srovnání institutů odvolání a rozkladu můžeme vysledovat jak některé společné tak některé rozdílné rysy. U obou institutů je stanovena stejná lhůta pro podání odvolání, a to 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí. Je také možno řízení doplnit o nově navrhované důkazy. Je rovněž nutno poznamenat, že rozklad má suspenzivní účinek (nikoliv devolutivní). Je to z toho důvodu, že z hlediska instančnosti již nad ústředním správním orgánem neexistuje žádný vyšší orgán, který by o mohl o tomto specifickém druhu přezkumného řízení rozhodnout. Jde tedy o skutečnost, že jak řízení prvoinstanční tak řízení o rozkladu probíhá před stejným ústředním správním úřadem.³¹

Rozkladová komise a její činnost

Rozkladová komise je kolegiální (kolektivní) orgán, který předkládá ministrovi nebo vedoucímu jiného ústředního správního úřadu návrhy na rozhodnutí o rozkladu. Její funkce tedy není rozhodovací, ale pouze „návrhová“. Správní řád v § 152 odst. 3 celkem podrobně popisuje složení tohoto kolektivního orgánu. Uvedené kogentní ustanovení správního řádu specifikuje, že počet členů rozkladové komise je nejméně pět. Počet členů rozkladové komise má tedy stanovenu minimální početní hranici. Co však zákon neuvádí, je maximální počet členů rozkladových komisí. V praxi není výjimkou, že má rozkladová komise klidně i k deseti členům. Vzhledem k nutnosti zachování co nejširší objektivity, odbornosti a nestrannosti tohoto kolektivního orgánu je, dle našeho názoru, vyšší počet členů rozkladové komise jistě snížením rizika ohrožení zachování těchto jejích atributů.

²⁸ HORZINKOVÁ, E. Řádné opravné prostředky. In: HORZINKOVÁ, E., NOVOTNÝ, V. *Správní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2015. s. 236 – 237. ISBN 978-80-7502-071-0.

²⁹ Srov. zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních správních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů (tzv. kompetenční zákon).

³⁰ Např. § 123 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, svěřuje rozhodování o rozkladu Radě Českého telekomunikačního úřadu.

³¹ HORZINKOVÁ, E. Řádné opravné prostředky. In: HORZINKOVÁ, E., NOVOTNÝ, V. *Správní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2015. s. 253. ISBN 978-80-7502-071-0.

Rovněž vyšší počet členů zajišťuje více názorových pohledů na řešení obsahu podaného rozkladu a tudíž více možností posouzení konečného návrhu určeného ministrovi nebo vedoucímu ústředního správního úřadu. Rozkladová komise rozhoduje (myšleno v rámci svého jednání o výsledném návrhu) na základě konsenzu. Všele rozkladové komise stojí její předseda, kterého, stejně jako ostatní členy rozkladové komise, jmenuje ministr nebo vedoucí ústředního správního úřadu. Zákon dále klade požadavek na to, aby většinu členů rozkladové komise tvořili odborníci, kteří nejsou zaměstnanci zařazení do ústředního správního úřadu. Jak již bylo uvedeno, rozkladová komise je kolegiálním orgánem. Zde se proto obdobně uplatní ustanovení § 134 správního řádu, týkající se řízení před kolegiálním orgánem. Jak uvádí Horzinková (2015) jednání komise je neveřejné a protokol o hlasování komise je rovněž neveřejný.³² Pro rozhodování rozkladové komise platí, že může jednat a přijímat usnesení v nejméně pětičlenných senátech, přičemž většina přítomných členů musí být tvořena odborníky, kteří nejsou zaměstnanci ústředního správního úřadu. Jednání rozkladové komise jako kolegiálního orgánu má určitá svá specifika. Jednání rozkladové komise řídí předseda, předsedající nebo člen, na němž se orgán usnese. Usnesení, s výjimkou usnesení o tom, zda osoba je či není účastníkem, a usnesení o zastavení řízení, jakož i úkon, který není rozhodnutím, provádí předseda samostatně. Po poradě rozhoduje rozkladová komise hlasováním. Pokud zvláštní zákon nestanoví jinak, při poradě a hlasování mohou být přítomni pouze členové kolegiálního orgánu a osoba, která je pověřena sepsáním protokolu, pokud jej neseписuje některý z členů (srov. § 134 správního řádu).

Rozkladová komise formuluje svoje závěry a doporučení na základě rady a následného hlasování. Rady členů rozkladové komise mohou být přítomni pouze členové a osoba pověřená sepsáním protokolu. Jak uvádí Mates (2007) k zajištění rovnosti přístupu k hodnocení věci je nutné vyloučení všech osob, které se podílely na vydání napadeného rozhodnutí. Jinak by rovněž musela být připuštěna přítomnost také účastníků řízení a jejich zástupců. Důležité je rovněž časové hledisko průběhu jednání rozkladové komise. Jelikož je v praxi rozkladových komisí zcela běžné, že se některá z úředních osob ústředního správního orgánu účastní jednání rozkladové komise (zpravidla se jedná o tajemníka rozkladové komise), aby referovala obsah jednání, je důležité stanovení časového okamžiku, od kterého probíhá rada členů rozkladové komise. Rozkladová komise má mít svůj jednací řád, který je interním správním předpisem. Jak dále píše Mates (2007), praxe se vyvinula tak, že jednací řád vypracovává příslušný ministr (vedoucí jiného ústředního správního úřadu). Je tedy v jeho kompetenci, jaké podrobnosti budou v jednacím řádu řešeny, přičemž některá zákonná ustanovení mohou být více rozvedena do podoby jasných pravidel a postupů (např. hlasování, hlasování per rollam, postup při rezignaci na funkci člena rozkladové komise apod.). Také mohou být zapracovány technicko-organizační záležitosti týkající se např. periodicity schůzí rozkladové komise. Nutno podotknout, že jednací řád se ve svém obsahu nesmí nijak odchýlit od kogentních ustanovení zákona. Pokud se týká hlasování, je nutná nadpoloviční většina členů rozkladové komise, přičemž je potřeba, aby většinu z přítomných tvořili externisté, tedy odborníci, kteří nejsou zaměstnanci úřadu. Konečný návrh je schválen, jestliže se pro něj vyslovila nadpoloviční většina přítomných. Správní řád také uvádí, že každý člen kolegiálního orgánu je oprávněn při poradě před zahájením hlasování podat návrh na formulaci usnesení kolegiálního orgánu (srov. § 134 správního řádu). Hlasování rozkladové komise řídí nejčastěji předseda, který také hlasuje jako poslední. Pořadí hlasujících členů stanoveno není, pokud však má hlasovat více než sedm členů, mohou hlasovat současně. O hlasování členů rozkladové komise se seписuje protokol, který musí podepsat všichni členové komise, kteří hlasovali, a také ten,

³² Tamtéž, s. 254.

kdo protokol sepisuje. Jak již bylo řečeno výše, tento protokol je součástí spisu a je vyloučeno do něj nahlížet (srov. 134 odst. 3).³³

Podjatost a právo na informace

Někdy v souvislosti s rozhodováním jakéhokoliv správního úřadu může být namítána tzv. podjatost úředních osob. Jak uvádí Kolman (2014), pokud bychom měli podjatost definovat, můžeme ji vymezit jako takový vztah úřední osoby (k účastníkům řízení, jejich zástupcům nebo k předmětu řízení), jenž může vyvolat pochybnosti o objektivitě projednávání a rozhodování ve věci. Proto má být ze správního – zde rozkladového – řízení vyloučena každá úřední osoba, o které lze důvodně předpokládat, že může mít osobní zájem na výsledku daného řízení. Účastník daného správního řízení může namítat podjatost úřední osoby, jakmile se o ní dozví, a to formou námitky. S ohledem na dikce ustanovení § 152, § 134 odst. 4 a § 14 odst. 1 správního řádu je jasné, že se problematika podjatosti vztahuje rovněž na členy rozkladové komise. Právě ustanovení § 14 odst. 2 správního řádu specifikuje, že účastník řízení může namítat podjatost úřední osoby (zde tedy člena rozkladové komise), jakmile se o ní dozví. K této námitce se nepřihlédne, pokud účastník řízení o důvodu vyloučení prokazatelně věděl, ale bez zbytečného odkladu námitku neuplatnil. O námitce rozhoduje bezodkladně usnesením služebně nadřízený úřední osoby nebo ten, kdo má obdobné postavení (představený) (blíže srov. § 14 odst. 2 správního řádu). Jak uvádí Prokop (2006), jsou členové rozkladové komise vyloučeni ze zákona z výkonu pravomoci, pokud lze s ohledem na jejich poměr k věci, k účastníkům řízení nebo jejich zástupcům pochybovat o jejich nepodjatosti. O námitce podjatosti podle § 14 odst. 2 správního řádu rozhoduje rozkladová komise usnesením jako celek. Nemůže však hlasovat člen rozkladové komise, proti němuž námitka směřuje. Pokud nastane situace, že komise není způsobilá se usnést, bezodkladně o tom uvědomí nadřízený správní orgán (zde ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu) a spolu s tímto oznámením mu předá spis. Ministrovi nebo vedoucímu jiného ústředního správního úřadu nezbyvá, než postupovat podle § 131 odst. 4 správního řádu, kdy pověří jiného člena(y) rozkladové komise k projednání a rozhodnutí věci. Podjatost však lze efektivně namítat pouze v případě, že je účastník řízení seznámen s personálním složením rozkladové komise.³⁴ Dle Kolmana (2014) je možné zjistit složení a jména členů rozkladové komise, a to na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“). Umožňuje mu to kromě tohoto zákona také ústavně zaručené právo na informace³⁵. Zákon o svobodném přístupu k informacím realizuje toto právo tak, že každá informace je poskytnutelná, pokud se nenajde relevantní důvod pro její neposkytnutí. Lhůta stanovená zákonem o svobodném přístupu k informacím na poskytnutí této informace je – bez zbytečného odkladu, nejpozději do 15 kalendářních (nikoliv pracovních) dnů ode dne přijetí žádosti (srov. § 14 odst. 5 zákona o svobodném přístupu k informacím). Ústřední správní úřady jsou jistě povinnými subjekty dle zákona o svobodném přístupu k informacím, přičemž právo na informace je právem ústavním. Zajištění realizace tohoto práva ve vztahu k informaci o složení rozkladové komise je

³³ MATES, P. Řízení o rozkladu. *Právní rádce*, 2007, č. 7, s. 40. ISSN 1210-4817.

³⁴ PROKOP, M. Přezkum rozhodnutí (opravné prostředky). In: ČERNÝ, P. DOHNAL, V., KORBEL, F. PROKOP, M. *Průvodce novým správním řádem*. Praha: Linde Praha, a. s., 2006. s. 271. ISBN 80-7201-600-8.

³⁵ Blíže srov. čl. 17 usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod.

jedním ze základů nestranného rozhodování ve věci. Pokud by účastník řízení neměl tuto možnost zjištění informace, stala by se jeho obrana proti podjatosti členů rozkladové komise bezpředmětnou.³⁶

Rozhodování rozkladové komise o rozkladu

Jistým způsobem problematické je ustanovení § 152 odst. 5 správního řádu, kde je řešeno rozhodnutí v řízení o rozkladu. Zde je uvedeno, že nestanoví-li zákon jinak, lze v řízení o rozkladu rozhodnutí zrušit nebo změnit, pokud se tím plně vyhoví rozkladu a jestliže tím nemůže být způsobena újma žádnému z účastníků, ledaže s tím všichni, jichž se to týká, vyslovili souhlas (srov. § 152 odst. 5 písm. a) nebo rozklad zamítnout (srov. § 152 odst. 5 písm. b).

Důležité pro rozhodnutí v řízení o rozkladu je ustanovení § 152 odst. 4 správního řádu, které stanoví, že nevylučuje-li to povaha věci, platí pro řízení o rozkladu ustanovení o odvolání uvedené v hlavě VIII části druhé správního řádu. Dle Průchy (2015) nepřichází, v řízení o rozkladu při rozhodování ministra nebo vedoucího jiného ústředního správního úřadu, v úvahu varianta z odvolacího řízení, kdy odvolací orgán jako orgán druhého stupně může rozhodnutí zrušit a věc vrátit orgánu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí. Takovým postupem by došlo k popření podstaty rozkladu jako opravného prostředku bez devolutivního účinku. Tento účinek zde nenajdeme proto, jelikož ústřední správní úřad je v procesním smyslu jediná instance jako celek. Jak dále Průcha (2015) poznamenává, lze se v praxi rozkladových komisí často setkat s tím, že vedoucí ústředního správního orgánu rozhodnutí ruší a věc vrací k novému projednání a rozhodnutí³⁷ složce, která napadené rozhodnutí vydala. Reálně se tak vytváří jakési dvě procesní quasi-instance. Tento postup neodpovídá podstatě rozkladu, i když jeho účel v praxi je nepopíratelný. Tento postup však nepřímě akceptuje také judikatura Nejvyššího správního soudu, který tento projev příslušnosti považuje za příslušnost funkční a nikoliv instanční.³⁸ Jak uvádí Horzinková (2015), je nutné v řízení o rozkladu postupovat s ohledem na § 2 správního řádu a čl. 36 Listiny základních práv a svobod stejně jako při rozhodování o odvolání. S ohledem na smysl a účel řízení o rozkladu je potřeba pod pojmem zrušení rozhodnutí chápat zrušení rozhodnutí nebo jeho části a zastavení řízení (srov. § 90 odst. 1 písm. a) správního řádu). Rovněž je zároveň nutno přezkoumávat soulad napadeného rozhodnutí s právními předpisy a v případě zjištění rozporu se zákonem by mělo být rozhodnutí nebo jeho část zrušeno a řízení zastaveno. Podmínka týkající se úplného vyhovění rozkladu a nezpůsobení újmy žádnému účastníku je vztažena pouze ke změně napadeného rozhodnutí. Rovněž zde existuje možnost postupu podle § 92 odst. 1 správního řádu v případě, že je rozklad podán opožděně nebo je nepřípustný (např. nebyl podán oprávněným účastníkem řízení). Opožděný nebo nepřípustný rozklad (odvolání) odvolací orgán zamítne. Na závěr je vhodné poznamenat, že podle § 91 odst. 1 správního řádu se proti rozhodnutí odvolacího správního orgánu nelze dále odvolat. V případě, že účastník správního řízení nesouhlasí s výsledkem rozhodnutí ministra nebo vedoucího jiného ústředního správního úřadu o rozkladu, může využít možnost podat žalobu k soudu podle soudního řádu správního.

³⁶ KOLMAN, P. *Úvahy o veřejném právu*. Praha: Leges, 2014. s. 55 – 56. ISBN 978-80-7502-014-7.

³⁷ Blíže srov. § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu.

³⁸ PRŮCHA, P. *Správní řád s poznámkami a judikaturou*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. s. 421. ISBN 978-80-7502-051-2.

Závěr

Tento příspěvek si kladl za cíl vymezit vybrané základní informace o teorii a praxi činnosti rozkladových komisí spadajících pod zákonnou úpravu správního řádu. Jistě existuje značné množství dalších praktických souvislostí, které by bylo možno v rámci odborné veřejnosti diskutovat. Činnost rozkladových komisí nelze v žádném případě vnímat jako abstraktní rovinu činnosti ústředních správních úřadů. Je to činnost, se kterou se může ve vztahu k ústředním správním úřadům setkat každý občan České republiky jako účastník správního řízení. Obory těchto správních řízení mohou být různé od ekonomických až po otázky ekologie či otázky azylové aj. Jejich rozsah je tedy velmi značný. Jako pozitivum musíme zcela jistě zhodnotit několik faktů. V prvé řadě se v případě rozkladových komisí jedná o orgány kolegiální, což umožňuje nahlížet rozklad a argumenty v něm uvedené z různých úhlů pohledu. Tomuto faktu přispívá také skutečnost, že v rámci externích odborníků mimo ústřední správní úřad, jsou nejčastěji oslovováni odborné autority daného oboru. Dalším pozitivem, které musíme zohlednit je pouze návrhová funkce rozkladové komise. V případě, že ministr nebo vedoucí jiného ústředního správního úřadu nebude souhlasit s návrhem rozkladové komise, může jej v konečném rozhodnutí změnit. I toto je tedy jistá forma kontroly konečného výsledku správního řízení. A v neposlední řadě je potřeba vyzdvihnout možnost navrhovatele (účastníka řízení) navrhnout a poukázat v rozkladu na nové argumenty a aktuálně tak mít možnost doplňovat důkazní rovinu konkrétního správního řízení. Pokud bychom se měli podívat na právní úpravu rozkladu a rozkladových komisí kriticky, musíme zhodnotit, že ustanovení § 152 odst. 5 správního řádu související s quasi dvouinstančním řízením a devolutivním účinkem rozkladu (odvolání), by zasloužilo změnu právní úpravy, a to i přes skutečnost, že správněprávní praxe včetně judikatury Nejvyššího správního soudu již na danou problematiku zareagovala. Jasně vymezení správněprocesních postupů v činnostech ústředních správních úřadů je základem právní jistoty účastníků řízení, a také naplněním základních zásad správního řízení.

Literatura:

- [1] HORZINKOVÁ, E. Řádné opravné prostředky. In: HORZINKOVÁ, E., NOVOTNÝ, V. *Správní právo procesní*. 5. vydání. Praha: Leges, 2015. s. 392. ISBN 978-80-7502-071-0.
- [2] KOLMAN, P. *Úvahy o veřejném právu*. Praha: Leges, 2014. s. 144. ISBN 978-80-7502-014-7.
- [3] MATES, P. Řízení o rozkladu. In *Právní rádce*, 2007, č. 7, s. 40. ISSN 1210-4817.
- [4] PROKOP, M. Přezkum rozhodnutí (opravné prostředky). In: ČERNÝ, P. DOHNAL, V., KORBEL, F. PROKOP, M. *Průvodce novým správním řádem*. Praha: Linde Praha, a. s., 2006. s. 439. ISBN 80-7201-600-8.
- [5] PRŮCHA, P. *Správní řád s poznámkami a judikaturou*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2015. s. 496. ISBN 978-80-7502-051-2.
- [6] VOPÁLKA, V. Řádné opravné prostředky. In: HENDRYCH, D. a kol. *Správní právo*. Obecná část. 8. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 826. ISBN 978-80-7179-254-3.
- [7] zákon č. 500/2004 Sb., *správní řád*, ve znění pozdějších předpisů.
- [8] zákon č. 150/2002 Sb., *soudní řád správní*, ve znění pozdějších předpisů.
- [9] zákona č. 106/1999 Sb., *o svobodném přístupu k informacím*, ve znění pozdějších předpisů.
- [10] usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení *Listiny základních práv a svobod*.
- [11] zákon č. 127/2005 Sb., *o elektronických komunikacích*, ve znění pozdějších předpisů.

Kontaktní údaje:

Mgr. et Mgr. Daniel Hanuš

Evropský polytechnický institut, s.r.o.

Česká republika

hanus@edukomplex.cz

DATOVÉ SCHRÁNKY PRO PRÁVNICKÉ OSOBY V ČR

Marie Kománková

Evropský polytechnický institut, s.r.o.

Abstrakt: *Datové schránky jsou určeny k efektivnější komunikaci mezi orgány veřejné moci na straně jedné a právníky osobami na straně druhé. Podle typu právníky osoby pak rozlišujeme datové schránky povinné ze zákona a datové schránky zřízené dobrovolně. Zřízení datové schránky má své výhody, článek se zabývá zřízením datových schránek pro právníky osoby.*

Klíčová slova: *datová schránka, právníky osoba, elektronické doručení, subjekt, oprávněná osoba, pověřená osoba, veřejná moc*

Klasifikace podle JEL: G, J

ÚVOD

Dne 1. 7. 2009 vstoupil v účinnost zákon č. 300/2008 Zákon o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, který upravuje elektronické úkony a autorizované konverze dokumentů. Důležitým prvkem zákona je uznání elektronických dokumentů jako rovnocenných s papírovými a zajištění jejich bezpečnosti. Cílem je rychlejší, spolehlivější a levnější poskytování služeb veřejné správy nejširší veřejnosti.

Datová schránka

Datová schránka je elektronické úložiště, jehož prostřednictvím můžete posílat a přijímat úřední dokumenty v elektronické podobě. Tento způsob komunikace nahrazuje klasický způsob doručování v listinné podobě, tedy známé proužkované obálky s doručenkou. [1] Datovou schránku zřizuje a spravuje Ministerstvo vnitra.

Pro účely zřízení datové schránky právníky osoby tabulka uvádí přehled právníky osob s příkladem a povinnost datové schránky:

Právnícká osoba	Příklad PO	Datová schránka
zřízená zákonem	např. některé vysoké školy, regionální rady soudržnosti apod.	povinná
zapsaná v obchodním rejstříku	obchodní společnosti a družstva	povinná
nezapsaná v obchodním rejstříku	např. spolky, nadace, ústavy, společenství vlastníků jednotek, obecně prospěšné společnosti, příspěvkové organizace, církve, honební společnosti a také zahraniční právnické osoby neregistrované v ČR	dobrovolná

Tabulka č. 1 Typy právnických osob
Zdroj: [vlastní]

1 Datová schránka pro právnickou osobu zřízenou zákonem

1.1 Zřízení datové schránky

Datová schránka je zřizována automaticky po zapsání právnické osoby do příslušné evidence, resp. do Registru osob. Zřízení i užívání datové schránky je bezplatné a právnická osoba má nárok na zřízení jedné datové schránky právnické osoby.

1.2 Přístup do datové schránky

K přístupu do datové schránky právnické osoby je oprávněn statutární orgán právnické osoby nebo člen statutárního orgánu právnické osoby. Takovou osobu označujeme jako **Oprávněnou osobu**. [2]

K přístupu do datové schránky je dále oprávněna Pověřená osoba, kterou je u datové schránky právnické osoby fyzická osoba pověřená Oprávněnou osobou uvedenou v předchozím bodě, a to v rozsahu jí stanoveným. Takovou osobu označujeme jako **Pověřenou osobu**. [2]

Oprávněná osoba může určit, že úkony, které jsou jí podle tohoto zákona vyhrazeny ve vztahu k Pověřeným osobám a k Ministerstvu, může činit fyzická osoba k tomu určená (**Administrátor**). [2]

Osoba oprávněná k přístupu do datové schránky se do ní přihlašuje prostřednictvím přístupových údajů, které zašle ministerstvo do vlastních rukou výhradně jen Oprávněným osobám (statutárním zástupcům).

Datová schránka je zpřístupněna prvním přihlášením oprávněné osoby, nejpozději však patnáctým dnem po dni, kdy jí byly doručeny přístupové údaje. K doručení přitom může dojít jak převzetím obálky s přístupovými údaji, tak i náhradním doručením (tzv. fikcí doručení).

K fikci doručení dochází v okamžiku, kdy uplyne desetidenní úložní doba zásilky na příslušné poště. Jsou-li osobě oprávněné k přístupu do datové schránky zaslány přístupové údaje podle opětovně během 3 let, ministerstvo vybírá správný poplatek stanovený zákonem č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

1.3 Znepřístupnění datové schránky

Ministerstvo znepřístupní datovou schránku právnické osoby, a to případně i zpětně, ke dni jejího zániku. Byla-li datová schránka na žádost znepřístupněna dvakrát za poslední rok, lze ji zpřístupnit nejdříve uplynutím 1 roku od jejího posledního znepřístupnění.

1.4 Zrušení datové schránky

Ministerstvo zruší datovou schránku právnické osoby po uplynutí **3 let** ode dne zániku právnické osoby.

2 Právnická osoba zapsaná v obchodním rejstříku

Datová schránka je i pro tyto právnické osoby zřizována automaticky po zapsání subjektu do obchodního rejstříku, resp. do Registru osob. Zřízení i užívání datové schránky je opět bezplatné a subjekt má nárok na zřízení jedné datové schránky právnické osoby.

2.1 Přístup do datové schránky

K přístupu do datové schránky právnické osoby je oprávněn statutární orgán právnické osoby, člen statutárního orgánu právnické osoby nebo vedoucí organizační složky podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku, pro něž byla datová schránka zřízena. Takovou osobu označujeme jako **Oprávněnou osobu**. [3]

K přístupu do datové schránky je dále oprávněna Pověřená osoba, kterou je u datové schránky právnické osoby fyzická osoba pověřená Oprávněnou osobou uvedenou v předchozím bodě, a to v rozsahu jí stanoveným. Takovou osobu označujeme jako **Pověřenou osobu**. [3]

Oprávněná osoba může určit, že úkony, které jsou jí podle tohoto zákona vyhrazeny ve vztahu k Pověřeným osobám a k Ministerstvu, může činit fyzická osoba k tomu určená (**Administrátor**). [3]

Osoba oprávněná k přístupu do datové schránky se do ní přihlašuje prostřednictvím přístupových údajů, pro jejichž doručení a přihlášení do datové schránky platí stejné podmínky jako u právnické osoby zřízené ze zákona.

2.2 Znepřístupnění datové schránky

Ministerstvo znepřístupní datovou schránku právnické osoby, a to případně i zpětně, ke dni jejího zániku. Byla-li datová schránka na žádost znepřístupněna dvakrát za poslední rok, lze ji zpřístupnit nejdříve uplynutím 1 roku od jejího posledního znepřístupnění.

2.3 Zrušení datové schránky

Ministerstvo zruší datovou schránku právnické osoby po uplynutí **3 let** ode dne zániku právnické osoby nebo organizační složky podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku, které nemají právního nástupce, případně ode dne jejich výmazu ze zákonem stanovené evidence.

3 Právnická osoba – nezapsaná v obchodním rejstříku

Datová schránka pro právnické osoby nezapsané v obchodním rejstříku je nepovinná a zřizuje se výhradně na žádost osoby oprávněné jednat jménem dotčené právnické osoby. Právnická osoba má nárok na zřízení jedné datové schránky a její zřízení i užívání je bezplatné.

3.1 Náležitosti žádosti:

- název nebo obchodní firma
- identifikační číslo ekonomického subjektu, a nebylo-li přiděleno, registrační číslo, evidenční číslo nebo jiný obdobný údaj, byl-li přidělen
- adresa sídla
- jméno, popřípadě jména, příjmení, datum narození a adresa pobytu osoby oprávněné jednat jménem právnické osoby
- stát registrace nebo evidence právnické osoby
- žádost o zřízení datové schránky právnické osoby musí obsahovat úředně ověřený podpis osoby oprávněné jednat jménem právnické osoby

3.2 Přístup do datové schránky

K přístupu do datové schránky právnické osoby je oprávněn statutární orgán právnické osoby, člen statutárního orgánu právnické osoby nebo vedoucí organizační složky podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku, pro něž byla datová schránka zřízena. Takovou osobu označujeme jako **Oprávněnou osobu**. [4]

K přístupu do datové schránky je dále oprávněna Pověřená osoba, kterou je u datové schránky právnické osoby fyzická osoba pověřená Oprávněnou osobou uvedenou v předchozím bodě, a to v rozsahu jí stanoveným. Takovou osobu označujeme jako **Pověřenou osobu**. [4]

Oprávněná osoba může určit, že úkony, které jsou jí podle tohoto zákona vyhrazeny ve vztahu k Pověřeným osobám a k Ministerstvu, může činit fyzická osoba k tomu určená (**Administrátor**). [4]
Dále platí stejné podmínky jako u výše uvedených právnických osob.

3.3 Znepřístupnění datové schránky

Ministerstvo znepřístupní datovou schránku právnické osoby, a to případně i zpětně, ke dni jejího zániku. Byla-li datová schránka na žádost znepřístupněna dvakrát za poslední rok, lze ji zpřístupnit nejdříve uplynutím 1 roku od jejího posledního znepřístupnění.

3.4 Zrušení datové schránky

Ministerstvo zruší datovou schránku právnické osoby po uplynutí **3 let** ode dne zániku právnické osoby, případně ode dne jejich výmazu ze zákonem stanovené evidence.

4 Doručování dokumentů prostřednictvím datové schránky

Pomocí datové schránky se posílají a přijímají úřední dokumenty v elektronické podobě (datové zprávy) orgánům veřejné moci. Tento způsob komunikace vynahrazuje klasický způsob doručování v listinné podobě. Pokud si tedy založíte datovou schránku, bude se Vám většina korespondence od orgánů veřejné moci doručovat elektronicky.

Do datové schránky jsou dodávány úřední listiny v elektronické podobě, které jsou označeny časovým razítkem a elektronickou značkou odesílatele (orgánů veřejné moci). Pokud budete posílat dokument (např. odvolání k soudu) označíte Vámi vytvořený dokument zaručeným elektronickým podpisem. Tím je zaručena integrita dokumentu. V datové schránce jsou obsaženy veškeré písemnosti, které jsou již vyplněné Vašimi osobními údaji.

Datová schránka není e-mailová schránka, nemůžete pomocí ní komunikovat přímo s jednotlivými úředníky, pouze s celým úřadem. Pomocí datové schránky také nemůžete komunikovat s jinou fyzickou osobou, podnikající fyzickou osobou nebo právnickou osobou.

Jakmile je do Vaší datové schránky dodán nový dokument (datová zpráva), dle Vašeho nastavení se doručí na Váš mobilní telefon (za poplatek) popřípadě do Vaší e-mailové schránky (zdarma) oznámení o doručení. Toto je obdoba upozornění o uložení listovní zásilky.

Dokument (datová zpráva), který je dodán do datové schránky je doručen okamžikem přihlášení do datové schránky oprávněnou osobou. Obdobně jako u listovních zásilek funguje fikce doručení: nepřihlásíte-li se do datové schránky ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty.

Pokud ve stanovené lhůtě nevyzvednete datovou zprávu z datové schránky z důvodu dočasné nepřítomnosti nebo z jiného vážného důvodu, můžete požádat o prominutí zmeškání úkonu (do 15 dnů ode dne, kdy překážka, která podateli bránila úkon učinit).

Doručení dokumentu má stejné právní účinky, jako doručení do vlastních rukou.

Po odeslání datové zprávy je odesílateli oznámeno, zda zpráva byla doručena, datová schránka je znepřístupněna, neexistuje, je zrušena. Toto oznámení je označeno e-značkou ministerstva. Všechny datové zprávy jsou evidovány.

Jestliže bude mít datová zpráva chybný formát nebo počítačový program, bude zničena. O zničení datové zprávy ministerstvo neprodleně vyrozumí odesílatele. [5]

5 Provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci prostřednictvím datové schránky

Právnická osoba může provádět úkon vůči orgánu veřejné moci, má-li zpřístupněnu svou datovou schránku a umožňuje-li to povaha tohoto úkonu, prostřednictvím datové schránky.

Úkon učiněný Oprávněnou osobou nebo Pověřenou osobou, pokud k tomu byla pověřena, prostřednictvím datové schránky má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný, ledaže jiný právní předpis nebo vnitřní předpis požaduje společný úkon více z uvedených osob.

Právnícké osoby zřízené zákonem		
Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest Hlavní město Praha	Akademie múzických umění v Praze Hlavní město Praha	Akademie výtvarných umění v Praze Hlavní město Praha
Česká filharmonie Hlavní město Praha	Česká tisková kancelář, povolená zkratka ČTK	Česká zemědělská univerzita v Praze
České vysoké učení technické v Praze Hlavní město Praha	Janáčkova akademie múzických umění v Brně Jihomoravský	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích Jihočeský
Masarykova univerzita Jihomoravský	Mendelova univerzita v Brně Jihomoravský	Národní galerie Hlavní město Praha
Ostravská univerzita v Ostravě	Regionální rada regionu soudržnosti Jihovýchod Jihomoravský	Regionální rada regionu soudržnosti Jihozápad Jihočeský
Regionální rada regionu soudržnosti Moravskoslezsko Moravskoslezský	Regionální rada regionu soudržnosti Severovýchod Královéhradecký	Regionální rada regionu soudržnosti Severozápad Ústecký
Regionální rada regionu soudržnosti Střední Čechy Hlavní město Praha	Regionální rada regionu soudržnosti Střední Morava Olomoucký	Slezská univerzita v Opavě Moravskoslezský
Státní zdravotní ústav se sídlem v Praze Hlavní město Praha	Technická univerzita v Liberci Liberecký	Univerzita Hradec Králové Královéhradecký
Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem	Univerzita Karlova v Praze Hlavní město Praha	Univerzita Palackého v Olomouci Olomoucký

Obrázek č. 1 Ukázka seznamu zřízených datových schránek

Zdroj: [6]

Literatura:

- [1] Účel a funkce datové schránky [on-line]. 1997-2015 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/ucel-a-funkce-datove-schranky-3344.html>
- [2] Právnícká osoba – zřízená zákonem. [on-line]. 2014 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <https://www.datoveschranky.info/podnikatel/pravnicka-osoba-zrizena-zakonom>
- [3] Právnícká osoba – zapsaná v obchodním rejstříku. [on-line]. 2014 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <https://www.datoveschranky.info/pravnicka-osoba-zapsana-v-or>
- [4] Právnícká osoba – nezapsaná v obchodním rejstříku. [on-line]. 2014 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <https://www.datoveschranky.info/podnikatel/pravnicka-osoba-nezapsana-v-or>
- [5] Upozornění pro právnícké osoby ve věci zákona č.300/2008 Sb. 2003 - 2010 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: mestojilemnice.cz/data/jil_files/2726/datove-schranky-upozorneni.doc
- [6] Portál veřejné správy. 2015. Dostupné z: <http://seznam.gov.cz/ovm/poZakList.do>

Kontaktní údaje:

Ing. Marie Kománková
Evropský polytechnický institut, s.r.o.
Česká republika
komankova@edukomplex.cz

FINANČNÁ STABILITA A POSILŇOVANIE MENOVEJ ÚNIE

Alena Longauerová

Evropský polytechnický institut, s.r.o.

Abstrakt: Finančná stabilita je dôležitá pre zdravú fungujúcu ekonomiku na makro aj mikro úrovni. Finančná kríza negatívne ovplyvnila rast miery zadlženia väčšiny krajín Európskej únie následovanej finančnou nestabilitou EU. Za účelom odstránenia následkov krízy prijala EU niekoľko prostriedkov ku stabilizácii finančného systému EU. Článok sa venuje vyhodnoteniu súčasnej finančnej stability EU a návrhom na posilnenie menovej únie.

Kľúčová slova: finančná stabilita, EU, miera zadlženia, menová únia, finančný systém, vládne financie, kvantitatívne uvoľňovanie, ECB

Klasifikace podle JEL: C 61, D 53, E 12 , E 43, E 44

1 Makroekonomická finančná stabilita v EU

Finančná stabilita je ekonomický pojem, ktorým označujeme stav finančnej rovnováhy z krátkodobého a dlhodobého hľadiska a je dôležitým predpokladom pre zdravé fungovanie ekonomiky. V čase hospodárskej a finančnej krízy bola finančná stabilita významne narušená a to ako na úrovni makro ekonomiky tak aj mikro ekonomiky jednotlivých subjektov. Makroekonomická situácia v Európe v máji 2015 bola poznačená pôsobením nasledujúcich stimulov a faktorov :

- prudkým poklesom cien ropy
- uvoľnením menovej politiky zo strany ECB
- nárastom reálnej hodnoty disponibilných príjmov
- zvýšením spotrebiteľskej dôvery, čo viedlo v sektore domácností k väčšiemu dopytu po tovaroch a službách
- nárastom dopytu po úveroch
- oživením v oblasti tvorby fixného kapitálu.

Rizikom a hrozbou stability je nízky nominálny rast .Tempo rastu reálneho hrubého domáceho produktu ECB v eurozóne v roku 2015 odhaduje iba na 1,5 %. V nasledujúcich dvoch rokoch by sa táto dynamika mala postupne zvyšovať na 2,1 %. Viaceré krajiny pri tom čaká uskutočnenie ďalších fiškálnych reštrikcií .

Finančná kríza mala negatívne dôsledky aj na zvýšenie miery zadlženosti väčšiny krajín EÚ. Verejný dlh krajín EÚ sa počas krízy zvýšil. Posledná ekonomická kríza v povojnovej európskej

histórie oživila Keynesov model podpory ekonomického rastu ako nástroja na riešenie problémov krízy. Dôvodom zvýšenia zadlženosti krajín EU bol pokles daňových príjmov, ale aj rast vládnych výdavkov na podporu rastu. Na rast verejného dlhu vplývala aj štátna pomoc pre finančný sektor. Štáty za účelom zvýšenia dôvery vo finančný sektor vydávali neobmedzené záruky za vklady, poskytovali dlhodobé pôžičky resp. majetkovo vstupovali do veľkých finančných inštitúcií (AIG, RBS, Dexia, ING, Fortisbank a ďalšie). Uvedené opatrenia boli spojené aj s následným dodaním likvidity bankám vo forme úverov od ECB.

Ďalším dlhodobým faktorom negatívne ovplyvňujúcim, nárast zadlženosti krajín EU je veková štruktúra obyvateľstva. Starnutie populácie vytvára tlak na verejné financie a vplyv tohto faktoru na zadlženosti niektorých krajín bol silnejší ako dopady krízy. Napr. zadlženosť Kanady a v Južnej Kórei bola viac ovplyvnená problémom vekovej štruktúry ako hospodárskou krízou. Z tohto dôvodu štáty okrem zadlženosti musia sledovať aj implicitné záväzky, ktoré sú rozdielom medzi očakávanými budúcimi výdavkami a príjmami subjektov verejnej správy, ktoré nie sú súčasťou dlhu verejnej správy. Ide najmä o záväzky v sektore sociálnych vecí, zdravotníctva a školstva, spojené so starnutím populácie.

Zadlženosť krajín Eurozóny narástla od r. 2011 do r. 2014 z 85,8 % na 91,9 % a krajín EU z 80,9 % na 86,8 % napriek opatreniam, ktoré prijímala EU v súvislosti s ozdravením verejných financií.

	2011	2012	2013	2014
EA	85.8	89.1	90.9	91.9
EU	80.9	83.7	85.5	86.8

Tabuľka 1 : Zadlženosť krajín EU a Eurozóny (% z HDP)

Prameň: EUROSTAT <http://ec.europa.eu/eurostat/web/euro-indicators/peeis>

Ozdravovanie verejných financií od r. 2011 až do r. 2014 sa odrazilo aj v znižovaní podielu deficitu k HDP. Krajiny Eurozóny v zmysle odporúčení EK znižovali podiel deficitu o 0,5 % ročne. Podiel deficitu k HDP sa v krajinách EU znížil od r. 2011 do 2014 z - 4,5 % na - 2,9 % a v krajinách Eurozóny z - 4,1 % na - 2,4 % za uvedené obdobie.

	2011	2012	2013	2014
Eurozóna – 16	- 4,1	-3,6	- 2,9	- 2,4
EU -27	- 4,5	- 4,2	- 3,2	- 2,9

Tabuľka č.2: Podiel deficitu verejných financií k HD

Prameň : EUROSTAT <http://ec.europa.eu/eurostat/web/euro-indicators/peeis>

Dôležité okrem uvedených indikátorov podielu deficitu a zadlženosti z HDP je dôležité sledovanie aj podielu vládneho deficitu k príjmom štátneho rozpočtu. Uvedený ukazovateľ môže objektívnejšie charakterizovať stabilitu verejných financií, nakoľko hodnotí výšku vládneho deficitu k príjmom štátneho rozpočtu. Uvedený ukazovateľ je ovplyvnený výškou príjmov, čo je dôležité aj z pohľadu financovania verejného dlhu - Čím je tento ukazovateľ nižší tým sú verejné financie stabilnejšie a zdravšie.

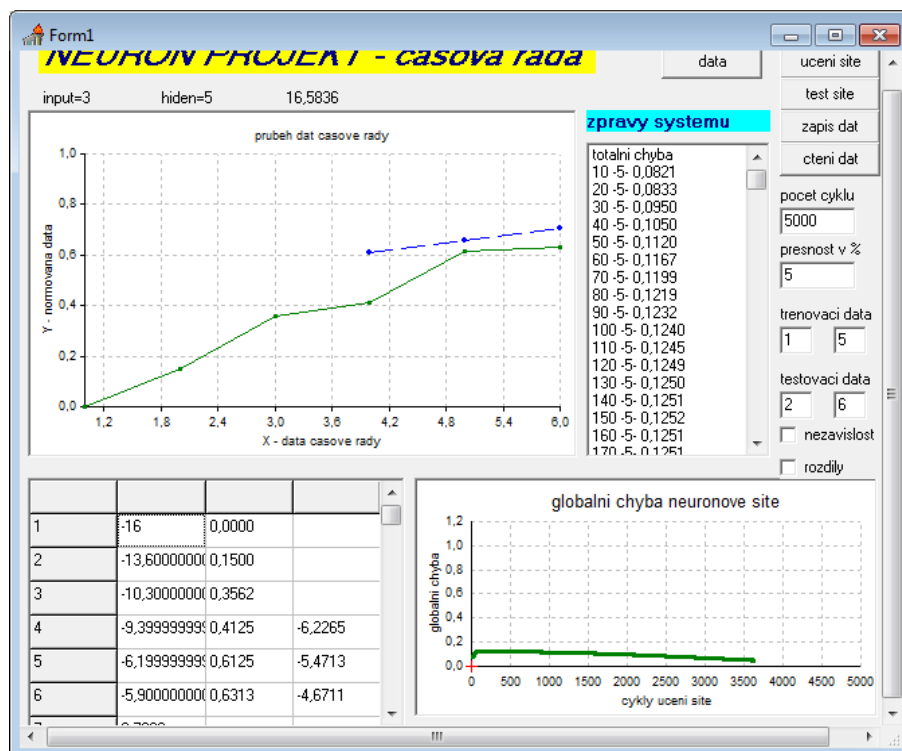
Pomer deficitu k daňovým príjmom v EU v rokoch 2009 – do roku 2014 je uvedený v tabuľke 2. Z uvedenej tabuľky vyplýva vysoký podiel vládneho deficitu k príjmom najmä v čase krízy v 2009, čo bolo ovplyvnené poklesom daňových príjmov v čase krízy. Postupne sa uvedený ukazovateľ znižoval, čo bolo ovplyvnené ako príjmovou stránkou tak aj redukovaním vládnych výdavkov.

2009	2010	2011	2012	2013	2014
-16	-13,6	-10,3	-9,4	-6,2	-5,9

Tabuľka č. 3 : Pomer vládneho deficitu k príjmom štátneho rozpočtu v krajinách EU
Prameň : vlastné prepočty na základe zdrojov "Government Finance Statistics,, z Eurostatu

Na základe simulátora a testovania pomocou tzv. neuronových sietí sme vykonali prognózu uvedeného ukazovateľa s odchýlkou 5 % na nasledujúce obdobie.

Neurónová sieť je výpočtový model, zostavený na základe abstrakcie vlastností nervových systémov. Základnou charakteristikou neurónovej siete je model neurónu s N vstupmi a M výstupmi. Základnou vlastnosťou neuronových sietí je schopnosť abstrakcie pravidiel medzi vstupnými a výstupnými hodnotami prezentovanými vo vhodnej forme a následnou aplikáciou získaných pravidiel na akékoľvek vstupné hodnoty. Neurónové siete sa využívajú v regulačnej a simulačnej technike. Proces abstrakcie sa nazýva učenie, a môže prebiehať s učiteľom alebo bez učiteľa. Počas tohto procesu sa aktualizujú hodnoty váhových spojení. V literatúre je popísaných niekoľko učiacich algoritmov. Po ukončení učenia, sa už hodnoty váh nemenia a sieť produkuje výstupy podľa uvedeného pravidla aplikovaného na vstupné hodnoty.

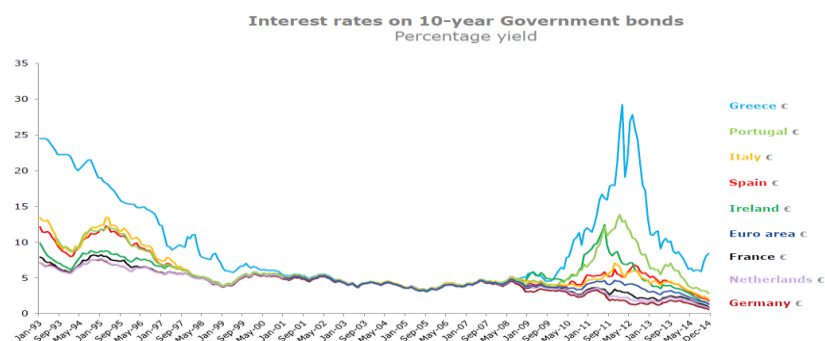
Graf 1 : Projekcia podielu deficitu k príjmom štátneho rozpočtu pomocou neuronových sietí
Zdroj : vlastné prepočty na základe simulátora neuronových sietí (EPI) Kunovice.

Na základe testovania a simulovania pomocou neuronových sietí vyšlo, že uvedený pomer deficitu k príjmom by mohol v nasledujúcom období dosiahnuť hodnotu $-4,6711\%$. Čo znamená jeho pozitívny vývoj, ktorý bude ovplyvnený ako plnením príjmov tak aj obmedzovaním výdavkov v štátoch EU. Samozrejme prepočty počítajú s 5% presnosťou.

2 Vplyv QE na stabilitu finančného systému

Európska centrálna banka v januári 2015 ohlásila tzv. kvantitatívne uvoľňovanie (QE), t.j. rozšírený program nákupu aktív, ako nástroj na podporu rastu HDP a nástroj dosahovania inflačných cieľov. V rámci rozšíreného programu nákupu aktív jednotlivé centrálné banky Eurosystemu popri krytých dlhopisoch a sekuritizovaných cenných papieroch začali nakupovať najmä štátne dlhopisy členských krajín eurozóny. Mesačná kvóta týchto nákupov je 60 mld. €. Program by mal prebiehať minimálne do septembra roku 2016, čo znamená, že celkový prílev likvidity cez kvantitatívne uvoľňovanie by mal dosiahnuť 1,1 bilióna €. Reálne sa začal rozšírený program nákupu aktív realizovať až v priebehu marca 2015 a jeho dosah na finančné trhy bol výrazný. Tento program (PSPP – „Public Sector Purchase Program“) by mal zmierniť riziká spojené s budúcim cenovým vývojom prostredníctvom ďalšieho uvoľnenia menových a finančných podmienok a v strednodobom horizonte tak prispieť k návratu inflácie k úrovni dvoch percent. Pri nákupe týchto dlhopisov centrálnou bankou v podstate dôjde k výmene týchto dlhopisov v bilancii predávajúcej entity za likvidnejšie aktíva t.j. za rezervy v centrálnej banke v prípade komerčnej banky, alebo za vklady uložené v sprostredkujúcej banke v prípade inej predávajúcej entity (inej banky, ktorá nemôže priamo obchodovať s danou centrálnou bankou alebo inej finančnej alebo nefinančnej spoločnosti). ECB spolu s centrálnymi bankami jednotlivých členských štátov teda pomocou tohto programu zvyšuje objem likvidných aktív v bankovom sektore a likviditu na finančných trhoch, ktorý by sa mal následne použiť na úverovanie reálnej ekonomiky. Program kvantitatívneho uvoľňovania by mal trvať od marca 2015 minimálne do septembra 2016, v prípade potreby ale môže byť tento termín predĺžený. Cílený mesačný objem nákupov Eurosystemom je na úrovni 60 mld. €. Tento objem zahŕňa v rámci rozšíreného programu nákupu aktív nákupy štátnych dlhopisov, krytých dlhopisov ako aj nákup cenných papierov krytých aktívami.

Veľká časť vplyvu na ceny aktív pod vplyvom zmeny základných úrokových sadzieb ECB sa odohrala už počas druhého polroka 2015 ako dôsledok silnejúcich očakávaní o nevyhnutnosti použitia kvantitatívneho uvoľňovania vzhľadom na situáciu v eurozóne. Ceny štátnych dlhopisov krajín eurozóny (okrem Grécka) išli od leta roku 2014 výrazne nadol

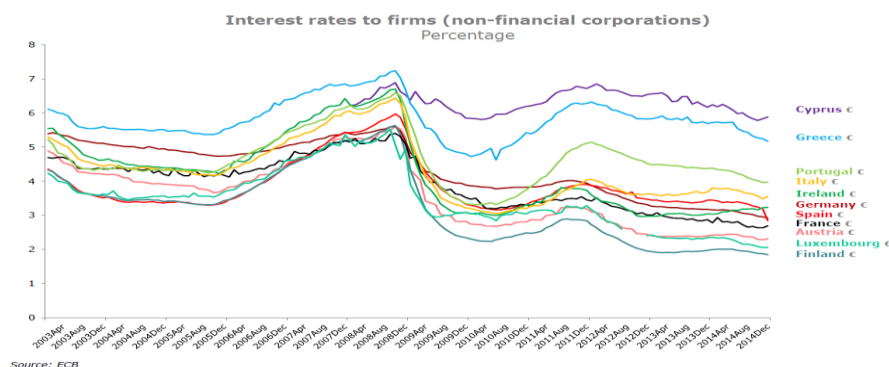
Graf č.1: Úrokové sadzby 10. ročných dlhopisov od r.1993 do r.2014
Prameň : ECB

Výnosy do splatnosti týchto dlhových cenných papierov sa znížili v celom spektre splatností, pričom pri benchmarkových 10-ročných dlhopisoch sa pohyboval tento pokles okolo 100 bázických bodov. Ešte významnejšou skutočnosťou ako samotný rozsah poklesu bolo, že veľká časť eurových štátnych dlhopisov sa začala obchodovať so záporným výnosom do splatnosti. V apríli 2015 sa v negatívnom spektre nachádzala zhruba jedna tretina objemu štátnych dlhopisov krajín eurozóny. Pri nemeckých dlhopisoch siahla záporný výnos až po splatnosť 7 rokov. Prísun likvidity od ECB tlačil nahor aj ceny štátnych dlhopisov v európskych krajinách nepoužívajúcich euro a v Spojených štátoch.

Rozšírený program nákupu aktív v eurozóne je príklad výrazne uvoľnených menových politík v rozvinutých krajinách. Samozrejme uvedený stav však môže viesť k nárastu neadekvátnych rizík vo finančnom sektore.

Menové podmienky sa zároveň v uplynulých mesiacoch uvoľňovali aj mimo eurozóny. Centrálné banky Švédska, Dánska a Švajčiarska pristúpili k zníženiu referenčných úrokových sadzieb do záporného pásma, aby zmiernili tlak na zhodnotenie výmenných kurzov ich domácich mien voči euru.

Bezrizikové úrokové sadzby sa tak vo väčšine rozvinutých ekonomík nachádzajú na historicky nízkej úrovni, investori sa snažia dosiahnuť vyšší výnos v rizikovejších nástrojoch. Ceny európskych akcií šli prudko nahor. Po menšej korekcii zo záveru roka 2014 sa opäť obnovil dopyt po podnikových dlhopisoch so špekulatívnym ratingom. Úrokové sadzby nefinančným korporáciám tiež klesli.

Graf č.2 : Úrokové sadby nefinančným inštitúciám
Prameň : ECB

Z uvedeného vyplýva, že trhové riziká vo finančnom systéme vzrástli. Pri veľkej časti aktív sa javí ako príčina nárastu ich cien v posledných rokoch vysoký dopyt podporovaný prílivom likvidity a nie zmenou ich ekonomickej hodnoty. Takéto aktíva sú teda rizikovejšie z hľadiska poklesu cien pri náhlej zmene správania. Na finančných trhoch sa vyskytuje volatilita, objavujú sa aj turbulencie zatiaľ bez vážnejšieho systémového dopadu. Reálny pokles likvidity na finančných trhoch je možné považovať za rizikový faktor. Pri nedostatku likvidity sa totiž aj relatívne mierny prvotný šok umocňuje do veľkých cenových výkyvov a následne prenáša aj na iné časti finančného trhu. Dochádza k značnému nárastu bilančnej sumy investičných fondov, pričom najmä pri podielových fondoch sa prehlbuje nesúlad medzi okamžite splatnými pasívami a pomerne nelikvidnými aktívami. Vývoj v Grécku sa zatiaľ nepreniesol na ostatné krajiny eurozóny ale budúci vývoj gréckych verejných financií je jedným z veľmi dôležitých rizikových faktorov finančných trhov v EU, aj keď v súčasnosti EU má mechanizmy na elimináciu týchto rizík. Výrazné zhoršenie vyhliadok ekonomického rastu niektorých rozvíjajúcich sa krajinách a rastúce riziká súvisiace s ich zvyšujúcou sa zadlženosťou

vytvárajú potenciál pre presmerovanie tokov kapitálu. Veľkú úlohu tu zohral prepád cien ropy a iných komodít, ale hrozba spomalenia hospodárskeho rastu, výrazný nárast zadlženosti v súkromnom či vo verejnom sektore, ktorý bol financovaný prílevom lacných zdrojov zo zahraničia. Súbeh uvedených dvoch faktorov môže viesť k prehodnoteniu rizík v globálnej ekonomike.

Spustenie jednotného mechanizmu dohľadu v eurozóne v kombinácii s procesom komplexného hodnotenia zvýšilo transparentnosť v bankovom sektore a následne viedlo k posilneniu bilancií bánk, ku zvýšeniu ich kapitálovej primeranosti. Pod vplyvom politiky uvoľňovania ECB došlo aj k zvýšeniu úverovej aktivity bánk a zároveň sa zhoršovala aj kvalita úverového portfólia na úrovni celého sektora. Podiel hrubého objemu zlyhaných úverov k HDP eurozóny sa priblížil k desiatim percentám, pričom pokrytá opravnými položkami bola necelá polovica. V tejto súvislosti je potrebné zvažovať riziko potreby pokrytia významných strát z kreditného rizika do budúcnosti.

Všeobecne sa očakáva pozitívny vplyv kvantitatívneho uvoľňovania na finančnú stabilitu. Tento pozitívny vplyv sa očakáva z viacerých dôvodov. Problém je, že pod vplyvom poklesu cien ropy a iných faktorov v septembri 2015 sa dostala EU do miernej deflácie 0,1 % čo je možné považovať za riziko pre finančnú stabilitu, ak by táto situácia pretrvávala dlhodobo. Kvantitatívne uvoľňovanie môže v určitých oblastiach vytvárať negatívny tlak na finančnú stabilitu na Slovensku, nakoľko môže vyvolávať sploštenie výnosovej krivky a ďalší negatívny vplyv na čistý úrokový výnos z klientskeho portfólia, a tým aj na ziskovosť a finančnú pozíciu bánk. Slovenský bankový sektor tento vývoj pravdepodobne pocíti výraznejšie ako ostatné bankové sektory, keďže úrokové príjmy od klientov tvoria dominantnú časť ziskovosti bánk. Príjmy z obchodovania, ktoré môžu kompenzovať pokles klientskych úrokových marží, tvoria v domácich bankách len zanedbateľnú časť ziskovosti. Dočasný nárast cien štátnych dlhopisov v dôsledku kvantitatívneho uvoľňovania môže mať za následok tvorbu nerovnováh vo viacerých oblastiach. Prvou je oblasť likvidity. Štátne dlhopisy tvoria podstatnú časť likvidných aktív bankového sektora. Pokles výnosov znamená nárast ceny štátnych dlhopisov, čím sa môže viac-menej umelo nafúknuť ukazovateľ likvidných aktív bankového sektora. Tento vývoj, spolu s predchádzajúcim sploštením výnosovej krivky, môže vyústiť do ďalšieho nárastu objemu úverov pre klientov, najmä úverov na nehnuteľnosti.

Táto hrozba cenovej bubliny štátnych dlhopisov sa môže prejaviť po ukončení kvantitatívneho uvoľňovania, kedy možný rýchlejší pokles ukazovateľa likvidných aktív z dôvodu poklesu cien štátnych dlhopisov sa bude pomerne ťažko bankami kompenzovať. Ďalším rizikom je, že v aktuálnom prostredí sa banky sústredia na rast aktív s dlhou dobou splatnosťou (najmä retailových úverov), čo zvyšuje riziko vyplývajúce z likvidnej medzery. Nárast cien dlhopisov ovplyvňuje aj výnosnosť fondov, a to v oblasti dôchodkového sporenia, kolektívneho investovania. Aj v tomto prípade môže byť dôsledkom tohto vývoja dočasný nárast výnosnosti fondov zameraných na investície na dlhopisových trhoch, ktorý však môže byť nasledovaný jej opätovným poklesom v čase ukončenia kvantitatívneho uvoľňovania zo strany ECB. Rizikom je aj vytváranie nerovnováh v oblasti finančnej stability tým, že ekonomické a finančné cykly v jednotlivých krajinách eurozóny nie sú vždy synchronizované. Aj keď sa očakáva, či už priamy alebo nepriamy, pozitívny vplyv kvantitatívneho uvoľňovania, dôležité je analyzovať jeho vplyv na finančnú stabilitu.

3 Stabilita finančného sektora v SR v r. 2015

Ziskovosť finančného sektoru na Slovensku zaznamenala v roku 2014 stagnáciu aj keď v roku 2015 možno hovoriť o istom náraste. Hodnota čistého zisku bankového sektora za rok 2014 bola približne na rovnakej úrovni (560 mil. €) ako v roku 2013. V prvom štvrtroku 2015 však zaznamenala v porovnaní s obdobím minulého roka rast na úrovni 18,7 %. Vývoj ziskovosti v uplynulom období bol podmienený najmä poklesom úrokových marží. Prostredie pretrvávajúcich nízkych úrokových sadzieb dlhodobo vplyva na postupné znižovanie výnosnosti úverov a cenných papierov. Tento pokles sa prejavuje najmä na postupnom znižovaní výnosovosti retailových úverov, ktorá sa po započítaní nákladov na kreditné riziko postupne znížila za obdobie uplynulých dvoch rokov z 5,5 % na 4,6 %. Zároveň postupne klesá aj výnosovosť portfólia cenných papierov, a to z 3,3 % na 3,0 %. Táto výnosnosť bude ďalej klesať, keďže v súčasnosti je čistá úroková marža na nové úvery nižšia ako na existujúcich úveroch, a to najmä v retailovom sektore.

Pokles marží bol však plne kompenzovaný nárastom objemu retailových úverov. Na utlmenie tempa rastu ziskovosti mal vplyv aj nárast nákladov na kreditné riziko. Celkovo však ročné náklady na kreditné riziko zostávajú pomerne na nízkej úrovni, ktorá zodpovedá približne 1 % objemu úverov v sektore retailu aj v sektore podnikov. Hoci miera pokrytia zlyhaných úverov opravnými položkami počas roka 2014 mierne klesla (najmä v sektore podnikov), počas prvého štvrtroka 2015 zaznamenala opätovnú miernu korekciu. Na druhej strane, uvedené faktory prispievajúce k poklesu ziskovosti však boli čiastočne kompenzované v oblasti neúrokových príjmov. Týkalo sa to najmä príjmov z poplatkov v sektore podnikov, ktoré napriek utlmenému rastu objemu úverov v období uplynulých dvoch rokov postupne mierne rástli.

Ziskovosť zaznamenala priaznivý vývoj v ostatných sektoroch finančného trhu v roku 2014. Zisk poisťovní vzrástol na úroveň 179 mil. € s medziročným nárastom 13,3 %. Na nárast ziskovosti pozitívne vplýval finančný výsledok poisťovní, zatiaľ čo negatívne vplýval pokles technického výsledku. Ziskovosť výrazne rástla aj v prípade dôchodkových sporiacich fondov a v sektore kolektívneho investovania, a to hlavne v dôsledku nárastu výnosov z poplatkov a provízií. Súčasné obdobie nízkych úrokových sadzieb vytvára tlak na ziskovosť slovenského bankového sektora. Podiel úrokových príjmov na celkovej ziskovosti slovenských bánk patrí k jedným z najvyšších v rámci EÚ. Vyplýva to z tradičného modelu bankovníctva, ktorý je primárne založený na vkladových a úverových operáciách s klientmi. Dôležitú súčasť úrokových príjmov tvoria aj príjmy z dlhopisov, najmä domácich štátnych dlhopisov. Príjmy z obchodovania alebo poplatkové príjmy tak tvoria len menej významnú časť ziskovosti. Pokles trhových úrokových sadzieb a s tým súvisiaci tlak na úrokové marže má preto výrazný vplyv na celkovú ziskovosť bankového sektora.

Ukazovatele primeranosti vlastných zdrojov naďalej zostávajú na pomerne vysokej úrovni. Hoci trend ich rastu, ktorý pretrvával niekoľko rokov, sa v roku 2014 zastavil, ich úroveň aj kvalita vlastných zdrojov vytvára dostatočný vankúš pre prípad nastania neočakávaných strát v dôsledku zhoršenia ekonomického vývoja.

Počas roka 2014 sa zastavil trend klesajúceho medziročného rastu vkladov prijatých od retailových klientov. Ku koncu roka 2014 dosiahol medziročný rast úroveň 4,2 % a počas prvých troch mesiacov roka 2015 sa naďalej zvyšoval, až na 5,2 % v marci 2015. Pod tento rast sa podpísal najmä rast

objemu netermínovaných a úsporných vkladov, pričom objem termínovaných vkladov neustále klesá najmä z dôvodu nízkych úrokových sadzieb.

Medzibankové operácie, či už na aktívnej alebo pasívnej strane, sú naďalej pomerne volatilné a slúžia na vyrovnanie pohybov ostatných volatilných položiek bilancií bánk. Dopyt zo strany slovenských bánk po cieľených dlhodobějších refinančných operáciách ECB bol pomerne nízky.

4 Posilnenie hospodárskej a menovej únie ako nástroj finančnej stability

V čase hospodárskej a finančnej krízy sa začal proces prehlbovania hospodárskej a menovej únie (ďalej únie) procesom tzv. európskeho semestra, ktorý bolo možné realizovať aj vzhľadom k tomu, že EU funguje aj ako politická únia. Európsky semester ako nástroj koordinácie hospodárskych politík vrátane fiškálnej prispel k zvýšeniu fiškálnej disciplíny krajín v súlade s cieľmi stanovenými v stratégii EU 2020. Z týchto dôvodov bola zahájená diskusia v júni 2015 k cieľom dokončenia „hospodárskej a menovej únie (ďalej únie), aby sa stala prostriedkom na dosiahnutie lepšieho a spravodlivejšieho života pre všetkých občanov v silnej globálnej konkurencii.

Z hľadiska finančnej stability krajiny musia byť tieto schopné „absorbovať“ otrasy interne prostredníctvom primerane stabilných hospodárstiev a dostatočných fiškálnych rezerv dostupných počas hospodárskeho cyklu. Finančná stabilita EU by mala byť spojená s vytváraním fiškálnych rezerv ako na úrovni štátov tak aj delením rizík v rámci celej EU, k čomu majú slúžiť spoločné fondy. V krátkodobom horizonte sa rozdelenie rizika dá dosiahnuť prostredníctvom integrovaných finančných a kapitálových trhov (súkromné rozdelenie rizika) spolu s nevyhnutnými spoločnými poistkami, t. j. ako posledná možnosť finančnej záchranej siete, v rámci bankovej únie. V strednodobom horizonte v nadväznosti na to, ako sa hospodárske štruktúry budú postupne približovať k najlepším štandardom v Európe, by verejné rozdelenie rizika malo byť posilnené prostredníctvom mechanizmu finančnej stabilizácie pre eurozónu ako celok. Problémom únie je, že medzi jednotlivými členskými štátmi eurozóny existujú výrazné rozdiely (napr. v nezamestnanosti, v nástrojoch fiškálnej politiky a pod.). Výsledkom rozdielov je nestabilná situácia v celej EU, a preto je potrebné zosilniť procesy konvergenzie, tak, aby štáty a celá EU bola globálne konkurenčnejšie.

Proces dobudovania únie zahŕňa:

- posilnenie konkurencieschopnosti a štrukturálnej konvergenzie, aby každé hospodárstvo disponovalo štrukturálnymi prvkami tak, aby mohlo v menovej únii prosperovať,
- dokončenie finančnej únie, ktorá zaručí integritu našej meny v celej menovej únii a zvýši mieru spoločného rozdelenia rizika so súkromným sektorom,
- dobudovanie bankovej únie a urýchlenie únie kapitálových trhov,
- dobudovanie fiškálnej únie, ktorá prinesie fiškálnu udržateľnosť, ako aj finančnú stabilizáciu,
- a posilnenie demokratickej zodpovednosti a posilnenie politickej únie, ktorá poskytne základ pre všetky uvedené aspekty prostredníctvom skutočnej demokratickej zodpovednosti, legitimacy a posilnenia inštitucionálneho základu.

V hospodárskej a menovej únii je menová politika centralizovaná, no významné časti hospodárskej politiky zostávajú vo vnútroštátnej kompetencii. Správa a riadenie eurozóny sú dostatočne etablované v oblasti koordinácie a dohľadu nad fiškálnymi politikami. Koordináciu je potrebné vylepšiť oblasti

„konkurencieschopnosti“. Európsky semester a zavedenie postupu pri makroekonomickej nerovnováhe sú prvým krokom ku zvýšeniu konkurencieschopnosti jednotlivých štátov. Odporúča sa vytvorenie vnútroštátneho orgánu zodpovedného za sledovanie výkonnosti a politik v oblasti konkurencieschopnosti v každom členskom štáte eurozóny. V rámci EU a EK by sa koordinovali postupy jednotlivých štátov. Postup koordinácie hospodárskych politik pri makroekonomickej nerovnováhe bol vytvorený v čase vrcholenia krízy. Je súčasťou európskeho semestra, čo je ročný cyklus podávania správ a dohľadu nad hospodárskymi politikami členských štátov a EÚ. Slúži ako nástroj na predchádzanie a nápravu nerovnováh predtým, než sa vymknú spod kontroly. Stal sa nevyhnutným nástrojom európskeho dohľadu, napríklad s cieľom predchádzať realitným bublinám alebo identifikovať stratu konkurencieschopnosti, rastúce úrovne súkromného a verejného dlhu a nedostatok investícií. Pri koordinácii je potrebné dať silnejší dôraz na zamestnanosť a výsledky v sociálnej oblasti, nakoľko situácia v jednotlivých štátoch eurozóny je výrazne odlišná čiastočne v dôsledku krízy, ale aj z dôvodu sprievodných trendov a slabých výsledkov spred krízy.

Finančný systém v menovej únii musí byť jednotný, lebo podnety vznikajúce v dôsledku rozhodnutí v oblasti menovej politiky napr. zmeny úrokových sadzieb sa neprenesú jednotne do všetkých jej členských štátov. Jednotný bankový systém je okrem toho zrkadlovým obrazom jednotnej meny a jednotný trh vyžaduje napr. aby bezpečnosť bankových vkladov bola rovnaká vo všetkých štátoch, aby bol jednotný dohľad nad bankami a existovalo jednotné riešenie krízových situácií bánk a jednotné poistenie vkladov. Je to nevyhnutné aj pre riešenie spätnej väzby medzi bankovým a štátnym dlhom, ktoré tvorili jadro krízy. Finančný systém musí byť zároveň schopný diverzifikovať riziko medzi jednotlivými krajinami, aby dokázal zmierniť dosah otrasov v jednotlivých krajinách a znížiť úroveň rizika, ktoré sa musí rozdeliť pomocou fiškálnych prostriedkov. Všetky tieto dôvody opodstatňujú naliehavú potrebu finančnej únie. Cieľ týkajúci sa bankového dohľadu sa podarilo splniť zriadením jednotného mechanizmu dohľadu. Dospel sa aj k dohode o jednotnom mechanizme riešenia krízových situácií, ktorý však ešte nebol plne implementovaný. Aby sa mohla dobudovať finančná únia, musí sa uviesť do života spoločný systém poistenia vkladov a únia kapitálových trhov. Tieto opatrenia by sa vzhľadom na ich naliehavosť mali všetky vykonať v prvej fáze. Dobudovanie bankovej únie si vyžaduje v prvom rade úplnú transpozíciu smernice o ozdravení a riešení krízových situácií bánk do vnútroštátneho práva všetkých členských štátov. Je to rozhodujúce pre rozdelenie rizika so súkromným sektorom. Banková únia skutočne predstavuje spôsob, ako lepšie chrániť daňovníkov pred nákladmi na záchranu bánk. Potrebne je dosiahnuť rýchlu dohodu o primeranom premost'ovacom mechanizme financovania v prípade, že je potrebné určitú banku oddlížiť napriek tomu, že financovanie z fondu na to v danej chvíli nestačí pre jednotný fond na riešenie krízových situácií, kým nezačne fungovať od 1. januára 2016.2. Po tretie, vytvorenie dôveryhodného spoločného zabezpečovacieho mechanizmu k jednotnému fondu na riešenie krízových situácií a dosiahnutie pokroku pri zabezpečovaní úplne rovnakých podmienok pre banky vo všetkých členských štátoch by malo byť prioritou počas prechodného obdobia pred vytvorením jednotného fondu na riešenie krízových situácií. Zabezpečovací mechanizmus by sa preto mal zaviesť rýchlo. Dalo by sa to dosiahnuť pomocou presunu úverovej linky z Európskeho mechanizmu pre stabilitu (EMS) do jednotného fondu na riešenie krízových situácií. Tento zabezpečovací mechanizmus by mal byť v strednodobom horizonte fiškálne neutrálny tým, že sa zabezpečí, aby sa verejná pomoc získala naspäť prostredníctvom ex post odvodov finančného sektora.

Ďalej sa navrhuje zaviesť európsky systém poistenia vkladov (EDIS) – tretí pilier plnohodnotnej bankovej únie spolu s bankovým dohľadom a riešením krízových situácií bánk. Keďže súčasné

nastavenie národných systémov ochrany vkladov stále nie je odolné proti veľkým miestnym otrasom, spoločným poistením vkladov by sa zvýšila odolnosť proti budúcim krízam. Zároveň je väčšia pravdepodobnosť, že spoločný systém bude dlhší čas fiškálne neutrálnejší než národné systémy ochrany vkladov, pretože riziko je rozptýlenejšie a súkromné príspevky sa vyberajú od oveľa väčšej skupiny finančných inštitúcií. Vytvorenie plnohodnotného systému EDIS bude trvať určitý čas, ale konkrétne kroky v tomto smere by mali byť prioritou už v prvej fáze a mali by sa pritom využiť možnosti, ktoré ponúka súčasný právny rámec. Jednou možnosťou by mohlo byť vytvorenie systému EDIS ako systému zaistenia na európskej úrovni pre národné systémy ochrany vkladov. Rovnako ako jednotný fond na riešenie krízových situácií, aj spoločný systém EDIS by bol financovaný zo súkromných zdrojov prostredníctvom poplatkov ex ante vychádzajúcich z rizík, ktoré by hradili všetky zúčastnené banky v členských štátoch, pričom by boli navrhnuté tak, aby sa predišlo morálnemu hazardu. Rozsah pôsobnosti systému by sa mal zhodovať s jednotným mechanizmom dohľadu. V primeranej lehote by sa mala prehodnotiť efektívnosť nástroja na priamu rekapitalizáciu bánk. Prístupnejší mechanizmus na priamu rekapitalizáciu bánk by zvýšil dôveru vkladateľov. Všetky banky, ktoré sa zúčastňujú na bankovej únii, musia mať rovnaké podmienky. Zároveň však EÚ musí naďalej venovať pozornosť potenciálnym novým rizikám, ktoré sa začínajú objavovať v bankovom sektore vrátane rizík súvisiacich so sektorom tieňového bankovníctva. Existujúce štruktúry musia byť schopné odhaliť riziká pre finančný sektor ako celok. Mali by sa posilniť makroprudenciálne inštitúcie a maximalizovať synergie s ECB. Spolu s vytvorením bankovej únie bude potrebné vyriešiť v EÚ integrácia kapitálových trhov. Týka sa to všetkých 28 členských štátov EÚ, ale najmä eurozóny. Zabezpečiť sa ňou diverzifikovanejšie zdroje financovania, aby spoločnosti mohli využívať kapitálové trhy a mali prístup k iným zdrojom nebankových finančných prostriedkov na doplnenie bankových úverov. Dobre fungujúca únia kapitálových trhov zároveň posilní cezhraničné rozdelenie rizika prostredníctvom prehlbujúcej sa integrácie dlhopisových a akciových trhov, pričom najmä integrácia akciových trhov je kľúčovým tlmičom otrasov. Keďže užšia integrácia kapitálových trhov a postupné odstránenie zvyšných prekážok na úrovni členských štátov by však mohli vytvoriť nové riziká pre finančnú stabilitu, bude potrebné rozšíriť a posilniť dostupné nástroje na obozretné riadenie systémových rizík finančných aktérov (súbor makroprudenciálnych nástrojov) a posilniť rámec dohľadu s cieľom zabezpečiť spoľahlivosť všetkých účastníkov finančných operácií. V konečnom dôsledku by to malo viesť k jednotnému orgánu dohľadu nad európskymi kapitálovými trhmi.

Jedným z hlavných poučení z krízy je zistenie, že fiškálne politiky sú vecou zásadného spoločného záujmu v menovej únii. Ani silná hospodárska a finančná únia a spoločná menová politika orientovaná na cenovú stabilitu nie sú vždy zárukou správneho fungovania únie. Zodpovedné vnútroštátne fiškálne politiky musia plniť dvojité funkcie:

- zaručovať, že verejný dlh bude udržateľný a
- zabezpečovať, aby automatické fiškálne stabilizátory mohli mať tlmiaci účinok na hospodárske otrasy v jednotlivých krajinách.

Dôležité je zabezpečiť, aby súčet sald národných rozpočtov viedol k vhodným zámerom fiškálnej politiky na úrovni eurozóny ako celku. Z tohto dôvodu je v dlhodobejšom horizonte dôležité vytvoriť funkciu fiškálnej stabilizácie pre celú eurozónu. V krátkodobom horizonte by sa mal posilniť súčasný rámec správy zriadením Európskej fiškálnej rady. Tento nový poradný subjekt by koordinoval a dopĺňal národné fiškálne rady, ktoré boli zriadené v kontexte smernice EÚ o rozpočtových rámcoch. Táto Európska fiškálna rada by mala prispieť k lepšiemu dodržiavaniu spoločných fiškálnych pravidiel, lepšie informovanej verejnej diskusii a silnejšej koordinácii národných fiškálnych politík.

Existuje mnoho spôsobov, ako prejsť z menovej únie na fiškálnu EU. No zatiaľ čo miera zastúpenia spoločných rozpočtových nástrojov sa v menových úniách líši, všetky vyspelé menové únie už zaviedli všeobecnú funkciu makroekonomickej stabilizácie, aby sa lepšie vyrovnali s otrasmi, ktoré nemožno zvládnuť na vnútroštátnej úrovni samotnej. Potenciálna stabilizačná funkcia Eurozóny by mohla v prvom kroku nadviazať napríklad na Európsky fond pre strategické investície tým, že sa identifikujú finančné zdroje a investičné projekty špecifické pre eurozónu, z ktorých možno v priebehu obchodného cyklu čerpať. Mali by sa zvážiť rôzne zdroje financovania.

Opatrenia dotýkajúce sa posilňovania únie počítajú aj s vytvorením Ministerstva financií eurozóny, pričom Pakt stability a rastu zostáva naďalej kotvou fiškálnej stability a dôvery v dodržiavanie fiškálnych pravidiel. Okrem toho si skutočná fiškálna únia bude vyžadovať viac spoločného rozhodovania o fiškálnej politike. Neznamenaloby to centralizáciu všetkých aspektov príjmovej a výdavkovej politiky. Členské štáty eurozóny by naďalej rozhodovali o daniach a prideľovaní rozpočtových výdavkov podľa národných preferencií a politických volieb. Ako sa však eurozóna vyvíja smerom k skutočnej únie, niektoré rozhodnutia sa budú musieť prijímať kolektívne, pričom sa bude musieť zabezpečiť demokratická zodpovednosť a legitimita. Budúce ministerstvo financií eurozóny by mohlo byť miestom pre takéto kolektívne rozhodovanie.

Záver

Posilňovanie únie by malo zabezpečiť zvýšenie finančnej stability z dlhodobého hľadiska. Z prvých reakcií členských krajín EU na návrhy na posilnenie hospodárskej a menovej únie vyplýva, že Nemecko nepodporí návrhy na spoločnú ochranu bankových vkladov. Tým pádom zostane len tzv. spoločný rezolučný fond a harmonizované pravidlá na ozdravenie bánk a ECB a Euroval môžu podržať v prípade problémov bankový systém. Problém „nedokončenej“, bankovej únie môže byť rovnakým problémom ako nedokončená menová únia v 90-tych rokoch, kde sa pri jej začiatku urobila chyba a nedokončila sa ani cez fiškálnu EU a zodpovednosť zostala v rukách národných regulátorov. Ponímanie fiškálnej únie Nemeckom je najmä v oblasti vymáhania pravidiel a Francúzsko preferuje úniu Keynesvho typu z tohto dôvodu budúca štruktúra únie bude predmet dlhodobějších diskusií.

Literatúra:

- [1] ALESIN, A., ARDANA S.: Tales of Fiscal Adjustments, Economic Policy, Október 1998
- [2] ARDANA, S., CASELLI F and LANE T. Fiscal discipline and the cost of public debt service: some estimates for OECD countries. The B.E. Journal of Macroeconomics 72007.
- [3] ECB: Financial Stability Review, May 2015
- [4] Eurostat: Provision of deficit and debt data for 2009 - first notification, published on www.Eurostat, 22.4.2010.
- [5] Eurostat: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/euro-indicators/peeis>
- [6] Generationenbilanz.Ehrbare Staaten, Nr.34.Freiburg 2009
- [7] JÍLEK, J.: Finanční rizika. Grada 2000
- [8] JUNKER, J. C.-TUSK, D.-DIJSSELBLOEM, J.-DRAGHI, M.-SCHUTZ, M.: Dobudovanie hospodárskej a menovej únie v Európe, http://ec.europa.eu/priorities/economic-monetary-union/docs/5-presidents-report_sk.pdf

- [9] MAJCHER, M a kol : Financie podnikateľskej sféry, teória, politika a prax. Eurorunion, s.r.o. Bratislava 1998
- [10] NBS : Správa o finančnej stabilite k máju 2015
- [11] ROSEN H. S. GAYER, T.: Public Finance, 8th ed. Boston : Mc Graw Hill. 2008
- [12] REVENDA, Z. a kol : Peňažní ekonomie a bankovníctví. Management Press, Praha 1996
- [13] Wohlgemuth, M.: Avoiding the Debt Trap: Public Finance in Crisis and Recovery. CES 2009, s.15

Kontaktní údaje:

Doc. Ing. Alena Longauerová, CSc.
Evropský polytechnický institut, s.r.o.
Česká republika
alena.longauerova@gmail.com

ROZHODČÍ ŘÍZENÍ A JEHO UPLATNĚNÍ V PRÁVNÍM ŘÁDU ČESKÉ REPUBLIKY

Lukáš Rezek

Evropský polytechnický institut, s.r.o.

Abstrakt: *Cílem článku s názvem Rozhodčí řízení a jeho uplatnění v právním řádu České republiky je charakterizovat uplatnění rozhodčího řízení v České republice, jakožto jednoho ze způsobů mimosoudního řešení sporů. V článku budou zmíněny základní instituty rozhodčího řízení, jeho zásady, způsob zahájení, pravidla, náklady atp. Dále bude článek pojednávat o výhodách i nevýhodách řešení sporů v rámci rozhodčího řízení a to jak ve vztazích, které mezi sebou uzavírají podnikatelé, tak ve vztazích mezi podnikatelem a spotřebitelem, jakožto slabší smluvní stranou. Závěrem bude vyjádřen názor autora nad budoucností právní úpravy rozhodčího řízení v České republice.*

Klíčová slova: *Rozhodčí řízení, rozhodce, rozhodčí soud, arbitráž*

Právní úprava rozhodčího řízení je upravena zákonem č. 216/1994 Sb., zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů (dále jen „zákon o rozhodčím řízení“), který je účinný od 1.1.1995. Zákon o rozhodčím řízení upravuje rozhodování majetkových sporů nezávislými a nestrannými rozhodci, rozhodování sporných záležitostí náležejících do spolkové samosprávy rozhodčích komisí spolku podle občanského zákoníku a výkon rozhodčích nálezů. V rámci tohoto článku bude rozebráno zejména rozhodování majetkových sporů, které je tedy zákonem uznávaný způsob mimosoudního řešení sporů a je velmi významnou alternativou ke klasickému soudnímu řízení.

K tomu, aby byla vyloučena pravomoc obecného soudu k rozhodování sporů mezi stranami a byl spor rozhodován v rozhodčím řízení, je nutná dohoda smluvních stran o tom, že spory ze smlouvy plynoucí bude rozhodovat jeden nebo více rozhodců anebo stálý rozhodčí soud. Tato dohoda se nazývá rozhodčí smlouvou a může se týkat jednotlivého již vzniklého sporu (smlouva o rozhodci), nebo všech sporů, které by v budoucnu vznikly z určitého právního vztahu nebo z vymezeného okruhu právních vztahů (rozhodčí doložka).

V případě, že má být rozhodčí smlouva sjednána pro řešení sporů ze spotřebitelských smluv, musí být sjednána samostatně a nikoliv jako součást podmínek, jimiž se řídí smlouva hlavní, jinak by byla neplatná. Zákonodárce se tímto ustanovením snaží zvýšit ochranu spotřebitele, kdy spotřebitel je chráněn tím, že by si měl být za použití minimální opatrnosti vědom toho, že rozhodčí smlouvu uzavírá, a vyjímá tak případné spory z pravomoci obecných soudů. Toto ustanovení je součástí systému ochrany spotřebitele a bylo do zákona o rozhodčím řízení aplikováno v návaznosti na

směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES.³⁹

Rozhodcem může být obecně dle § 4 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení občan České republiky, který je zletilý, bezúhonný a plně svéprávný, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak. Přísnější požadavky klade zákon na rozhodce, kteří jsou oprávněni rozhodovat spory ze spotřebitelských smluv, tzn. smluv, kde je jednou ze smluvních stran podnikatel a druhou smluvní stranou spotřebitel. Pojem podnikatel je definován v § 420 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“) a jedná se o osobu, která samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku. Pojem spotřebitel je definován v § 419 občanského zákoníku, dle kterého je spotřebitelem každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná. Rozhodcem určeným rozhodčí doložkou pro řešení sporů ze spotřebitelských smluv může být dle § 4 odst. 3 zákona o rozhodčím řízení jen osoba, která je zapsána v seznamu rozhodců vedeném Ministerstvem spravedlnosti. Aby byla zachována větší ochrana spotřebitele, musí rozhodce, který je oprávněn rozhodovat spory ze spotřebitelských smluv, získat vysokoškolské vzdělání v oboru právo.

V rozhodčím řízení může dále rozhodovat stálý rozhodčí soud. Stálý rozhodčí soud může být zřízen pouze zákonem nebo jen tehdy, pokud jeho zřízení jiný zákon výslovně připouští. Stálým rozhodčím soudem s obecnou působností je v České republice Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Specializovanými rozhodčími soudy jsou Burzovní rozhodčí soud při Burze cenných papírů Praha a Rozhodčí soud při Českomoravské komoditní burze Kladno.

Rozhodčí řízení je založeno na zásadách, které tvoří jeho podstatu. Základní zásadou rozhodčího řízení, na které je samotné rozhodčí řízení postaveno, a bez které by rozhodčí řízení nemohlo probíhat, je zásada autonomie vůle. Dle této zásady jsou smluvní strany oprávněny dobrovolně vyloučit pravomoc obecného soudu rozhodovat případné spory, které by mezi nimi mohly vzniknout, a svěřit tuto pravomoc do rukou rozhodce, popř. rozhodčího soudu.⁴⁰ K podstatě této zásady se vyjádřil i Ústavní soud České republiky ve svém nálezu ze dne 8. 3. 2011, sp. zn. I. ÚS 3227/07, v němž uvádí, že „*Projednání věci v rozhodčím řízení neznamena vzdání se právní ochrany, nýbrž představuje její přesunutí na jiný rozhodující orgán, jenž nalézá právo. Jedním z principů právního státu je princip autonomie vůle, jenž se vztahuje i na sjednání rozhodčí smlouvy; právní řád proto respektuje, že strany nechtějí svůj spor řešit v řízení před soudem, ale že dávají přednost rozhodčímu řízení.*“

Druhou základní zásadou rozhodčího řízení, která je neméně důležitá, je zásada rovnosti stran rozhodčího řízení. Tato zásada je výslovně uvedena v § 18 zákona o rozhodčím řízení, kde je uvedeno, že strany mají v rozhodčím řízení rovné postavení a musí jim být dána plná příležitost k uplatnění jejich práv. V této souvislosti odkazují na rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27.2.2013, sp. zn. NS 23 Cdo 2016/2011, které uvádí, že: „*S ohledem na princip rovnosti zbrani*

³⁹ OLÍK, M., MAISNER, M., POKORNÝ, R., MÁLEK, P., JANOUŠEK, M. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. s. 456. ISBN 978-80-7478-714-0

⁴⁰ BĚLOHLÁVEK, Alexandr J. Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů: komentář. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 180. ISBN 978-80-7179-342-7

účastníků řízení, který se uplatňuje i v rozhodčím řízení, je třeba dát oběma stranám v rozhodčím řízení možnost tvrdit, vlastní tvrzení prokazovat a vznášet námitky proti tvrzení protistrany. Účastníci mají zároveň právo, aby se vznesenými námitkami rozhodčí soud věcně zabýval“

Rozhodčí řízení se zahajuje žalobou a je zahájeno dnem, kdy žaloba dojde stálému rozhodčímu soudu nebo rozhodci. Podání žaloby má tytéž právní účinky, jako kdyby byla v této věci podána žaloba u soudu, tzn., že se např. staví promlčecí lhůta. Rozhodčí řízení se koná v místě dohodnutém stranami. Není-li místo takto určeno, koná se v místě určeném rozhodci s přihlédnutím k oprávněným zájmům stran. Rozhodnutí ve věci samé, kterým se rozhodčí řízení končí, se nazývá rozhodčí nález, který je pravomocný dnem doručení stranám sporu. Rozhodčí nález je exekucním titulem a je tedy na základě něho možné vést exekuci na majetek povinného.

Významnou možností a první výhodou rozhodčího řízení, kterou bych zde rád zmínil, uvádí § 19 zákona o rozhodčím řízení. Touto výhodou je možnost stran dohodnout se na postupu, kterým mají rozhodci vést rozhodčí řízení. Tímto ustanovením je inkorporována již zmíněná zásada autonomie vůle a strany nejen, že tedy mají možnost rozhodnout, že jejich spor bude řešit rozhodce, ale mají též možnost určit si, jak má rozhodce rozhodovat. V rámci postupu rozhodně stojí za zvážení upravit zejména možnosti doručování, lhůty, zda proběhne ústní jednání či nikoliv atp. V žádném případě nicméně nemůže dohoda o postupu zakládat nerovnost mezi stranami. Taková dohoda by byla dle mého názoru v rozporu se zásadou rovnosti stran a jako taková by byla neplatná.

Za významnou výhodu rozhodčího řízení zpravidla bývá označována také jeho rychlost. Přetíženost soudní soustavy České republiky je značná a průměrná délka soudního řízení dle statistiky z roku 2013 činí 398 dní.⁴¹ Na druhou stranu rozhodčí řízení samo o sobě není zárukou, že řízení proběhne rychle. Vše záleží jak na výběru konkrétního rozhodce, tak na případné dohodě stran o postupu v řízení jak je uvedeno výše. Taktéž není vždy pravidlem, že by bylo rozhodčí řízení méně nákladné nežli řízení soudní. Soudní poplatek u soudu je obecně 5 % z žalované částky (nejméně 1000 Kč), kdežto poplatek za rozhodčí řízení u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky je obecně 4 % z žalované částky (nejméně však 10 000 Kč)⁴². Procentuální výše poplatku u rozhodce ad hoc závisí vždy na dohodě stran. Skutečnost, která může významně ušetřit náklady stran sporu, tkví dle mého názoru v možnosti stran upravit postup v rozhodčím řízení, konkrétně se dohodnout na tom, že rozhodčí řízení bude vedeno pouze písemně bez ústního jednání na základě písemných důkazů, které strany předloží.

Naopak největší nevýhodou rozhodčího řízení je dle mého názoru riziko, že rozhodce nebude nestranný. Toto riziko lze spatřovat zejména u rozhodců ad hoc, nikoliv u stálého rozhodčího soudu. Ve smlouvách uzavíraných se spotřebiteli je totiž ve většině případů rozhodce do rozhodčí smlouvy „prosazen“ podnikatelem, který je silnější smluvní stranou. Rozhodce tak může být pod tlakem, aby rozhodoval ve prospěch podnikatele, který mu zajišťuje přísun nových věcí k projednání. V této

⁴¹ Česká justice zpomaluje. Žebříček nejhorších soudů vede Ústí [online]. 2014 [cit. 2016-06-12]. Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/soudy-mezirocne-zpomalily-nejhorsiji-je-usti-fz1-domaci.aspx?c=A140821_120018_domaci_jp>.

⁴² Sazebník Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky dostupný na: <http://www.soud.cz/sazebniky#tuzemske-spor>

souvislosti odkazují na závěry nálezu Ústavního soudu České republiky ze dne 5. 10. 2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10, v němž je uvedeno, že: „*jestliže se účastníci soukromoprávního vztahu vzdávají ujednáním o rozhodčí doložce práva na soudní ochranu garantovanou státem, neznamená to, že se tím otevírá prostor pro libovůli.*“ Pokud strana ve sporu neuspěje, může se bránit proti již vydanému rozhodčímu nálezu podáním návrhu na zrušení rozhodčího nálezu dle § 31 a násl. zákona o rozhodčím řízení. Jedná se o jednu z posledních možností obrany strany sporu proti výsledku sporu, a ačkoliv je možné podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu pouze z taxativně vymezených důvodů, které nejsou pojaty příliš široce, jedná se současně o významný nástroj státu, kterým může alespoň částečně na rozhodčí řízení dohlížet. V této souvislosti opětovně odkazují na nálezy Ústavního soudu České republiky ze dne 8. 3. 2011, sp. zn. I. ÚS 3227/07, který se zabývá touto problematikou, v němž je uvedeno, že: „*Vzhledem k tomu, že projednání věci před rozhodci nemá být popřením právní ochrany, ale tolik jejím přenesením ze soudů na rozhodce, se stát nemůže zcela zbavit ingerence v této oblasti, ale musí si prostřednictvím soudů podržet určitou kontrolní funkci. Rozsah této kontroly přitom musí být pečlivě vyvážen tak, aby na jedné straně nebylo popřeno pravidlo, že i v řízení před rozhodci má být poskytována právní ochrana, a na straně druhé, aby tím nebyly setřeny výhody rozhodčího řízení, a tak i jeho praktická využitelnost.*“

Závěrem si dovoluji vyslovit svůj názor nad budoucností rozhodčího řízení v České republice. Jsem toho názoru, že rozhodčí řízení bude i v budoucnu velmi oblíbeným způsobem řešení majetkových sporů, ba dokonce způsobem nezbytným, a to zejména z důvodu přetíženosti soudní soustavy České republiky. Ten, kdy by mohl ohrozit existenci rozhodčího řízení v České republice, je zákonodárce a jeho snaha více rozhodčí řízení regulovat. Přílišná regulace právní úpravy rozhodčího řízení by do budoucna mohla snížit zájem stran o řešení sporů prostřednictvím rozhodčího řízení. Jelikož jsem nicméně toho názoru, že je právní úprava rozhodčího řízení velmi zdařilá, věřím, že se zákonodárce bude v případech regulace právní úpravy rozhodčího řízení držet hesla „méně je někdy více“.

Literatura:

- [1] BĚLOHLÁVEK, Alexandr J. Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů: komentář. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012, 1776 s. ISBN 978-80-7179-342-7
- [2] OLÍK, M., MAISNER, M., POKORNÝ, R., MÁLEK, P., JANOUŠEK, M. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015, 456 s. ISBN 978-80-7478-714-0

Zákony:

- [3] Zákon č. 216/1994 Sb., zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů
- [4] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- [5] Zákon č. 549/1991 Sb. zákon České národní rady o soudních poplatcích
- [6] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES

Judikatura:

- [7] Nález Ústavního soudu ČR ze dne 8. 3. 2011, sp. zn. I. ÚS 3227/07
- [8] Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27.2.2013, sp. zn. NS 23 Cd 2016/2011
- [9] Nález Ústavního soudu ČR ze dne 5. 10. 2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10

Elektronické zdroje:

- [10] Česká justice zpomaluje. Žebříček nejhorších soudů vede Ústí [online]. 2014 [cit. 2016-06-12].
Dostupné z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/soudy-mezirocne-zpomalily-nejhorsiji-usti-fz1-domaci.aspx?c=A140821_120018_domaci_jp>.

Kontakt:

Mgr. Lukáš Rezek
Advokátní kancelář Petráš
lukas@ak-petras.cz

II. PŘEDSTAVUJEME VÁM

Doc. Ing. Alena Longauerová, CSc.

Paní doc. Ing. Alena Longauerová, CSc. se narodila v Banské Bystrici, SR. Vysokoškolské studium ukončila na Vysoké škole ekonomické v Bratislavě. Profesně se specializuje na oblast financí a finančních trhů. V pedagogické činnosti využívá svoje praktické zkušenosti z manažerských funkcí v bankovním a pojišťovacím sektoru a z působení na Stálém zastoupení při EU v Bruselu. V současnosti zastupuje Puncovní úřad SR ve Vídeňské konvenci pro zkoušení výrobků z drahých kovů. Na EPI, s.r.o. přednáší finanční trhy a finanční analýzu a plánování.

Ing. Marie Kománková

Paní Ing. Marie Kománková se narodila v Uherském Hradišti a trvale žije v Nivnici, kde zastává funkci místostarostky obce. Vysokoškolské studium absolvovala na Vysoké škole baňské v Ostravě na ekonomické fakultě. Profesně se specializuje na oblast účetnictví, daní a daňového poradenství. Publikuje v oblasti ekonomických předmětů.

Mgr. et. Mgr. Daniel Hanuš

Pan Mgr. et. Mgr. Daniel Hanuš se narodil v Bohumíně. První vysokoškolské studium ukončil na Ostravské univerzitě v Ostravě na filozofické fakultě, kde současně absolvoval pedagogické studium. Následně vystudoval další magisterské studium na Univerzitě Karlově v Praze na právnické fakultě. Již v průběhu svého druhého studia nastoupil na Ministerstvo financí ČR, kde nyní působí jako právník na oboru Legislativy a právních služeb. V současné době působí jako externí lektor na Pedagogické fakultě Ostravské univerzity a na Evropském polytechnickém institutu, s.r.o. Na EPI, s.r.o. se specializuje na témata z pedagogické psychologie v rámci Doplnujícího pedagogického studia pro učitele a vychovatele. Zabývá se též obecným soukromým právem, občanským právem hmotným, rodinným právem a sociálně-právní ochranou dětí. Publikuje v oblasti práva, převážně rodinného práva.

III. DOPORUČUJEME

Emoce v marketingu. Jak oslovit srdce zákazníka**Vysekalová Jitka a kolektiv**

VYSEKALOVÁ, Jitka. *Emoce v marketingu: jak oslovit srdce zákazníka*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4843-6.

Emoce hrají v marketingu důležitou, ne-li hlavní roli – od marketingového výzkumu přes jednotlivé části marketingového mixu až po komunikační strategie. Jak můžeme emoce v marketingu a především v marketingové komunikaci využít? Jaký význam mají emoce pro člověka a jeho spotřební a nákupní chování? Jak pomocí emocionální komunikace vzbudit zájem zákazníků a vybudovat s nimi pozitivní a trvalé vztahy? Jakými klasickými i novými přístupy zkoumat a měřit emoce? Jak vytvořit pozitivní emocionální vztah ke značce, produktu, místu prodeje apod.? Jaké kanály využít pro podporu emocionálního působení marketingové komunikace? V této publikaci, která je ojedinělá na našem trhu, najdete nejen odpovědi na tyto a další otázky, ale také mnoho příkladů využití pozitivních i negativních emocí v marketingu u nás i v zahraničí. Dále v knize naleznete případové studie, které představují široké spektrum poznatků z oblasti uplatnění emocí v marketingu v tom nejširším slova smyslu. Knížka je určena všem marketérům z praxe a studentům, kteří se zabývají marketingem a zvláště marketingovou komunikací. A také všem zvědavým lidem, kteří se chtějí dozvědět, jak to

Zdroj: http://www.grada.cz/emoce-v-marketingu_7902/kniha/katalog/

Rozpočtový proces obcí**Lucie Sedmihradská**

SEDMIHRADSKÁ, Lucie. *Rozpočtový proces obcí*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN 978-80-7478-967-0.

Kniha je určena jak pro akademickou obec, tak pro praktiky. Předpokládá základní znalosti problematiky veřejných financí a územních samospráv. Akademici a studenti ji mohou využít především jako inspiraci pro další výzkum. Praktikům pak ukazuje, že existuje mnoho různých postupů, které mohou být pro jejich obec výhodnější než zažitá praxe.

Zdroj: <https://www.kosmas.cz/knihy/213742/rozpocetovy-proces-obci/>

Financování měst, obcí a regionů - teorie a praxe**Romana Provazníková**

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance pro praxi. ISBN 978-80-247-5608-0.

Kniha se zabývá problematikou financování územních samospráv (obcí a krajů), a to i v mezinárodním kontextu. Popisuje strukturu veřejné správy, teorii fiskálního federalismu, hierarchii rozpočtového uspořádání a rozpočet jako základní plán každé samosprávy. Řeší otázky rozpočtového určení daní v rámci obcí a krajů, problém rostoucí zadluženosti územních samospráv a její regulace a v neposlední řadě také legislativní a ekonomické aspekty ve vztahu k majetku municipalit a krajů. Dále se zabývá

možnostmi financování územních samospráv ze zdrojů Evropské unie a kvalitou hospodaření s veřejnými prostředky.

Aktualizace knihy reaguje na neustále se měnící podmínky, ve kterých se financování územních samospráv vyvíjí – např. změny rozpočtového určení daní, návrh tzv. fiskální ústavy, která se územních samospráv dotýká, zdroje financování z EU v programovacím období 2014-2020 atd. Publikace podobného zaměření na trhu velmi rychle zastarávají a na tyto skutečnosti zatím žádná z nich nereaguje.

Zdroj: http://www.grada.cz/financovani-mest-obci-a-regionu-teorie-a-praxe_8754/kniha/katalog/

Statistics for Business & Economics, Revised

David R. Anderson and Dennis J. Sweeney

ANDERSON, D. R.; SWEENEY, D. J. Statistics for Business & Economics. South-Western College Pub., 2014. ISBN: 978-1285846323

STATISTICS FOR BUSINESS AND ECONOMICS Revised 12e brings together more than twenty-five years of author experience, sound statistical methodology, a proven problem-scenario approach, and meaningful applications to demonstrate how statistical information informs decisions in the business world. Discover how the most trusted approach to statistics today is Simply Powerful with the latest market-leading text from respected authors Anderson/Sweeney/Williams/Camm/Cochran. STATISTICS FOR BUSINESS AND ECONOMICS Revised 12e introduces sound statistical methodology within a strong applications setting. The authors clearly demonstrate how statistical results provide insights into business decisions and present solutions to contemporary business problems. New cases and more than 350 real business examples and memorable exercises, 150 of which are new in this edition, present the latest statistical data and business information. With this book's comprehensive coverage and unwavering accuracy, you select the topics best for your course, including thorough coverage of the latest versions of MiniTab 16 and Excel 2013, along with StatTools and other leading Excel 2013 statistical add-ins within chapter appendices. Author-written support materials and CengageNOW online course management system provides time-saving, complete support to ensure student understanding. Choose Anderson/Sweeney/Williams' STATISTICS FOR BUSINESS AND ECONOMICS Revised 12e for the Simply Powerful statistical solution you need for your course. Available with InfoTrac Student Collections Amazon.com [online] 1996-2016. Amazon.com [online] 1996-2016. Dostupné z www: <http://cengage.com/infotrac>.

Zdroj: Amazon.com [online] 1996-2016. Amazon.com [online] 1996-2016. Dostupné z www: http://www.amazon.com/s/ref=nb_sb_noss_2?url=search-alias%3Dstripbooks&field-keywords=Statistics+for+Business+%26+Economics%2C+Revised

Fundamentals of Corporate Finance**Stephen Ross and Randolph Westerfield**

ROSS, S.; WESTERFIELD, R. Fundamentals of Corporate Finance. McGraw-Hill Education, 2015. ISBN 978-0077861704.

Fundamentals of Corporate Finance, by Brealey, Myers and Marcus, provides students with a solid framework of theory and application to use well after they complete the course. This author team is known for their outstanding research, teaching efforts, and world-renowned finance textbooks, so it's no surprise that they provide clear exposition of difficult material without sacrificing up-to-date, technically correct treatments. And with the Eighth Edition, McGraw-Hill's adaptive learning component, LearnSmart, provides assignable modules that help students master chapter core concepts and come to class more prepared. In addition, resources within Connect Plus help students solve financial problems and apply what they've learned. Brealey's personable writing style and world-leading content combine with a complete digital solution to help students achieve higher outcomes in the course.

Zdroj: Amazon.com [online] 1996-2016. Amazon.com [online] 1996-2016. Dostupné z www: http://www.amazon.com/Fundamentals-Corporate-Finance-Mcgraw-Hill-Insurance/dp/0077861701/ref=sr_1_1?s=books&ie=UTF8&qid=1464694033&sr=1-1&keywords=Fundamentals+of+Corporate+Finance

Management Plus 2014 MyManagementLab with Pearson eText -- Access Card Package (3rd Edition)**Michael A. Hitt and Stewart Black**

HITT, M. A.; BLACK, S. Management Plus 2014 MyManagementLab with Pearson eText -- Access Card Package. Pearson, 2014. ISBN 978-0133806595.

This text connects theory with practice, incorporating the latest research findings to make management relevant and exciting to aspiring managers.

MyManagementLab New Design is now available for this title! MyManagementLab New Design offers:

- One Place for All of Your Courses. Improved registration experience and a single point of access for instructors and students who are teaching and learning multiple MyLab/Mastering courses.
- A Simplified User Interface. The new user interface offers quick and easy access to Assignments, Study Plan, eText & Results, as well as additional option for course customization.

Zdroj: Amazon.com [online] 1996-2016. Dostupné z www: http://www.amazon.com/Management-MyManagementLab-Pearson-Access-Card-Package/dp/0133806596/ref=sr_1_1?s=books&ie=UTF8&qid=1464695297&sr=1-1&keywords=Management+Plus+2014+MyManagementLab+with+Pearson+eText+--Access+Card+Package

Economics: Explained Economics Guide Book For Basic Understanding of Economics, With Ideas You Have to Know (Basic Economics, Economics For Beginners, Economics Ideas)**John Roth and Sahar Avr**

ROTH, J.; AVR, S. Economics: Explained Economics Guide Book For Basic Understanding of Economics, With Ideas You Have to Know. 2015.

ASIN: B00Z2FV7I2

What Is Economics All About:

Economics is defined as the social science whose purpose is to describe all factors that determine the production, distribution and consumption of certain goods and services. Naturally, not everyone is an expert in economy. However, we live in an age where a degree of economics knowledge is necessary in order to become more productive, or simply to realize what is actually going on in the world, as economics can impact every part of our life. This book will help anybody who wants to know more about economics for any purpose. Browsing online and looking for answers is simply not effective because results are either from sources that aren't reliable, or too complicated for us to understand.

Proven Proofs & Staggering Ideas:

This book teaches you all about economy, from the history of economic thought to the modern-day economy. Here you will find out how the modern economy is able to deal with scarcity, and you will also learn basic economic terms that you have always heard, but never knew what they meant. Additionally, the special chapter is dedicated to trade. There is more to trade than purchasing a desired object and paying for the service. Smart moves can make trade into a success, or they can break you. The answer to the question of to trade or not to trade will be found in this book.

How Is Economy Affecting The World Today:

Did you ever wonder if the world's economy is growing or if it's actually slowing down? Read this book to find out what is really going on, and what can governments do to stabilize the economy. If you have ever wondered why there is not enough money anymore. It would be easy just to print more, right? Well, that is unfortunately not possible. This book will help you understand money and you will learn everything about inflation. After all, inflation can lead to financial crisis and recession. You will also get to learn more about recession, what it actually is, what factors cause it, its types, effects, and possible prevention methods.

What You're Going to Learn:

- Explain Definition of Economics
- The History of Economics
- Economics: How People and Societies deal with Scarcity
- Economics: Utilization of Scarce Resources for Maximum Happiness
- Trading Wisdoms in Today's Economy
- The Final Answer - Is Economy Going Into Recession?
- Much more!

Zdroj: Amazon.com [online] 1996-2016. Amazon.com [online] 1996-2016. Dostupné z www: <https://www.amazon.com/Economics-Explained-Guide-Understanding-Beginners-ebook/dp/B00Z2FV7I2?ie=UTF8&keywords=Economics%3A%20Explained%20Economics%20Guid>

e%20Book%20For%20Basic%20Understanding%20of%20Economics%2C%20With%20Ideas%20Yo
u%20Have%20to%20Know%20(Basic%20Economics%2C%20Economics%20For%20Beginners%2
CEconomics%20Ideas)%20John%20Roth%20and%20Sahar%20Avr&qid=1464696466&ref_=sr_1_1
&s=books&sr=1-1

Inovace a řízení změn

Oldřich Kratochvíl, Iveta Hashesh

Kratochvíl, O.; Hashesh, I. Inovace a řízení změn. Kunovice: EPI, s.r.o., 2016. ISBN 978-7314-314-5

Na počátku 21. století prochází podniky procesem inovace řídicích procesů a instalace knowledge management s cílem převést řízení podniků na budoucí požadavky čtvrté průmyslové revoluce. Podniky musí začlenit do svých kompetencí standardně řízení změn. Tento studijní text je určen jak studentům EPI, s.r.o., tak i profesionálům, kteří si potřebují tuto problematiku promyslet a následně okamžitě instalovat do své práce.

EVROPSKÝ POLYTECHNICKÝ INSTITUT, s.r.o.

1. soukromá vysoká škola na Moravě

Nabídka studia:

Informační technologie - titul Bc.

Ekonomická informatika - titul Bc.

Ekonomika a obchod - titul MA.

Aplikovaná informatika - titul Msc.

Finance a daně - titul BA.

Management a marketing zahr. Obchodu - titul BA.

MBA - Master of Business Administration

BBA - Bachelor of Business Administration

**Doplňující pedagogické studium
pro učitele a vychovatele**

**Studium speciální pedagogiky
pro učitele a vychovatele**

LL.M. - Master of Laws

WWW.EDUKOMPLEX.CZ +420 606 301 224

Studovat můžete na kampusech v Kunovicích, v Hodoníně, nebo v Kroměříži

Vydavatel:

Evropský polytechnický institut, s.r.o.
Osvobození 699
686 04 Kunovice
Česká republika
Tel.: 00420 572 548 035
e-mail: epi@edukomplex.cz